

Nr 18306

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

1918 NOVEMBER 12-ÉN MISKOLCZON
TARTOTT RENDES- ÉS UGYANOTT 1918
DECEMBER 19-ÉN FOLYTATÓLAGOSAN
TARTOTT RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

CZINKE ISTVÁN

EGYHÁZKERÜLETI LELKÉSZI FOJEGYZŐ,

151., 152. SZÁM.

157-152

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

1918. ÉVI NOVEMBER HÓ 12-IK
NAPJÁN MISKOLCZON TARTOTT
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE :

CZINKE ISTVÁN

EGYHÁZKERÜLETI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

151. SZÁM.

A TISSAINTI
REFORMATUS EGYHÁZKERESZT

HAZAI MUNKÁK TARTALMA
BEMUTATÓ KÖZVETTES

REGYÉZŐKÖNYV

1870
CZINKÉ ISTVÁN

1870

A tiszánineni református egyházkerület 1918. évi november hó 12-én rendes közgyűlést tartott Miskolczon, Vadászy Pál legidősebb esperes és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt.

Jelen voltak:

Az abauji egyházmegyéből: Dr. Révész Kálmán esperes, Kovács Béla, Kovács István lelkészi, Kóczán György világi részről.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: Tóth Béla esperes, Román Ernő, Farkas István lelkészi, dr. Rác György, Losonczy István, Puky László világi részről.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Hézsér Emil, Keresztury József, Bartha József lelkészek.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Vadászy Pál esperes, Ragályi Béla gondnok, Botos József, Elek József lelkészi, Orbán Barna világi részről.

A felsőzempléni egyházmegyéből: Szeghő Benő lelkész.

A gömöri egyházmegyéből: Buzi Márton esperes, Lukács Géza gondnok, Réz László lelkészi, Süteő István, Diószeghy Dezső világi részről.

A tornai egyházmegyéből: Ragályi Géza esperes.

Az ungi egyházmegyéből: Szücs István esperes.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Idrányi Barna, Fodor György lelkészek.

Mint tanárképviselők : Domby László a felső leányiskola részéről, dr. Kosztolányi Zoltán a miskolci főgimnázium részéről.

Mint tanítóképviselők : Gőz Ferenc és Csiky Béla.

Mint egyházker. jegyzők : Czinke István fő-, Sütő Kálmán, Janka Károly aljegyzők.

Mint egyházker. főügyész : Bizony Ákos, mint alügyész és h. pénztárnok : dr. Regéczy József.

Dr. Tüdős István püspök temetése.

1918 október 11-ikén d. e. 10 órakor gyülekeztünk egybe utolsó tisztességtételére a miskolczi Kossuth-utcai templomban. Közelből és távolból megszámlálhatatlan sokaság töltötte be a tágas templomot, fel a karzatokig. Egyházak és egyházkerületek, város és vármegye bánatos küldöttei és a saját szivüktől küldött ezerek. Egy előének után és az évezredes XC. Zsoltár 1. 2. versének elzengése után a Miskolczi Dalosegylet karéneke, majd dr. Balthazár Dezső tiszántuli püspök gyönyörű imádsága és sziklába vésett, tömör, fenszárnyaló gyászbeszéde következett:

Életnek és halálnak szabados Ura, nagy Isten, jó Atyánk! Temetésre gyűjtötted össze a te népedet ide, szent háznak énekléssel, imádsággal, igehirdetéssel, lelkek vívódásával, megigazitásával felszentelt csarnokába. A lelki harcok szent mezején állattál ravatalt a vezérnek. A sereg felvonul szomorú, de magasztaló tisztességadással; a koporsó előtt zászlót hajt, melynek selymét könnyező kegyelettel takarja reá a kidőlt vezér telemére.

A hideg homlokra koszorút fonunk; de a koszorú virágainak diszével, illatával első sorban téged magasztalunk, aki áldásul adtad eme hü szolgát a világnak, hogy abban buzgó fáradozással, tanáccsal és tettel; tiszta kézzel és egyenes lélekkel, egyszerű élet nemes példaadásával; küzdelemmel, melynek porán keresztül tiszta lelkiismeret derűje hintette sugarát; törhetetlen hittel, segítő szeretettel, szolgálja a család, haza, egyház együttes javát s mindezekben a te dicsőségedet.

Szomorú a mi lelkünk a veszteség miatt, de engesztelődve a kegyelem láttán, melynek teljességét betöltötted az elhunyt felett, sirunk a végbucsu bánatától; de könnyeinkben szivárvány iverződik által; mert fényes írással írott könyv végére tetted oda a halál záradékát és mert a könyvet áldásos élet szakadatlan jócselekedeteivel irattad tele. Keseregve számoljuk le veszteségünket a halál asztalára, de mellette a hálaadásnak gyújtunk áldozati lángot s vele a te irgalmas orcádra vetítjük a fényt, mert sikeres munkák, hasznos alkalmak, megnyert csaták, teljes diadalmak est hajnalcsillagát tündököltetted eme leáldozott élet napjának nyugatán.

Uram, vigasztalódnak Istene! Ezeknek láttán, ezeknek tudtával adj vigasztalódást nekünk. Bánatunkat szenteld kegyelelté az emlékezéssel, melynek aranyhidján eme megdicsőült felebarátunk elvonult életéből oly sok szép, derűs emlék látogatóba hozzánk vissza jár. Gyásznkat tanítsd tanulni a könnyek fátyolán keresztül fénylő példájának tiszta tüköréből. Bucszásunkat vádámítsd a megnyilatkozott egek kapujának szinelátásával, amely kapun keresztül távozó kedvesünk lelke az örökkévalóságba, te hozzád átmagasztalódik.

Uram! E nagy, komoly, fényes és dicsőséges gyásznepélyen, hol a sereg közkatonái s a vezér vezértársai tartanak jutalmazó számadást a koporsó felett, lásd meg külön a kicsiny családi fészek itt maradt lakóit is. A köznek kimért gyászpompája mellett a keresetlen forró könnyeket, égető bánatot, a nyílt, tátongó, vérző sebeket, melyeknek fájdalomával, jajszárával te hozzád kiált az özvegygé vált feleség, a tiszta keresztényi élet megszentelődött hű osztályosa; te hozzád a gyermekek, kiknek korán adtad kezükbe az árvaság keserű poharát, te hozzád a szeretet szent egységébe foglalt tágabb körű család s mind mind, akik a távozó vándort oly igen szerették. A fájdalom kiáltásaira feleltess égnék dicső Királya, hallelujázó angyalok karával, kik feltámadást, örök életet, megdicsőítést hirdetnek mindazoknak, kik — mint eme hű szolgád — te benned „az Urban halnak meg“ Jézus Krisztus által.

Amen.

Majd az ima után Máté XI. 29. alapján a következő beszédet mondotta:

Alapige: Máté XI. 29.

Szomoru halotti gyülekezet! A mulás szele fú. — Zugását halljuk. — Tudjuk, honnan jő, hol jár és hová megy. Véres tort csinál csaták táborjáró, ütköző helyein. Férfi erőnek színét, virágát sáros földbe tapodja, — kövekhez verdesi, közé tördeli. Jég helyett vasat szór, por helyett tüzet, kivájja még a házak fundamentumát is, fejedelmek fejről leveti a koronát, országokat tesz pusztává, népeket bujdosóvá és halottá nemzetségeket.

Be-betördeli itthoni hajlékok ablakait is, ajtóikat két szárnyukra szakítja, hogy megkérje utolsó utra a lelkeket és széles kaput nyisson egymás után következő koporsók előtt.

A mulás szele fu. — Riasztóan, tanulságosan. De nem a semmiségből jön s nem oda tér vissza, hanem az örökkévalóságból indul és oda érkezik. Isten indítja, Ő vezérli, Ő rendel neki érkezést. Bölcsesség fenségét, jóság melegségét, kegyelem derűjét látom ráaranyozva még a szakgatott tetemekre, szétdult romokra, a sűrűvé szövődött gyászra is. Gyarló szívemnek kiimádkozom az én Uramtól: a Jézus Krisztustól, annyi tisztaságot, amennyivel mindenekben meglássam az Istent s így meg is nyugodjam mindenekben.

Ezzel a nyugalommal, erre a nyugalomra hivlak meg mindnyájan titeket e koporsó köré, melynek lakója megtanulta az ő életében egyetlen vezérétől Krisztusától, a szelid és alázatos szívű békesség-királytól, hogy legnagyobb boldogság könnyűnek érezni a terhet, az ígát gyönyörűségeket és megdicsőítés jegyének a sebet. „Vegyétek fel magatokra az én ígámat és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelid és alázatos szívű vagyok és nyugodalmat találtok a ti lelkeiteknek.” Ilyen volt az az élet, mely a Tüdős István megrázó halála kapuján az égbe szállott Ez a krisztusi tanács, parancs és igazság volt megtestesülve, lelkesülve Ő maga. Ezzel volt boldog, ezzel volt példa, ezzel volt vezér. Ebből az igazságból emelünk neki örök emlékezet oszlopát, ennek tüköréből mosolyog felénk feledhetetlenül jóságos orcájának állandó derűje.

Alantról indult és nőtt felfelé, mint ahogy a szerény mag lassanként földet repesztve, a végén óriási cserré bontja széjjel büszke koronáját benső erő csendes hatalmával, harmattal, napsugárral s amit Isten keze a kegyelem magasságából hint reá. Imádkozott hálaadással és könyörgéssel, dolgozott hosszutűréssel, kitartással és örömmel, hogy adóságot ne irhassanak terhére az uzsorás napok. Az isteni szikra fütötte a vágyát, hogy ura kodjék tudományok titkos birodalmán s a világosság szárnyán szálljon minél több ismeretlenek homályos szakadékai fölé. És nőtt és szállott fel, nyugodalmat talált szíve szent alázatával.

Láttuk őtet küzdeni is. Küzdeni a fénylő vértet s a tiszta fegyverek diadalra jegyzett szerelvényeivel. Adott is, kapott is sebet. De sem az, amit adott, sem az, amit kapott, nem ment gennyedésbe, mert Isten országának nagy igazságoknak, sugárzó eszményeknek szolgálata s e szolgálat méltósága állott utjában a tisztátalanságnak. Nem úgy futott, mint bizonytalanra, nem úgy harcolt, mintha a levegőget vágná, hanem birtokában az eszköz tudományának, tisztában a céllal, ismeretében az utnak s bizonyos reménységében a győzelemnek. Nyugodalommal Jézus kebelén.

A győzelme hangtalan ünnepelt, az öröme szeliden mosolygott, a panasza csendesesen szólott, sebe némán hullatta vérét és fájdalma titkon sirta el könnyeit, — Jézus tanítványa mindenekben

Vitára kelhetnénk a koporsónál a felett, hogy kinek fáj jobban a veszteség. — Én nem szállok se emberekkel vitába, se panaszra az Istennel. Annyit érzek, annyi tudok, hogy pótolhatatlan darab tört le a lelkemből. A fájdalmát enyhíteni igen, de elaltatni soha nem tudom. Tudom enyhíteni azzal a tudattal, hogy áldott volt az élet, aminek örültem és szép a halál, amit siratok Istené volt, Istenhez szállott az az élet megdicsőülésre és a halál nem volt egyéb, minthogy a jó apa nem akarta elbocsátani lávozó leánya kezét, utána nyitotta az örökkévalóság ajtaját. Elment gondoskodni róla.

Szomoru halotti gyülekezet! Közötted egyetemes református egyház, egyházkerületek, egyházmegyék, egyházak,

városok, községek, iskolák, intézmények részesei, pályatársak, barátok, rokonok és különösen ti, a nyugodt, jó, szelíd, nagy ember kedves házanépe: jertek és megrendült lelkünk letört darabjait közös részvét kezével és hit erejével illesszük össze egy nagy, hatalmas lelki kősziklává, mely bizonyossága talpával a feltámadás evangéliumára támaszkodik, imádkozó magasságával az égig ér és írjuk reá a Tüdős István nevét s a név mellé az igaznak áldott emlékezetét Amen.

A Miskolczi Dalosegylet újabb szivhez szóló karéneke és a XC. Zsoltár 7., 9. versének gyülekezeti eléneklése után megindult a végeérhetetlen menet a tetemvári temetőbe, hol pár nap előtt elveszített édes leánya mellé tették örök nyugalomra a megsebzett, de immár az Urban megorvosoltatott szivü édes apát; Lengyel István püspöki titkár itt következő közvetlen hangu, meleg szivü, szép bucsubeszédével:

Gyászoló testvéreim!

Könnyeink még föl sem száradtak, szivünk vérző sebe még be sem hegedt a kedves leányzó elvesztése miatt és máris uj gyász szakgatja meg szivünket: a családi élet fájának üde virága után kidőlt az erős törzs is, a forrón szeretett leányka után alig néhány napra sirba tér az édes atya is. Méltán zokoghatjuk mi is: a gyászoló család, a miskolczi ref. egyházközség, a tiszáninneri ref. egyházkerület: „Tekintsetek meg és lássátok meg, ha van-e olyan bánat, mint a mi bánatunk, amely bennünket ért, amelylyel bennünket sújtott az Ur, az ő busult haragjának napján.“

S amint itt az élet és halál mesgyéjén az alig néhány lábnyi megásott sirmödröt szemlélem, amint a koporsóra esik tekintetem, amely a mi nagy halottunk, szeretett főpásztorunk porréseit zárja előttünk, ama kérdés tolul ajkamra: kije volt dr Tüdős István a tiszáninneri ref. egyházkerületnek, a miskolczi ref. egyháznak s az immár árván maradt családnak? A fölvetett kérdésre az elfogulatlan történetírás fog méltó választ adni a megfelelő történelmi távlat tárgyilagosságával.

Itt csak ennyit: Egyházkerületének kormányrudját a hivatott vezér éleslátásával s bölcsességével tartotta kezében négy és fél évi püspöksége alatt, eszményeitől s az igazság követésétől egy pillanatra sem távozva el. S amint a küzdelmek kohójában izmosodott testileg lelkileg erős férfivé, hatalmas egyéniséggé s hivatott el eszméinek diadalaképen a vezéri állásra, a küzdelmek sokszor göröngyös, tövises útját járta, mint vezér is. Elveihez, meggyőződéséhez – a sokszor mostoha körülmények között is – vas következetességgel ragaszkodott. Egyházkerületünk historikusa fel fogja jegyezni róla, hogy 11 eddigi püspökének diszes sorában az egyik legelső hely a sorban ezidőszerint utolsó dr. Tüdős Istvánt illeti Szeretett főpásztorunk! Egyházkerületünk nagyjai s kicsinyjei, egyházkerületünk iskolái, intézetei vérző szívvvel vesznek bucsut Tőled

Hogy kije volt a megboldogult a miskolczi ref. egyháznak, amelynek körében, mint lelkipásztor, 13 évet töltött, arról itt a kövek is beszélni tudnának. Hogy ez a nagymultu és fényes gyülekezet, e hegyen épült város ma az anyagi és szellemi fejlődés, haladás és virágzás útján van, az csaknem kizárólag a dr. Tüdős István fáradhatatlan lelkipásztori munkásságának eredménye, aki e gyülekezetnek valóságos regenerátora, újjáépítője volt. Erős vállain, mint hatalmas pillérekön biztosan nyugodott e nagy egyház ezer és ezer gondja, baja, amiket szinte egymaga hordozott s vezette egyháza hajóját biztos révbe. Nagy szelleme, amely a folytonos, szakadatlan pihenést nem ismerő munkában találta az élet egyedüli célját, egyháza s egyházkerülete fejlesztésére folyton újabb és újabb terveket szőtt s csak a közelmúltban is olyan nagyszabású tervezgetéseken dolgozott, amelyek megvalósulásuk esetén a miskolczi ref. egyház s a tiszáninneni ref. egyházkerület iskolaügyét lesznek hivatva hatalmas lépésekkel előmozdítani.

Fáradhatatlan lelkipásztorunk! A miskolczi református egyházközség s annak mind köz, mind tanácsos rendjei, egyházunk iskolái, intézetei a veszteség mérhetetlen fájdalommal állanak itt, hogy hátalalt szívvvel áldjanak haló porodban is s mondjanak utolsó Istenhozzádol!

A legnagyobb, legfájdalmasabb veszteség az árván maradt családot érte. Az élet küzdelmei, harcai között ide tért, itt pihente ki a fáradságokat, itt nyert erőt a további munkára s küzdelmekre s itt szőtte fonta, tervezgetéseit a hű feleség s a szerető gyermekek körében. Itt próbálta a kedves leánya elvesztésével lelkén ejtett mély sebet is gyógyítani. Oh, hogy az a seb már halálos volt és többé be nem gyógyulhatott!

Mint aki élete utját bölcsen elrendezte s minden napnak terhét, munkáját elvégezte s mint akinek az ő Urán, Istenén kívül senkivel mással nincsen számadása, előre látva a vég kezdetét, keresztyéni lélekkel ad hálát az steni gondviselésnek, hogy élete fonalát eddig is nyújtotta s őt nyereségről-nyereségre vezette.

Utolsó óráiban csak egytől fáj válnia: forrón szeretett családjától. Az ékességétől, koronájától megfosztott család a viszontlátás édes reményében bucsuzik tőled s áldja emlékedet szerető férj, jó édes atya!

Kedves főpásztor, fáradhatatlan lelkipásztor, szerető férj, jó édes atya! Ütött a válás pillanata! Légy boldog új hazában! Esményeid, amelyek életutadon vezéreltek, átvilágolnak hozzánk a sir sötét éjjelén is, hogy betöltetést, megvalósulást nyerjenek. Isten hozzád! Isten veled!

...

...

I. Közgyűlés.

1. Vadászy Pál, mint legidősebb esperes — az egyházi törvény értelmében — a társelnöki széket elfoglalja s az alábbi buzgó imádságban kéri a békeség urának segedelmét e bizonytalan és gyászos napokban való tanácskozásunkra:

Felséges Isten, édes jó Atyánk, „kit a bölcs lángesze föl nem ér, csak titkon érző szive sóhajtva sejt.“ Te benned élő hittel, reménnyel és szeretettel eltelve jelentünk meg előtted e szent falak között, hogy mint egyházkerületünknek egyházi és iskolai életünk oltára körül összegyülekezett ez időszertinti őrállói, építgessük, javítgassuk azoknak az idő vihara által megrongált falait. *Óh, de megzavarja lelkünk szükséges nyugalmát a világháboru emésztő gondolata, pokoli zaja, melyben a világbékének szurony erdőkben kinosan vergődő galambja még most sem tudván fészket rakni, menhelyet keres és mi mély aggodalommal eltelve látjuk e vergődést, honfiúi szent fájdalommal várjuk magunkra a titokzatos jövőt, melynek még gondolata is sötét fátyol gyanánt borul lelkünkre, mint az őszi természetre ráborul a csillagtalan éjszaka.*

Nagy Isten, népek és királyok királya! ha nemzeti létünk épségét az ellenünk törő gonoszság, az ármány, a rossz akarat kárörömmel ostromolja is, ne hagyd elesni igaz ügyünket, sőt add, hogy ezer éves multunk babéraival diszített zászlónk alatt haladva, küzdve, az egymást megértő hon szeretet melegétől dobogó keblekben egy uj, boldog élet csiráit fejlessze a közelgő jövő az üldözött szent igazság győzelme gyanánt, melynek Hózsánna kiáltásaira uj eget, uj

földet teremtsen a titkos, de bölcs célok szerint munkálkodó isteni kéz segítségével mellett az egymást megértő nemzeti lelkesedés.

De míg lelkünkre a honfiui bánat sulya eként nehezül : addig szívünk hurjait egy gyászos esemény emléke hozza kinos rezgésbe, hogy elesett a mi fejünknek egyik koronája *Az a főpásztor*, ki nyájának igazi lelki őre volt, nem jön többé közénk, ajkáról nem zeng többé a hit, a vallás, az ige szent szava. *A szorgalmas munkásság példányképe*, a gondjaira bizott nyáj szent érdekeit szíven viselő hű pásztor már csak emlékeiben, tetteiben él, *melyeket hangya szorgalommal* sürgősen végezett, mint ha előre tudta volna, hogy nemsokára el fog imádkozó ajkáról hangzani bucsuzó hatyudala. *És mi mint pásztor nélkül maradt nyáj*, sirva tekintünk elköltözött hű pásztorunk után, mint egykor a tanítványok néztek nagy mesterük után az Olajfák szent hegyén.

Édes Atyánk, jó Istenünk ! Te adtad ránk e gyászt, még pedig oly véletlenül, hogy bizonytalanságunkban egy ideig sirni is alig mertünk. *Óh, oszlasd el fejünk felől minél előbb* ezt a bánatot, az igazi hű pásztor emlékét pedig plántáld szívünkbe gyökeresen.

Most pedig szenteld meg közjóra irányuló törekvéseinket, áldd meg munkánkat, hogy minden tetteink a Te dicsőséged mellett egyházaink, iskoláink, főleg pedig kisirt szemű édes Anyánk: a haza javára szolgáljanak. Ámen

2. Dókus Ernő főgondnok még az imádság hatása alatt borongó lelkünket a történelmi napok magaslatára emeli; s azután a nemzeti függetlenség tiszteletére és örömeire meghajtott zászlónkat fekete fátyollal vonja be; örvendezvén és szomorkodván: gyűlést megnyitó beszédében eme szép, tömör oszlopot állítja dr. Tüdős István elhunyt püspökünk emlékezetének:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés !

Történelmi napokat élünk. A legnagyobbakat azok közül, amelyeket hazánk ezer éves története feljegyezett. Ami minden magyar szívnek legbensőbb rejtekében élt, — amit ol-

tárnak tekintett, howá áldozni járt, — aminek megvalósításáért a multban oly sok, drága magyar vér hullott, ami mindenütt csak forradalom útján létesülhetett: azt a világot megrázó események, véráldozat nélkül, törvény alapján, buzgó hazafiak támogatása mellett, ugyszólván máról holnapra, a megvalósulás közelébe juttatták, méltóan a nemzethez, mely mindenkor a souverénitás forrása volt.

Ez a pillanat, amikor örömünkbe a gyásznak könycseppje vegyül, nem alkalmas arra, hogy boldogságunkat méltóan megünnepeljük, de meg kellene tagadnunk magyar voltunkat, ha nem adnánk legalább halavány kifejezést érzelmeinknek, amelyek megfelelő megörökítésére gyenge a szó, korlátolt a toll, ha nem *kiáltanánk világgá szívünk, lelkünk leghőbb vágyát, óhajtságát, a legnagyobb örömet, mely e földön érhet, az önálló, szabad, független Magyarország valóra válását* és nem üdvözlőnénk, nem támogatnánk lelkünk, testünk minden erejével azokat, akik e szent célt munkálják, annak eléréséhez elvezetnek.

És bár hazánknak ma nem szavakra, de tettekre van szüksége a cél elérése érdekében, én mégis kérem és remélem, hogy a tárgyalás rendén megtaláljuk a kellő formát, mely alkalmas lesz érzéseinket, akaratunkat, elhatározásunkat a leginkább megfelelő módon kifejezésre juttatni

Elnöktársam buzgó imájával összhangban, esedezzünk a magyarok Istenéhez, hogy e szent eszme testet öltésére egyesítse minden magyar agyát, szívét, karját.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Amiről egyházkerületünk minden tagja, már korábban, bizonyára megdöbbenéssel és őszinte részvétellel értesült, azt ma hivatalos tisztelettel és lelkem mélységes, igaz bánatával, gyászával hozom a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés tudomására Nagyra hivatott Főpásztorunkat, egyházkerületünk püspökét, dr. Tüdős Istvánt, a mindenható, véges emberi elménkkel meg nem mérhető bölcsessége, jónak látta tőlünk elvenni, magához emelni.

Nyolc rövid év leforgása alatt harmadszor boritjuk

gyászleppellel püspöki székünket. A míg a korábbi két alkalommal némi megnyugvást találhattunk abban, hogy eltávozott főpásztoraink magas életkort értek meg, a harmadik ravatalnál nem találunk vigasztalást, mert az imént elvesztett püspökünket férfikora delén, püspöki alkotó munkája kezdetén ragadta el tőlünk a halál

Talán a leghelyesebben cselekedném, ha számolva a rendkívüli viszonyokkal és a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés megjelent tagjainak hangulatával, némán, szótlanul helyezném emlékezetére Egyházkerületünk tisztelete, hálája, elismerésének soha nem hervadó virágait, de nem lennék méltóak rá, hogy őt magunkénak mondhattuk, ha nem emlékeznénk meg nagyrabecsült elnöktársam életéről, működéséről legalább néhány szóval és e tekintetben én egyéni lekötöttséget is érzek, aki bölcsőjénél állottam 52 év előtt és aki tekintetemet bölcsőtől a sirig soha nem vettem le róla.

Lelki szemeim előtt megjelenik a kicsiny fiu, aki rajong a mezei munkáért, de akit forrón szeretett édes anyja a tudományos, közelebbről a lelkészi pályán óhajtván látni, e pillanattól kezdve még a szünidők alatt se volt elvonható könyveitől, jegyzeteitől és gyakori figyelmeztető szavaim, hogy a pihenés idejét használja a szabadban mozgásra, hatástalanok maradtak.

És amint multak az évek, nőtt erősbödött, izmosodott testben, lélekben.

Az első pillanattól kezdve kortársai elé került és ezt az elsőséget mindvégig megtartotta, sőt magával vitte a közéletbe, a külvilágba is.

Elvégezvén a tanulói, gimnáziumi, akadémiai, egyetemi, segédlelkészi éveket, a sárospataki theologiai akadémia tanára lett, ahol kezdetét vette mély nyomokat hagyó tanári, szakirodalmi, journalisztikai működése s itt kifejtett munkálkodásával szerezte meg azt az általános tiszteletet, tekintélyt, elismerést, amely őt élete folyásán mind magasabbra emelte és befejezésül az elérhető legmagasabb polcra helyezte.

Itt nyilatkozott meg nála az az erős férfijellem, amelyet

páratlanul energikus édes anyjától örökölt, amely nem hajolt meg soha sem, amely egyenes irányban haladt az előtte lebegő, jónak talált cél felé, nem törődve az emberek tetszésével, nem keresve a népszerűséget, nem ügyelve arra, hogy többen vannak-e akik követik, vagy kevesebben.

Számtalanszor láttuk őt egyedül állani meggyőződésével tanácskozó asztalunknál s az események utólag többször igazolták, hogy nem állott egyedül, mert mellette állott az igazság.

Érezve, hogy ő rá nagy feladatok megoldása, széles teendő kör vár, a nyugalmas tanárságot a gyakorló-lelkészi állással cserélte fel, melyhez később az esperesi kitüntetés járult.

Hogy miként emelte a miskolczi egyházat anyagi és erkölcsi tekintetben arra a magaslatra, amelyen ma áll és miként vált az ő bölcs vezetése alatt az alsóborsodi egyházmegye adminisztrációja mintaszerűvé, arról bizonyoságot tesznek ezen intézmények történetének, jegyzőkönyveinek lapjai.

Püspökké történt megválasztása nagy hullámokat vert egyházkerületünkben, de amely hullámok rövidesen lecsendesedtek, elsimultak, mert még a más nézetűek is látták azt a hozzáértést, azt a fáradságot nem ismerő buzgalmat, azt a mindenre kiterjedő figyelmet, amelylyel egyházházkerületünk kormányzatának rudját megragadta és mindvégig erős, biztos kézzel, eredményesen vezette.

Fájdalom, nagyobb szabású, különösen a magasabb nőképzésre kiterjedő tervei keresztülvitelét megakadályozta előbb a háború, utóbb korai halála, de mindazok, akiknek terveibe betekintést engedett, tanubizonyoságot tehetnek arról, hogy ha élete fonalát a mindenható oly korán ketté nem metszi, úgy Tüdős István nevéhez nagy alkotások emlékei lettek volna fűzve.

És ime most, amikor a legnagyobb szükségünk lenne az ő nagy tudására, az ő nagy energiájára, amikor egy új, általa annyira hűn óhajtott független Magyarország alapjait rakjuk le, amelynek kereteibe nagy bölcsességgel kellene elhelyoznunk református egyházunkat, hogy az a népek szö-

vetsége, a változott államforma védő szárnyai alá jusson, ott éljen, maradjon, sőt örök életű legyen, akkor ragadta el tőlünk könnyörtelen halál.

De elfojtom a panasz hangjait, követem az ő példáját, aki teljes megnyugvással, megbéküléssel várta a pillanatot, amikor imádott leánya korai, tragikus halála által megsebezett lelkét visszaadhatja Urának, Teremtőjének.

Hálát adok a Mindenhatónak, hogy őt, habár ily rövid időre is, nekünk adta, a munka, szorgalom, kitartás példányképeül élénk állította.

Feljethetetlen Püspökünk, elnöktársam, bucsuzunk tőled, emlékedet tisztelettel, szeretettel, kegyelettel fogjuk megőrizni és református anyaszentegyházunk építő munkáját a te jelszavad alatt fogjuk folytatni, előre, mindig csak előre tekintve, kezünket az eke szarván tartva.

*

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Mélyen megrendülve emlékezem meg hazánk, egyházunk nagy fia, gróf Tisza Istvánnak tragikus haláláról.

A megboldogult közéleti működése annyira a legközelebbi időben folyt le, hogy azt elfogulatlan szemmel meg nem ítéeljük. Ember volt, tévedhetett, ezt a jövő történetírója lesz hivatva illetékesen megállapítani.

De mi, akik egy életen keresztül tanúi voltunk egyházi téren kifejtett, nagy eredményű, buzgó működésének, már most megállapíthatjuk, hogy református egyházunk egyik legnagyobb, leghűbb fia volt s ha legnagyobb politikai ellenfele helyesnek találta a kiengesztelés cipruságát helyezni ravatalára, úgy mi, hitsorsosai, a tisztelet, hála, elismerés örökzöldjével borítsuk emlékezetét.

*

Mély részvétellel kell megemlékeznem arról a veszteségről is, amely koszorus költőnk, az 1848-iki nagy idők egyik utolsó tanuja, Lévay József halálával érte az egész művelt

Magyarországot és református egyházunkat, de különösen szűkebb hazáját, ezen egyházkerületet.

Az ő érdemeit a Magyar Tudományos Akadémia, a Kisfaludi- és Petőfi-Társaság, hozzá méltóan, örökítették meg. Hadd helyezzem ezek mellé a koszorút, melyet egyházkerületünk igaz tisztelete, szeretete virágaiból fontunk annak a férfinak, aki egy életen keresztül előttünk is ragyogtatta lelkének kincseit és buzgó támogatásának szálait csak a halál volt képes ketté szakítani.

Büszkék vagyunk, hogy őt magunkénak mondhattuk és emlékét azzal a szeretettel, tisztelettel fogjuk megőrizni, amint ő szeretett minket szíve utolsó dobbanásáig.

*

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A kegyetlen sors nem kimélt meg, hogy arról a veszteségről is én tegeyek jelentést, amely talán legközelebből az én szívemet érte.

Dókus Lászlót, a felsőzempléni egyházmegye gondnokát szintén elragadta tőlünk a halál.

Azt hiszem, hogy nem véték a jó izlés törvényei ellen és nem leszek elfogultsággal vádolható, ha e helyről megállapítom, hogy a megboldogult hazájának, egyházának hű fia, önzetlen buzgó munkása volt, aki ugyszólván a harctéren esett el, mert országos zsinatunk alkalmából szerzett kór oltotta ki a közügynek szentelt drága, nemes életét.

Bizonyára a jók, igazak, hűek, kötelességteljesítők által kiérdemelt szeretettel, kegyelettel fogjuk emlékét mindnyájan megőrizni.

*

Elnöktársammal együtt szívesen üdvözlöm egyházkerületünk tagjait, kik az életveszélyes közlekedési viszonyok dacára megjelentek és a mai napra egybehívott közgyűlésünket megnyitom.

E fájdalomtól megszentelt emlékezés után főgondnokunk jelentést tesz felejthetetlen nagy halottunk

utolsó tisztességtételéről, azon testületig való megjelenésünkről, az egyházkerület nevében a koporsóra helyezett koszorúról s indítványozza, hogy:

1. elhunyt főpásztorunk emlékét jegyzőkönyvünkben méltó módon örökítsük meg;
2. a gyászoló családhoz intézzünk részvétiratot;
3. a megboldogultat a miskolczi egyházzal közös halottunknak tekintsük;
4. a temetés leírását jegyzőkönyvünkbe is iktassuk be s a temetést végző lelkipásztoroknak mondjunk köszönetet.

Elnöklő főgondnok a közgyűlést megnyitván, jelentését és intézkedéseit közgyűlésünk fájdalommal és egyben helyesléssel veszi tudomásul. Indítványait magáévá teszi.

Elvesztett nagyjainak érdemeit a tárgyalás során jegyzőkönyvében megörökíti.

1. A dr. Tüdös Istvánt sirató, lélekből fakadó, igaz szavakra még súlyosabban érzi a nagy veszteséget s még mélyebben vési emlékezetébe a duzzadó erőben induló, de derékban ketté tört élet felejthetetlen lelki képét.

Dr. Tüdös István már ifju korában vezére és irigyelt példányképe volt pályatársainak. A figyelő szemnek már akkor erősen felötlött nála a többre hivatkozás s az annak tudatában levő komoly törekedés. Ugy élt, úgy járt kezdettől fogva maga szabta utján, mintha mindig sok szem nézte volna.

Első megjelenésétől tragikus elköltözésig lelkének főjellembonása volt a komoly kötelességérzet s a céltudatosság. Semmit félig, mindent teljes odaadással és áldozattal.

Mint az ifjuság tanítómestere: egész hitével forgolódott a zsendülő lelkek körül. S Krisztushoz való hűségével, meggyőző-

désének erejével, szívének kiáradó melegségével törekedett őket a maga hasonlatosságára formálni s a legszebb, de legnehezebb feladatra: a lelkipásztorságra felfegyverezni.

Ez a törhetetlen munkakedv volt leg-hűségeseb kísérője rövid, ötödfélévi püspökségének is. Szinte tékozolta testi és szellemi erejét s mert nem akart fáradtságot ismerni: a testébe adott tövisek, a láthatatlanul őrlő férgesek szinte titokban lopózkodtak be — férfikora delén — hatalmas szervezetébe.

És oda lopódzott egy mérgezett nyíl is, az orvul támadó halálé, amely mikor viruló leányát találta, az ő szerető szívet is halálra sebezte.

Idő előtt vesztettük el. Megdöbbenve állunk e bus enyészet előtt, mely ellenmondásba hozta őt önmagával, egész életével, mert kidöltét közülünk szinte feltünővé tette.

Pedig életében ezt az egyet nem ismerte: *a hivalkodást*. Szép méltóságában is megmaradt annak, a mi volt egész életében: egyszerű, puritán, igénytelen kálvinista papnak. Az maradt az apostolok tudományában, a testvérkedésben, a kenyérnek megszegésében s a hétköznapi könyörgésekben. *Primus inter pares* a szó legnemesebb értelmében.

Ez az egyszerűség, komolyság, igénytelenség jellemezte külsőleg munkába temetett élete mellett irodalmi munkálkodását is. Ott is inkább a belső tartalmasságra, mint a mutatóságra törekedett. Nem volt könnyű fegyverzetű író, de nem is tudott volna az lenni, mert akkor egyéniségét kellett volna megtagadnia. Rendszerező elme volt. A hit és tudás, a theologia és bölcsélet mélységei vonzották és inspirálták.

Járt a komoly és mély lelkek magánosságában és fekete palástjában; s meghalt szinte a szülei szeretet vértanúságának glóriájával homlokán.

A nagy alkotások még csak tervek gyanánt forrottak lelkében, de e léleknek egy-egy villanása már láttatni engedte a hatalmas arányokat, melyek szemei előtt lebegtek és sejteni engedték, hogy a miskolczi mustármagból egy olyan terebélyes fát óhajt növelni, a melynek lombjai a kálvinista leánynevelés minden ágazatát enyhelyökbe fogadhassák. De az Úr másképp határozott. Egy új, küzdelmes korszak előtt kialudt egy értékes élet, amely nem közönséges energiákat tudott volna szolgáltatni a Magyarország jövőjeért, boldogságáért meginduló nagy küzdelemben is.

A tiszáninneri egyházkerület hálás szívébe zárja az ő emlékezetét, kevés eszten dőkre terjedő, de áldott pásztorkodását; hálát adva Istennek e rövid vezérkedésért is, *„megemlegetve az ő hitének munkáját, szeretete fáradozását és a mi Urunk Jézus Krisztus felől való reménységének állhatatosságát az Isten előtt, a mi Atyánk előtt.“* (I. Thess. 1. 3.)

Veszteségünket, fájó érzéseinket itt hagyott szerettei előtt is tolmácsoljuk hitük erősítésére s fájalmuk enyhítésére.

3. Lelkészi főjegyző a közgyűlési tagok hivatalos névsorát felolvassván,

közgyűlésünk a megjelenteket, a jelen gyűlés idejére, igazoltaknak jelenti ki. A határozatképességet megállapítja, de mivel a közgyűlés alkotó tagjai s az egyházmegyék kül-

döttei közül — az életveszedelemmel járó közlekedési viszonyok miatt — csak kevesen jelenhettek meg; azt is elhatározza, hogy csak a legsürgősebb közigazgatási és bírósági ügyeket veszi a tárgysorozatból tárgyalás alá, a többieket pedig egy későbbi közgyűlésre halasztja el.

Elmaradásukat kimentették Meczner Béla, Dókus Gyula, dr. Mitrovics Gyula, dr. Buza László.

Elmaradásukat igazoltnak vesszük.

4. Elnöklő főgondnok indítványára

közgyűlésünk a dr. Tüdös István temetésén elhangzott beszédek jegyzőkönyve elejére iktatja s dr. Baltazár Dezsőnek e rendkívüli időkben tanusított baráti készségeért, önmagát nem kimélő fáradságáért, különösen pedig drámai erejű, hatalmasan szárnyaló beszédeért és imádságaért; ugyszintén Lengyel István püspöki titkárnak a közvetlen szemléltő bizonyosságaitól és a hűséges munkatárs szíve melegétől áthatott bucsuszavaiért hálás köszönetét nyilvánítja s erről őket jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

5. Megboldogult püspökünk utolsó tisztességtételén személyesen részt vettek:

Az egyetemes konvent részéről: dr. Baltazár Dezső elnök, Benedek Zsolt, konventi tanácsos.

A tiszántúli egyházkerületből: dr. Baltazár Dezső püspök, dr. Lencz Géza egyetemi tanár, Futó András püspöki titkár.

A dunamelléki egyházkerületből: dr. Pruzsinszky Pál theol. tanár, Nagy Ferencz esperes.

Az erdélyi egyházkerületből: dr. Ravasz László egyházkerületi főjegyző, Barabás Samu esperes.

A tiszáninneni egyházkerületből: Dókus Ernő főgondnok, Vadászy Pál, dr. Révész Kálmán, Hutka József, Szücs István, Ragályi Géza, Buzi Márton, esperesek; Ragályi Béla, Lukács Géza egyházmegyei gondnokok; Bizony Ákos egyházkerületi főügyész; Czinke István egyházkerületi főjegyző, Kovács Dániel ungi tanácsbíró; Kovács István ongai, Szilva István felsőfügödi, Csabai István baktai, Farkas Dezső bereti, Makay Kálmán alsóvadászi, Felméry Albert aszalói, Megyasszay Andor szentandrászi, Ujj Lajos kázmárki, Román Ernő alsószolczai, Fekete Gyula böcsi, Mauritz Árpád bükkaranyosi, Tóth István egri, Nagy Lajos emődi, Kenyeressy Károly geleji, id. Sólyom Gyula hejőcsabai, Zarándi Bertalan kisgyőri, Bodolay István mezőcsáti, Szalóczy Pál mezőcsáti, Vajda Sándor mezőkeresztési, Szabó József mezőnagy Mihályi, Farkas István miskolci, Apostol Bertalan szirmai, Horváth Bertalan tiszaszederkényi, Takács Mihály tiszavalki, Tóth Ferenc berzéki, Batta János bodrogkereszturi, Hegedüs László hernádkaki, Tóth Kálmán hernádnémetii, Gecse Lajos kesznyéteni, Virág Béla királyhelmecezi, Sütő Kálmán megyaszói, Keresztury József nagygéresi, Rozgonyi Sándor örosi, Csorba Endre pácini, Vitkay Bertalan szomatori, Kerekes János barcikai, Tussay János bánfalvai, Lenkey Lajos bánhorváti, Dakó Lajos borsodi, Batta József felsőkelecsényi, Dávid József hangácsi, Jakab István kondói, Pozsga József nagybarcai, Elek József sajóbábonyi, Lökös Sándor sajóecsegi, Varga Imre sajóivánkai, Cseh József sajókápolnai, Bartha Gyula sajókazai, Bartha Mihály sajóvamosi, Molnár József sajóvelezdi, Tóth József zilizi, Tomory Endre héti, Réz László rozsnói, Simon Mihály rimaszombati, Hubay Mihály szilvásváradi, Nyomárkay Sándor ungyarádi, Izsák Imre vajáni, Tóth Lajos szürtei lelkészek.

A sárospataki főiskola részéről: dr. Buza László közigazgató, Ellend József gimn. igazgató, dr. Szabó Sándor, Rohoska József, Elekes Imre főiskolai tanárok, Kósa Szabó Pál főiskolai szénior.

Koszorut küldöttek: A tiszáninneri ref. egyházkerület. A tiszántuli ref. egyházkerület. Az abauji egyházmegye. A miskolci felső leányiskola és a leánygimnázium. A polgári dalosegylet. Török Ferencné Schwarz Ilona. A miskolci ref. egyház. Szeretett elnökének — a ref. női filléregylet. Nagyérdemű igazgatósági tagjának — a Miskolci Takarékpénztár. Egyházi főgondnokának — a sárospataki főiskola. Az ungi egyházmegye.

Részvétiratokat küldtek: Erdélyi ref. egyházkerület. Tiszántuli ref. egyházkerület. A dunamelléki ref. egyházkerület püspöke és főgondnoka. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület püspöke. A dunáninneri ág. hitv. ev. egyházkerület püspöke. A bányai ág. hitv. ev. egyházkerület püspöke. A dunántuli ág. hitv. ev. egyházkerület püspöke. Az unitárius püspök. A barsi ref. egyházmegye. A debreczeni ref. egyházmegye. Gróf Zichy János kultuszminiszter. Miskolci Takarékpénztár. Miskolci Hitelintézet. Borsod-Miskolci Hitelbank. Meczner Béla, Dókus László egyházházmegyei gondnokok, Dókus Gyula főiskolai vil. gondnok.

A gyászunkban kegyelettel osztozók részvétét és megemlékezését mind egyházkerületünk, mind a gyászszal illetett család nevében hálás emlékezetünkbe zárjuk s jegyzőkönyvünk lapjain is megörökítjük.

6. A püspöki állás elhalálozás folytán megüresedvén,
(E. T. I. t.-c. 184. §.)

közgyűlésünk a püspökválasztást elrendeli
(E. T. I. t.-c. 181. §.) és felhatalmazza az elnökséget, hogy

a) a szavazás iránt saját hatáskörében aként intézkedjék, hogy közvetlenül az egyházakhoz intézendő körlevélben hívja fel a presbitériumokat szavazataiknak f. évi december 1-ig, közvetlenül Miskolczra, a püspöki irodába leendő beküldésére.

b) Ha általános többséget senki sem érne el, úgy a szűkebb szavazás iránt saját hatáskörében intézkedjék.

c) A megválasztott püspök beiktatásának ideje és helye tekintetében, legjobb belátása szerint, sürgősen intézkedjék; már most kimondván, hogy tekintettel a rendkívüli viszonyokra, a beiktatás a lehető legegyszerűbben történjék s csakis a törvényben előírt formaságokra szorítkozzék.

7. Tárgyaltattak a következő elnöki előterjesztések:

1. Egyházkerületünk a megalakult népkormányt tisztelettel üdvözölje és támogatásáról biztosítsa.

2. Meghatva jelenti az elnökség az egyházkerületünket s egyetemes egyházunkat ért következő gyász eseteket:

a) Pátriárkai korban hunyt el Lévay József, egyházkerületünk tanácsbírája, koszorus költőnk, akit dicsekedéssel vallottunk a magunkénak.

b) Tragikus véget ért gróf Tisza István, a dunántúli egyházkerület főgondnoka, aki egyetemes egyházunknak az ellenfelek előtt is tiszteletet parancsoló, rettenthetetlen szószólója volt. Temetésén egyházkerületünk elnöksége is részt vett s részvétünket a gyászoló család előtt szóval és írásban tolmácsolta.

c) A felsőzempléni egyházmegyével egyházkerületünket is fájó veszteség érte Dókus Lászlónak, a puritán jellemű s fáradhatatlan munkásságú egyházmegyei gondnoknak kidőlésével.

d) A nyugalom éveiből szólította el az Ur Bornemisza Lászlót, a gömöri egyházmegye volt kiváló gondnokát.

e) Résztvevő szívvvel osztozunk a testvér tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület gyászában is, amely érdemes felügyelőjének, Szent-Iványi Árpádnak elhunytával érte.

3. Országos zsinatunk legutóbbi üléséből utasította a lelkészi nyugdíjintézet végrehajtó bizottságát, hogy a nyugalmazott lelkészeknek, özvegyeknek és árváknak egyszerűmindentkori hadi segélyt juttasson. Elnök jelenti, hogy e címen körülbelül 400,000 kor. fog még e hó folyamán kiosztatni.

4. Jelentjük, hogy b. e. dr. Tüdős István püspökünk az általa felvett napidíjak egy részéből, püspöksége tíz éves évfordulóján, egyházkerületünk négy középiskolájában, egy-egy alapítványt óhajtott létesíteni. E célra az 1914-től gyümölcsöztetett összegek a mai napig a következők:

- a) a sárospataki főiskola részére: 42480 K
- b) a felső leányiskola részére: 21226 K
- c) a miskolci főgimn. részére: 21244 K
- d) a rimaszombati „ részére: 21226 K

Méltóztassék ez összegeket tartalmazó betéti könyveket átvenni s a nevezett iskolák részére kiadni, azzal, hogy ott az elhunyt püspök ur emlékét megörökítő alapítványokat létesítsenek s erről az egyházkerületi közgyűlésnek jelentést tegyenek.

5. Közgyűlésünk anyagi felelősség terhe alatt utasítsa a gyülekezetek presbitériumait, hogy szakértők meghallgatása után, a folyó 1918. év végéig az egyházi épületek biztosítási összegét emeljék olyan magasra, hogy netaláni tűzvész esetén az egyházat semmi anyagi károsodás ne érje.

Az elnöki előterjesztésekre közgyűlésünk a következőket határozza:

1. Főgondnokunknak — elnöki megnyitó-jában — a történelmi napokat idéző, a valóra vált magyar szabadságot és függetlenséget köszöntő, lángoló szavaira a mi szívünk is édes gerjedelemmel és imádsággal teljesedett meg. Ime,

tűz szállt le az égből Illyés oltáira: a Mohács óta epekedő, égi csodát váró, csak a magyarok Istenében bizakodó, sok millió kálvinista szivre. És fellángoltak a szabadság könnyel öntözött oltárai, elbűvölő szépségében emelkedett ki a hosszú éjszakából a sóvárgott függetlenség diadalmas napja. Amiért a kurucz tárogatók sirtak, amiért hazátlan lett Kossuth, bujdosó Rákóczi; amiért annyi könny és vér folyt, annyi imádság szállt négyszáz év óta az égbe: ime, édes valóra vált.

Dicsőség Istennek érte a magasságban és hála, örök hála azoknak, akiket elküldött, hogy a szolgaságból minket kihozzanak.

A tiszáninneri egyházkerület magyar református népe szívébe írja nevöket s lelkének szent hevüléseit, hazafihűségét, elméjének világosságát, munkás karjai erejét országunk ez idő szerinti kormányzóinak, sorsunk intézőinek, mind szent ajándéku adja, hogy rendelkezék vele — sokat szenvedett hazánk üdvére, épségére és békességére.

Emberi és politikai felszabadítás lesz abból, amit zászlójokra irtak, ha a lelkek összhangját megőrzik. Ki értené meg őket jobban, mint mi, magyar református egyház, akik legtovább ültünk a babilóni vizek mellett s mikor legmostohább volt hozzánk ez az ország, akkor szerettük legjobban. Ha megtudtuk tartani a felsőbbségnek tett eskünket a vérünk lázadozása ellenére, könnyű lesz megtartani a nemzetnek tett esküt, mely a szívünkéből csordult ki.

Lelkünkéből üdvözljük a korszakos munkára induló s százfejű sárkányokkal viaskodó népkormányt; új életet, új regeneráló erőket, új, szebb, erősebb, önérzetesebb és testvéri szeretetben gazdagabb Magyarországot várunk bátor vállalkozásától, ha eszményeinkhez mindvégig hű marad és a Salamon király bölcsességét s a mindenható Isten segedelmét kérjük országépítő, nemzetvédelmező munkálkodására.

2. a) Egy lobogó energia kialudt.

Justum et tenacem propositi virum. Gróf Tisza István, mint a görög tragédiák hőse, a sorssal került összeütközésbe. Végzete így teljedett be. Kőszál volt: villámot provokált.

Járt a Kálvin János háládatlan utján, az eszme hű szolgálatában. És ez az út hideg magasságokba vivő út, a nagy egyedülvalóság útja, inkább elmét, mint szívet hódító. Ezért állott egymagában egy nagy tábor közepette is. Ezért van, hogy emberi nagysága előtt az ellenfél is meghajtja zászlóját, de a szeretetből kevesebb részt kapott, mint a csodálatból.

A hajthatatlan lélek! A reformáció hajnalából idehangzó ige: az „itt állok, másként nem tehetek” vértanuja. Az élő szobor, mely kívül hideg, de belsejében tüzek emésztődnek: a haza, az egyház, az Isten, a nemzet szent oltártüzei. Ilyen embereket, -- így mondják a lélekismerők pusztulásba visz az az ügy, amelynek szolgálatába állították hajthatatlan akaratukat.

Mikor ledőltenek robaja áttört a levegő égen: a megdöbbenés némasága borult a lelkekre. Hangosan nem sirt senki. Mindenki a kitörni készülő zivatarra figyelt, mert az idő méhében villámok gyülekeztek. A nemzet szíve halkán dobogott, mint a letompított dobpergés; vagy mint mikor nagy temetés idején a harangok ércnyelvét puhára kötözik, hogy lágyabban, de annál szomorubban zengjen.

Hogy mennyit veszítettünk, azt az események rohanásában meg se tudjuk mérni. Nem is lehet. A Tisza István emberi nagysága, lelkének, hitének, jellemének hatalmas arányai csak a távol kódéből fognak egész imponáló mivoltukban kibontakozni, mint a Tátra fenséges bércei a fellegek alól. Azt nem lehet közelből áttekinteni, napokkal megmérni. Századok leszűrődése, indulatok leiggadása ülhet csak felette birói széket s hozhat igaz ítéletet.

Most csak arról tehetünk fájó bizonytságot, hogy a magyar református Sion legszeretőbb fiát, leghivebb gyermekét temette el vele, aki ezer gondban égő fejét mindig ennek a fájdalmas édes anyának a szíven nyugtatgatta, sebeit vele kötöztette s nemzete nagyságát ennek nagyságában hitte, remélte s munkálta.

A mi veszteségünk — hitünkre mondjuk — nem kisebb, mint a hőslelkű özvegyé, akinek pedig ő az édes mindene volt.

Előtte már — a hívő hitves előtt — elsírtuk könnyeinket, kiöntöttük szívünk fájó érzéseit: ékesítsük fel most jegyzőkönyvünket is az ő nagy nevével s örökké fénylő emlékezetével.

2. b) Lévy József elmúltával megszűnt a csillaghullás, mely a magyar irodalom legtündöklőbb korszakának égboltozatát beragyogta. A Petőfi, Arany és a Tompa Mihály csillagpályájának közelében fénylett s ha nem is egészen a zenithen ragyogott, ama hatalmas égi tüzek mellett egy nemzet szeme, lelke gyönyörködött az ő szelid, nyájas fényében is. Istenáldotta tehetség volt, kinek lelke még eszményi magasságokban járt s az igazi költészet iszaptalan, kristálytisztá vizeiből ivott. A szürke földről szállt ő is — pacsirtaként — a kéklő magasságba, mint többi nagy kortársa. A népből eredt, a kálvinista televény talajból. S annak ősi jellegzetességét, — a lelki tisztaságot, a puritán igénytelenséget, az erkölcsi szemérmességet, a józan isteni félelmet s az égő hazaszeretetet tükrözteti vissza írása és élete. Világfelfogása, emberségessége, higgadt bölcsesége, lelkének derüje, az édes anya szívéből s a sajószentpéteri kálvinista iskolából öröklött hitnek s a klasszikusok halhatatlan remekeiből ráözönlő fénynek érett gyümölcse volt. Jóságos volt mindhalálig és hü volt mindhalálig. Nekünk, tisztán-
belső egyházkerületnek, boldog dicsekedésünk, hogy tanácskozó asztalunk mellett ülhetett s az egyetemes magyar református egyháznak kivált-

ságos szerencse, hogy új énekes könyvében Lévay József is vallást tett szép élete vezérlő Uráról:

Gondviselő jó Atyám vagy
Ó, én édes Istenem!
Látom én, hogy minden elhagy
E világon, csak te nem.

Ugy történt, hite szerint. Halála percéig nem hagyta el a gondviselő Isten. Áldotta, vezette, világító szövétnekké választotta. Áldott marad közöttünk is az ő hű emlékezete.

Legközelebbi rokonságát közgyűlésünk a maga mély részvétéről jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

2. c) Csabacsüdi Dókus László a kötelességteljesítés áldozata lett. A hazáért, az egyházért, közügyért emésztette erőit s a szakadatlan munkában kifáradt teste nem bírván ki az ostromot, mint szomorú gyászjelentése mondja, „rövid, de súlyos betegség után, nemes, szelid lelkét visszaadta teremtőjének “

Emléke itt marad. Indulatot nem ismerő nyájas lelke még sokáig be fogja derengeni azt a családi, rokoni és baráti kört, amely őt az övének mondhatta s most meleg könnyekkel siratja.

Egyházkerületünk is hű részvéttel és emlékezéssel áldozik oly váratlanul elköltözött jó fia kihűlt hamvai felett; a Dókus-család mély gyászát s a felsőzempléni egyházmegye nagy veszteségét a magáénak is vallja s a férfikora virágában kidőlt egyházmegyei gondnok érdemeit s a magunk fájdalmát megörökítő jegyzőkönyvet a gyászszal illetett családdal is közölni rendeli.

Legyen örökre áldott az igaz ember emlékezete!

2. d) Bornemisza László a sziv embere volt. Hosszu élete vezércsillaga a kálvinista karácsonyi ének: „békesség és jóakarát.“ A munkában soha meg nem lankadt, a hűségben soha el nem fáradt, az ellentétek kiegyenlítésében soha nem csalódott. Élete hajója mindig csendes vizeken járt, kedvező széllel járt s vihar nélkül jutott a végső révpartra is. A gömöri egyházmegyével együtt egyházkerületünk is boldognak vallja őt a megelégedett életért s a gyümölcsökben gazdag szép pályafutásért. Legyen álma olyan zavartalan, minő egész élete volt.

2. e) A tiszai ág h. ev. egyházkerület gyásza a mienk is, mert a mienk volt, lelkünkéből sarjadott volt az ő elköltözött vezére, Szent-Iványi Árpád is, gondolkozása nemességével, meggyőződése szilárdságával, hazafisága tisztaságával. Elméjének világosságával, lelkének hithűségével úgy szolgálta a maga egyházát, hogy abból a hazára is áldás fakadt. Helye szinte pótolhatatlan és sirján a tiszai testvér egyházkerülettel együtt mi is hosszú ideig fogjuk ápolgatni a kegyeletes emlékezés szivből növő virágait.

3. A nyugalmazott lelkészek, özvegyek és árvák mostoha sorsán enyhítő bejelentést közgyűlésünk örvendetes tudomásul veszi, s elnöklő főgondnokának, a segélyösszeg folyósíttatása körül kifejtett emberbaráti fáradozásaiért hálás köszönetét nyilváníttja.

4. Hálás megindulással értesül közgyűlésünk boldogult püspökének még a halál után is melegítő jóságáról; a bejelentett összegekről szóló betéti könyveket ideiglenesen — míg az illetőknek elküldhe'ők lesznek — az egyházkerületi pénztárba helyezi; az érdekelt középiskolák igazgatótanácsait pedig felhívja, hogy intézeteiknél a dr. Tüdös István emlékét megörökítő alapítványt létesítsenek s erről közgyűlésünknek jelentést tegyenek.

5. Valamennyi presbitériumot felelősség terhe

alatt utasítunk a biztosítási összegek elnökileg javasolt felemelésére.

8. A bírósági ügyek tárgyalására

az egyházkerületi rendes bírósági ülés idejét a mai nap délelőttjének 11 órájára tűzzük ki s arra a bíróság tagjait jelen közgyűlésünkben való kihirdetés által meghívjuk.

9. Az egyházkerületi állandó szavazatbontó bizottság jelenti, hogy két ízben való szavazás után, az üresedésben levő zsinati lelkészi póttagságra az általános többséget Buzi Márton gömöri esperes nyerte meg.

Közgyűlésünk Buzi Mártont megválasztott zsinati lelkészi póttagnak jelenti ki s erről a zsinat elnökségét jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

A zsinati póttagra elrendelt szavazás alkalmából szavazatot nem adtak:

Abaujból: Csenyéte, Csécs, Felsőnovaj, Felsőregmecz, Fulókércs, Gönczruszka, Hejcze, Hernádbüüd, Hernádszent-andrás, Pusztafalu, Selyeb, Szászfa, Szepsi, Vilmány, Zsujta.

Alsóborsodból: Borsodgeszt, Egerlövő, Emőd, Felső-ábrány, Hejőpapi, Igriczi, Ládháza, Noszvaj, Poroszló, Tiszadorogma, Tiszavalk, Ujlőrinczfalva, Vatta.

Alsözemplénből: Alsódobsza, Berzék, Bodrogszentes, Erdőbénye, Gesztely, Hernádkak, Királyhelmece, Kiszgérés, Kiskövesd, Lácza, Nagykövesd, Páczin, Sárospatak, Takta-szada, Viss.

Felsőborsodból: Barczika, Bánhorvát, Dédes, Disznóhorvát, Meszes, Sajóbáony, Sajóecseg, Sajókaza, Tardona, Vadna.

Felsőzemplénből: Abara, Bodzásujlak, Gercsely, Homonna, Kisráska Magyariszép, Málcza, Miglész, Nagytorneya, Szöllőske, Tusa.

Gömörből: Aggtelek, Berente, Imola, Kelemér, Nemesmartonfalva, Páskaháza, Szalócz, Suhafő, Zsip.

Tornából: Szilicze, Szinpetri, Tornagörgő.

Ungból: Csap, Iske, Nagyszelmencz, Nagyszeretva, Palágy, Pályin, Szürte, Csepely, Záhony.

A szavazatot nem adott gyülekezeteket a törvényes birságban elmarasztaljuk s a behajtással az érdekelt espereseket megbizzuk.

A szavazatot nem adott bánhorváti, kishyőri, zsujtai és sajóecsegi egyházak magokat igazolván, a birság alól feloldatnak.

10. Dókus László elhunytával egy zsinati világi póttagtság s a lelkészképesítő bizottságban egy világi tag helye megüresedvén,

közgyűlésünk a lelkészképesítő bizottságba a legszebb reménységek között, egyhangulag, Bernáth Aladár felsőzempléni világi tanácsbírói választja meg s erről a megválasztottat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

A zsinati vil. póttagásra a szavazás elrendelését későbbre halasztja. Ugyszintén az egyházkerületi vil. tanácsbírói állásra is.

11. Beterjesztetett a folyó évi október 11-én Miskolczon felvett jegyzőkönyv a püspöki hivatalhoz tartozó értékek átadása, illetőleg átvétele tárgyában. Eszerint a püspöki hivatalban levő Wertheim-szekrényben 9 drb takarékpénztári betéti könyv találatott, mely az egyházkerületi pénztárnoknak adatott át megőrzés végett. A püspöki hivatalban talált s az 1911. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 27-ik pontjában felsorolt butorok és irodai felszerelések Lengyel István püspöki titkárnak adattak át megőrzés s a megválasztandó püspöknek leendő átadás céljából.

Tudomásul szolgál.

12. *Egyházkerületünk tavaszi közgyűlésének 11/1918. sz. jegyzőkönyvi pontban foglalt felhívására pénzügyi választmány nem látja szükségét a segélyösszeg meg-*

állapításának, miután időközben az orsz. zsinat véglegesen döntött a II. Próbaénekeskönyv sorsa felől.

Egyházkerületünk közgyűlése abban a feltevésben, hogy a II. Próbaénekeskönyvről irt tárgyalagos, komoly és nemes hangú ismertetés ki nyomtatásának és terjesztésének anyagi támogatásával az énekeskönyv sorsára befolyhat, szívesen óhajtott volna segíyezni az ismertetés derék szerzőjét, a II. Próbaénekeskönyvnek az országos zsinat által történt elfogadása következtében azonban e feltevése elesett, a bírálat kiadása ez által gyakorlati célját elvesztette, miért is a segíyezés kérdése felett napirendre tér.

13. Folyó évi juniusi közgyűlésünk 11 10. sz. határozatával, az egyházkerületi jegyzőkönyvek név- és tárgymutatójának tervezete tárgyában kiküldött bizottság

jelent, hogy a Radácsi György által benyújtott „Mutatványból” a tervezetre nézve ítéletet formálni nem lehet, miután abban csak érdekes és érdemes összeállítások vannak a tiszáninneri egyházkerület történetének tanulmányozására, de semmi sincs a betürendes név- és tárgymutatóból. Kivánatos azért, hogy — végleges megbízás előtt — a betürendes név- és tárgymutatónak elkészítésénél követendő alapelveket és legalább egy betüsorból álló mutatványt terjesszen be a munkálat szerkesztője, valamint az a kérdés is eldöntendő előbb, hogy a név- és tárgymutató együtt legyen-e, vagy külön a név- és külön a tárgymutató?

A bizottság véleménye alapján közgyűlésünk felkéri Radácsi György nyugalmazott theol. tanár urat, hogy legalább egy betüsorból álló mutatványt és pedig külön név- és külön tárgymutatót szíveskedjék összeállítani s elkészülte után közgyűlésünknek bemutatni.

14. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 1112. sz. határozatával az abauji egyházmegyének az eperjesi misszió egyházi évi segélyezése tárgyában tett felterjesztését véleményezés végett a pénzügyi választmányhoz tette át.

Minthogy egyházkerületünk nem rendelkezik olyan alappal, amelyből a kért segély megadható lenne, a pénzügyi választmány javaslatának elfogadásával, az eperjesi missziói egyháznak megengedi, hogy az eperjesi templomalap kamataiból évi egyezer koronát az egyházközség fentartására fordítson, illetőleg hogy ez összeget a lelkész jövedelmének gyarapítására fordítsa.

15. Egyházkerületünk folyó évi tavaszi közgyűlésének 11. sz. határozatával az egyházmegyékhez tette le hozzájárulás végett az abauji egyházmegye azon indítványát, hogy az 1900. évben életbelépett egyházkerületi gyámintézeti alapszabályok 18. §-a olyképp pótoltsék ki, hogy az országos nyugdíjintézetből ellátást élvező nyugalmazott lelkészek az egyházkerületi gyámintézetbe tagdíjat nem fizetnek. E pótlásra az indítvány szerint azért van szükség, mivel az alapszabályokban nincs intézkedés arról, hogy az évi tagsági díjakat a nyugalmazott lelkészek kötelesek e fizetni.

Ez indítványt, a felsőzempléni kivételével, valamennyi egyházmegye elfogadta, az alsózempléni azonban azzal a hozzáadással, hogy ugyanezt az elvet a nyugalmazott tanitókra is kiterjeszteni kívánja. Felsőzemplén pedig a 13. §-t, mely a hivatalviselésre alkalmatlanná vált lelkészek segélyezéséről szól, mint már korszerűtlent egészen kihagyni kívánja.

Egyházkerületünk az abauji indítványt, az egyházmegyék csaknem egyhangú véleményének elfogadásával, az alsózempléni pótlással együtt magáévá teszi s az 1900. évben életbelépett egyházkerületi gyámintézeti alapszabályok 18. §-át olyképpen pótolja ki, hogy az országos nyugdíjintézetből ellátást élvező nyugalmazott lelkészek és tanitók az egyházkerületi gyámintézetbe tag-

dijat nem fizetnek. A 13. §-t pedig, mint már korszerűtlent, törli.

16. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 93. sz. határozatára pénzügyi választmány javasolja, hogy a katonák valóságos iratokkal való ellátásának költségeiből a konventi kulcs szerint reánk eső részt, mely a múlt évben 860 koronát tett ki s amelyet most sem szándékoznak tullepni, a folyó évben is vállalja el egyházkerületünk.

Egyházkerületünk a pénzügyi választmány javaslatát elfogadja s az egyházkerületi pénztárnokot a konventi kulcs szerint ránk eső hányad kifizetésére felhatalmazza.

17. Folyó évi juniusi közgyűlésünk 101. sz. jegyzőkönyvi határozatára vonatkozólag az alsóborsodi, felsőzempléni és gömöri esperesek jelentik, hogy az egyházmegyéikben alkalmazott önálló énekvezérek, u. m. a miskolczi, sátoraljaujhelyi, putnoki és rimaszombati, a mai megélhetési viszonyoknak megfelelő díjazásban részesülnek.

Örvendetes tudomásul szolgál.

18. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 137. sz. határozatára pénzügyi választmány javasolja, hogy az egri r. kath. leányiskolába járó ref. növendékek vallásoktatásának lehetővé tételére a közigazgatási tár terhére évi 350 korona segély engedélyeztessék.

Egyházkerületünk a pénzügyi választmány javaslatát elfogadja és utasítja az egyházkerületi pénztárnokot, hogy az egri r. kath. leányiskolába járó növendékek vallásoktatása fejében évi 350 korona hitoktatói tiszteletdíjat félévenkinti utólagos részletekben nyugta ellenében fizesse ki.

19. Folyó évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 139. sz. határozatával utasította a berzéki egyházat, hogy azon az egyházlátogatóság által megnevezett adóson, aki a Szemere—Törös-alappal szemben fennállott 500 korona

tartozását 5 drb. 100 koronás névértékű hadikölcsön kötvénnyel fizette ki, a névérték és kibocsájtási ár közötti különbözetet vegye be. Erre nézve a berzéki egyház jelenti, hogy a különbözet bevétele szükségtelen, mivel az csak papiroson van meg s a be nem hajtás által az egyházat nem éri károsodás, mivel a kibocsájtási árfolyam és a névérték közti különbözetet az egyház ki sem adta.

Egyházkerületünk, tekintettel arra, hogy az egyház annak idején 500 korona készpénzt adott kölcsön az illető adósnak s így ugyancsak teljes 500 koronához van joga, e tárgyban hozott további határozatát fentartja s utasítja a berzéki egyházat, hogy a névérték és kibocsájtási ár közötti különbözetet az illető adóson haladék nélkül vegye be s erről az alsózempléni egyházmegye útján tavaszi gyűlésünkre tegyen jelentést.

20. Gönczi Gábor eperjesi missziói lelkész jelenti, hogy az eperjesi állami tanítónőképző intézetben heti 8 órán át teljesített ref. vallásoktatásért az állam részéről évi 400 K, tehát óránként 50 kor. tiszteletdíjban részesül, míg a többi vallású hitoktatók évenként 100 korona tiszteletdíjat kapnak. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium ezen a méltánytalanságon segíteni nem hajlandó, mivel 187790—1917. VI/b. sz. alatt a püspöki hivatalhoz intézett leirata szerint az eperjesi ref. hitoktatót „a növendéklétszám alapul vétele mellett történt tiszteletdíj megállapításánál a más felekezeti intézeti hitoktatókkal szemben sérelem nem érte.” Kéri tehát egyházkerületünket, hogy vagy tiszteletdíjának méltányos felemeléséről gondoskodni sziveskedjék, vagy az állami tanítónőképzőben eddig heti 8 órán át végzett vallásoktatást heti 4 órára s ehhez képest a végzendő tananyagot is felényire szállítsa le. Intézkedést kér arra nézve is, hogy a g. kath. polgári iskolában, faipari iskolában, vakok intézetében a jelen iskolai évtől kezdve tanítson-e hittant? S ha igen: kéri a méltányos tiszteletdíjáról való gondoskodást.

Egyházkerületünk sajnálattal értesül a vallás- és közoktatásügyi minisztérium azon eljárásáról,

amely szerint a hitoktató tiszteletdíj összegét nem az adott és szükséges heti órák számának arányában, hanem a növendékek száma szerint állapítja meg és utalja ki. Annyival is inkább, mivel a hittani anyag megfelelő feldolgozásához mind a 4 osztályban heti 2—2 óra szükséges, tekintet nélkül arra, hogy egy-egy osztályban több vagy kevesebb növendék van-e?! Ennél fogva egyházkerületünk az eperjesi állami tanítónőképző intézetben a ref. hittannak a jelenlegi heti 8 órán át való tanítását, már csak a hitoktatás komolysága és tisztessége érdekében is fentartandónak nyilvánítja. Miután pedig a heti 8 óra után évi 800 korona tiszteletdíj jár, felkéri a püspöki hivatalt, hogy az évi 400 korona különbözetnek már az 1918—19-iki iskolai évtől kezdve való kiutalása céljából a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz újabb megkeresést intézni sziveskedjék.

A g. kath. polgári iskola és a faipari iskola ref. növendékeinek vallásos oktatása továbbra is fentartandó s a lelkészt felhatalmazza egyházkerületünk, hogy a g. kath. polgári iskola ref. növendékeitől évi 8—8 kor. tandíjat szedjen.

A faipari iskola igazgatóságát pedig a szabályszerű tiszteletdíj kiutalása iránt keresse meg. A polgári és faipari növendékek vallásoktatása heti egy órán együttesen történjék. Amennyiben a vakok intézetében is van ref. növendék, az ezek hitoktatása után járó tiszteletdíj kiutalása vagy kieszközlése iránt lelkész az intézet igazgatóságát keresse meg.

21. Olvastatott az alábbi jelentés a nem felekezetünkhöz tartozó középfoku iskolákba járó ref. növendékek 1916—17. évi vallástanításáról.

Főtiszteletli Egyházkerületi Közgyűlés!

A nem felekezetünkhöz tartozó középfoku iskolákba járó ref. vallású növendékek vallásoktatásáról igazi lelki örömmel tehetem

meg első jelentésemet. Azok, akikre ezeken a fontos őrhelyeken anyaszentegyházunk nagy értékei vannak rábizva, becsülettel és hűséggel megállták helyüket, igen sok esetben pedig erős próbára tevő nehéz körülmények között. Különösen Egerben, Kassán és Ungváron roskadoznak a hitoktatók a vallástanítás terhe alatt. Egerben 46, Kassán 27, Ungváron 24 a heti óraszám. Ezeken a helyeken önálló hitoktatói állás szervezése halaszthatatlan közegyházi feladat.

Az előtt sem hunyhatunk szemet, hogy még mindig öt tanintézet van, a hol a növendékek tandija képezi a hitoktató tiszteltettségének a forrását.

Még most is volt egy intézet, mely hitoktatónk előtt nem nyitotta meg ajtait: a miskolci róm. kath. zárda, amelynek IV. polg. osztályában 1 leány növendék tanult, aki a felekezeti illetén szűkkeblőség miatt magán úton tanított osztálya tananyagára.

Az egyházkerületi vizsgai megbizottak közül csak egy-kettő közli kivételesen észleleteit, személyes tapasztalatait, így aztán a sablon mögött elvész sok lényeges. Az egri, miskolci, sátorlajaujhelyi megbizottak jelentéseiben foglaltatnak csupán tapasztalaton alapuló észrevételezések.

Az egri megbizott elismeréssel méltatja úgy a Tóth István lelkész, mint a Simon Zsigmond segédlelkész „valódi rátermettséggel, buzgó odaadással“ végzett munkáját, a növendékek általános jó készültségét, különösen a sok énektanulást és az énekek szabatos előadását.

A miskolci megbizott hangsúlyozottan kiemeli, hogy az egyházkerületi gyűlés által választott, első évben tanító Demes Péter vallástanító lelkész lelkiismeretes buzgósággal, dicséretes ügyszeretettel és szorgalommal, kiváló eredménnyel végezte munkáját. Magunk részéről pedig abbeli lelkes tevékenységét kívánjuk a rovatok közül az élet napvilágára hozni, melynélfogva az összes miskolci nem felekezetünkhöz tartozó, középfoku iskolába járó ref. növendékeket állandóan ifjusági istentiszteletre gyűjtötte össze.

A miskolci jelentés elismerésre méltónak mondja a tanévben alakult női felső kereskedelmi iskolában Vértesi Sándor igazgató munkáját is, melyet végzett a növendékek tanítása körül; egyszerűségi határozott sérelemnek minősíti a zárdában velünk szemben tanusított eljárást.

A sátorlajaujhelyi megbizottnak nagyon helyes, rendkívüli gyakorlati értékű előterjeszteni valója van, amelyet indítvány alak-

jában jelent be. Eddigi tapasztalatai alapján ugyanis nagyon üdvösnek tartaná az állandó vallásoktatási szakfelügyelet életbe-léptetését. Ha egy felügyelő az iskolai évek folyamán meg-meg-látogatná a hitoktatókat, figyelné tanításukat s velök pedagógiai eszmecseréket folytatna: sokkal több és szebb eredményt lehetne elérni. Az életrevaló indítvány már csak azért is érdemes a meg-szívlelésre, mert a felügyelet egy kézben való összpontosításával irányíthatná egységesen egyházkerületünk ezekben az intézetekben a vallásoktatást, érhetné el például ama célját is, hogy az egyház-kerület által kijelölt tankönyveket használják a hitoktatók, mert e részben még mindig van kívánnivaló. Kiküszöbölten a változtatott anyaggal való osztályösszevonás is, ami a növendék iskolaváltoz-tatása esetén azt eredményezheti, hogy egy anyagot kétszer is tanul, a másikat egyszer sem. A szakfelügyelő közvetlen érintke-zése hamarabb dűlőre juttatná ezeket a kérdéseket, mint egyház-kerületünk meg-megujított, de meg nem valósított határozatai.

Csak Eperjesről, Kassáról és Nagyrőczéről tétellett jelentés arról, hogy mikor kezdődött a tanév, ugyanezek emlékeznek meg a végzett tananyagról is. Eperjesen és Kassán a teljes anyagot elvégezték, Nagyrőczén az iskola fűtőanyag hiánya miatt szünetelt, emiatt a tananyag bár nagy részben, de nem teljes egészében végeztetett el.

Az énektanításról külön gondoskodás történt Tokajban, Ungváron és Sárospatakon a tanítóképző intézetben, külön órán tanították az ének ezeken kívül Dobsinán és Mezőkövesden. Egyebütt a vallásórák alatt tanulták használt énekeinket változatos sikerrel. Határozatainknak, hogy legalább a nagyobb egyházak, mint Miskolcz, Kassa gondoskodjanak az énektanításról, nincs semmi foganatja.

A növendékek mindenütt gyakorolták a templomot és éltek urvacsorával is; a konfirmációra a szükséghez képest előkészítették és ünnepélyes istenítisztelet alkalmával hitükben megerősítették. Vagy a teljes, vagy a szemelvényes bibliát mindenütt olvasták, Miskolczon a kereskedelmi iskolában a tananyagot kiegészítő egy-házi öntudatra nevelő műveket is. A növendékek csekély kivé-tellel olvasnak ifjusági vagy vallásos irányu lapokat. Közkezen forog közöttük az „Erő”, a „Magyarság”, a „Téli Ujság”, a „Keresztyén Magvető” és az „Örömhír”. A növendékeknél hanyag-ságot észleltek hitoktatóik Dobsinán 2-nél, Gálszécsen 1-nél, aki még a tanári kar beavatkozása után is renitenskedett és Ungváron

nehány, a kir. kath. főgimnáziumba a környékről bejáró tanulónál, akik a rossz vasuti közlekedés miatt sokat mulasztottak, ezek közül néhánynál közöny is tapasztalható volt.

Állandó ifjúsági istenitisztelet csak Miskolczon tartott, több helyen azonban egy-egy ünnepélyesebb alkalommal, általában a tanév kezdetén és végén s október 31 én, amelyet azonban még mindig nem ünnepeltek meg mindenütt.

Ifjúsági egyesületről nem tétetik sehol említés. Az önálló hitoktató állások szervezésétől várhatjuk ezen a téren is az egyházi öntudat gyökeresebbé tétele céljából a kívánatos megmozdulást. Különben az egyházhoz való ragaszkodás ellen nincs panasz. A növendékek alkalmi ünnepélyeken és vallásos estélyeken nem csak megjelennek, hanem egyes esetekben azokon maguk is cselekvőleg közreműködnek.

Egyházkerületünk területén 8 gimnáziumba, 5 főreáliskolába, 6 felső kereskedelmi iskolába, 2 felső leánynevelőbe, 4 tanító-, 4 tanítónőképzőbe, 11 polgári fiu-, 17 polgári leányiskolába, 2 ipari, 1 női gazdasági intézetbe járt összesen 1329 növendék. A mult tanévihez képest a növendékek száma 157-tel emelkedett. Több a heti órák száma is. Ez évi: 201, a mult évi 185-tel szemben. A hitoktatási díjak összege, melyben a sárospataki gimnázium vallástanárának fizetése nincs felvéve 13750 kor. Ez összeget azonban kérdéssé teszi a sárospataki gyakorló iskolában és a polgári magán leányiskolában tanító hitoktató által feltüntetett összeg, amelyhez azt az észrevételt fűzi, hogy az adóhivatal által fizetett összes tiszteletdíj, amiből feltehető, hogy másnemű hitoktatásért járó tiszteletdíját is ide számította. A hitoktatói tiszteletdíjhoz hozzájárul az állam 8530, — az iskolafentartó vagy iskolai pénztár (jórészen állami) 1760, — az egyházkerület 2900, az alsó-borsodi egyházmegye 100, — az egri egyház 100, — a növendékek 360 koronával. Az énektanítást külön díjazza a tokaji egyház 50 koronával. Az ungvári egyháznak az énektanítás érdekében meghozott áldozata nincs kitüntetve.

A hitoktatást végezte 8 rendes lelkész, 10 segédlelkész, 2 polgári tanár és 2 hittanár; az énektanítást 6 lelkész, 8 segédlelkész, 1 polgári tanár, 1 hittanár és 3 énekvezér.

A részletekre nézve egyébként a tisztelettel ide mellékelt táblázatos kimutatás ad felvilágosítást.

Örömmel jelentem, hogy a folyó évi június hó 14 én Eperjesen tartott ref. vallástani pótképesítő vizsgálaton az állami

tanítónőképző intézetben hét okleveles tanítónő állott vizsgálatra, akik szabályszerű kikérdezés után az itt felsorolt osztályzatot nyerték :

Sorszám	Név	Vallástan	Ének	Módszertan
1.	Berta Ilona	kitűnő	kitűnő	kitűnő
2.	Garzó Ilona	kitűnő	kitűnő	kitűnő
3.	Kérészy Márta	kitűnő	kitűnő	kitűnő
4.	Kutassy Irén	kitűnő	kitűnő	kitűnő
5.	Magyar Ida	kitűnő	kitűnő	kitűnő
6.	Pfann Juliánna	kitűnő	kitűnő	kitűnő
7.	Tahy Katalin	kitűnő	kitűnő	kitűnő

Az ág. hitv. ev. tanítóképző intézet helyiségében vizsgálatra állott két okleveles tanító, akik szabályszerű kikérdezés után az itt felsorolt osztályzatot nyerték :

Sorszám	Név	Vallástan	Ének	Módszertan
1.	Jancsó Aladár	jeles	jeles	jeles.
2.	Ablonczy László	jeles	kitűnő	jeles.

Mielőtt javaslatomat megtenném, ki kell térnem az Egyetemes Konvent f. évi ülésében 136. és 140/1918. számok alatt hozott határozatára. Előbbi határozatában sajnálattal állapítja meg az Egyetemes Konvent, hogy a rovatos kérdő íven a vallástanárok által kitöltött összes kimutatások ezen az elemi iskolán felül álló tanintézetek köréből nemcsak a szabályszerű határidőig, az előző év október 5-ig, de az Egyetemes Konvent üléséig sem érkeztek be a konventi irodához, ismételt sürgetés ellenére sem, miért is éber tevékenységre hívja föl az egyházkerületeket e tekintetben, hogy ezutánra e tanintézetekben, ahol pedig nagyszámu a református tanulók létszáma, a vallástanítás ügye az egész vonalon áttekinthető és ellenőrizhető legyen. A 140/1918. sz. határozatban pedig, hangsúlyozva a vallástanítási szakfelügyelet fontosságát, felhívja az egyházkerületeket a szakfelügyeletek szervezésére.

Javaslataimat a következőkben vagyok bátor előterjeszteni :

1. A Kassán, Egerben és Ungváron nélkülözhetetlen önálló hitoktatói állások szervezésére nézve méltóztassék egyelőre a szervezéssel járó anyagi kérdések felderítését elrendelni, a meglévő erőforrásokat számbavéetni, az érdekelt egyházakat és egyház-

megyéket nyilatkozattételre felhívni, hogy mily állandó évi hozzájárulással támogatnák egyházkerületünket ez állások szervezésében.

2. Méltóztassék a növendékektől való tandíjszedést eltiltani s a hitoktatókat emiatt érő veszteségükért részint kárpótolni, részint kárpótoltatni.

3. A miskolczi róm. kath. zárda részéről elkövetett vallási sérelmet az Egyetemes Konventnek bejelenteni méltóztassék.

4. Méltóztassék az állandó vallásoktatási szakfelügyeletet ez intézetekre nézve életbeléptetni, szakfelügyelőül, ki egyszersmind az ügy előadója is lenne, Réz László roznányi lelkészt megválasztani s erről az Egyetemes Konventet értesíteni.

5. A tantervhez való szigorú alkalmazkodást, a kiszabott tankönyvek használatát, az osztályok váltogatott anyaggal való összevonásának feltétlen mellőzését méltóztassék ismételten eirendelni.

6. Méltóztassék különösen a kassai, miskolczi és sátoralja-ujhelyi egyházakat felhívni, hogy a különórán való énektanításról, esetleg több intézetbeli növendékek csoportosításával is, gondoskodjanak.

7. Méltóztassék utasítani a hitoktatókat, hogy kimutatásaikba pótlólag vegyék be, hogy mikor kezdődött a tanév és hogy elvégeztetett-e a teljes anyag?!

8. Méltóztassék végre jelentésemet, a hitoktatók odaadással végzett munkájának elismerése mellett, kegyesen tudomásul venni s a táblázatos kimutatással egyetemben az Egyetemes Konventre azzal a jelentéssel fölterjeszteni, hogy elháríthatatlan gátló akadályok miatt nem küldetett fel a jelentés rendelt idejére.

Egyházkerületünk közgyűlése a nem felekezeti kerületünkhez tartozó középfoku iskolákba járó ref. növendékek vallástanításáról szóló jelentést, a hitoktatók buzgó és eredményes munkásságának elismerése és méltánylása mellett, tudomásul veszi, az előadói javaslatokra a következőket határozza:

1. Az egri, kassai, ungvári önálló hitoktatói állások szervezésére vonatkozó előkészítő intézkedéseket elrendeli.

2. A növendékektől való tandíjszedést a zárdai iskolákban fentartja.

3. A miskolczi vallássérelmi eset fölött napirendre tér, mivel az Egyetemes Konventnek a

a sérelmeket feltáró felterjesztéseitől a sérelmek megszüntét reméli.

4. A szakfelügyelői állás szervezésével ezutal nem kíván érdemlegesen foglalkozni.

5. Utasítja a hitoktatókat a tanterv pontos betartására, a megszabott tankönyvek használatára.

6. Felhívja ismételten a kassai, miskolczi és sátoraljaujhelyi egyházakat az énektanításról való gondoskodásra.

7. Utasítja a hitoktatókat, hogy a kimutatásokat egészítsék ki azzal a jelentésükkel, hogy a tanév mikor kezdődött és hogy a teljes anyag elvégeztetett-e?

8. A jelentés egy példányát a táblázatos kimutatással az Egyetemes Konventre felterjeszti.

22. Olvastatott Péter Mihály missziói előadónak a missziói egyházak 1917-ik évi életéről szóló, a missziói bizottság által már letárgyalt jelentése.

A jelentés kapcsán a bizottság az alábbi határozati javaslatokat terjeszti elő:

1. Egyházkerületünk közgyűlése a missziói lelkészek jelentését tudomásul veszi s e rendkívüli időkben is hiven és önfeláldozással teljesített munkájukért elismerését és köszönetét nyilvánítja.

2. Fájdalmas részvétellel értesül Osváth Zoltán ózdi missziói lelkész haláláról, aki több, mint egy negyed századon át állott az ózdi missziói egyház élén s egészen attól az időponttól kezdve, midőn az ózdi egyház alapjait megvetette, mindhalálig mindenkor hű és lankadatlan szolgálja volt Urának. Egyházkerületünk az igaz munkás elévülhetetlen érdemeit jegyzőkönyve lapjain hálásan megőrzi.

3. Jóleső érzések közt értesül Schmid István rozsnói ev. lelkész és Bartholomeidesz Adél ev. vallásu, polg. isk. igazgató azon testvéri szeretettől áthatott cselekedetéről, hogy a 2 hóig betegeskedett Réz László ref. lelkészt, előbbi az istentiszteletnél, utóbbi a vallástanításnál kegyesek voltak helyettesíteni. Ezen nemes cselekedetüket feljegyzni azon felemelő emlékek közé, amelyek a két testvéregyházat századok óta egybefűzik.

4. Sajnálattal értesül az abodi egyházközség bomlásáról; a vizsgálat eredményéről annak idején a felsőborsodi egyházmegye jelentését várja.

5. Fájdalmasan értesül arról az elszomorító körülményről, hogy misszói lelkészeink munkáját mindjobban megnehezíti a háboru okozta drágaság, amelyek között az egyetemes konvent által egyházkerületünknek nyújtott segély most már távolról sem fedezi a missziói lelkészek által feltüntetett szükségleteket; ismételten felkéri az egyetemes konventet, hogy az egyházkerületünknek eddig juttatott 6400 korona segélyt, bölcs belátása szerint valamely forrásból haladéktalanul felemelni méltóztassék olyképp, hogy valamennyi missziói lelkésznek a segélyét a megváltozott viszonyok közt méltányosan rendezhesse egyházkerületünk, különösen pedig, hogy az eperjesi lelkészt — akinek köre a csekély segély miatt egyenesen válságba jutott s megmentése közegyházi érdek — 400 koronáról legalább 1000 koronára 1918 január 1-től felemelhesse. Addig is felhívja a missziókkal bíró egyházmegyék espereseit, szőlít-sák fel a missziói lelkészeket, hogy lépjenek rá arra az utra, melyet az Egyetemes Konvent 168—1917. sz. határozatával már figyelmökbe ajánlott, nevezetesen, hogy leány- vagy fiókegyházaik részére is kérjenek adócsökkentési segélyt, feltüntetvén az annak alapjául szolgáló költségvetésben a misszió gondozásával járó tényleges kiadásaikat.

6. Tudomásul veszi Péter Mihály missziói előadónak az egyházkerületünk és az egyházmegyék által missziói iratok beszerzésére adott s azoknak hovatartozásáról szóló számadását s azt a pénzügyi választmányhoz átteszi.

7. Az egeri lelkésznek most már negyedizben megújított kérelmét, hogy egyházkerületünk tegyen lépéseket az iránt, hogy az egercsehi és szucsai iskolákhoz 1—1 ref. tanító neveztesse ki a ref. vallásitanítás teljesíthetése szempontjából, most is helyesnek és méltányosnak tartja, de nevezett lelkészt ismételten figyelmezteti arra, hogy e kérelem teljesítése végett egyházkerületünk 43—1917. sz. határozatához alkalmazkodjék.

8. Ami az egyházkerületünk területén levő tót ajku missziói egyházakat illeti, miután az ide vonatkozó határozat végrehajtásáról, most már másodizben, semminemű jelentés

nem érkezett, egyházkerületünk 1916. évi őszi közgyűlése 59. sz. 12. alpont alatti határozatát megismétli s felhívja az ungi egyházmegye esperesét, akinek egyházmegyéjében ily tót aju missziói egyházak vannak, hogy e határozat végrehajtásáról, jövő évi őszi közgyűlésünkre tegyen jelentést.

9. Már a most beadott jelentésből is fájdalmasan értesül arról, hogy az eddig misszióknak nem nyilvánított egyházaink közül többnek a területén vannak számos s anyagi erők híján missziói gondozásban nem részesített egyházak, addig azonban, míg e kérdésben az Egyetemes Konvent az egyházkerületek felterjesztései alapján állást nem foglal: egyházkerületünk is várakozó álláspontra helyezkedik.

Egyházkerületünk a missziói bizottságnak eme 1—9 pontból álló határozati javaslatát elfogadja, magáévá teszi s azt a missziói jelentéssel s a hozzá tartozó iratokkal együtt az Egyetemes Konventre felterjeszti.

23. Az Egyetemes Konvent 124—1918. sz. határozatával, egyházkerületünknek az állami tanítóképző intézetekben tervezett református kántorképzés céljaira Hodossy Béla igazgató által készített tantervét, figyelembevétel végett, megküldte a többi egyházkerületnek is. Minket pedig arra hív fel, hogy a tanterv mellé a *tanmenetet* is készítsük el és sürgősen küldjük meg a konventi elnökségnek, hogy az a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz rövid idő alatt felterjeszhető legyen.

Egyházkerületünk a tanmenet megkészítésére a tanterv érdemes szerzőjét, Hodossy Béla állami képzőintézeti igazgató urat kéri fel s e célból a vonatkozó konventi határozatot egész terjedelmében rendelkezésére bocsátja.

24. Egyetemes Konventünk 107—1918. sz., a református gimnáziumokra vonatkozó határozatának

3., 4., 6. pontja az egyházkerületi elnökség,
7. pontja a kebelbeli gimnáziumok igazgatóinak
figyelmébe ajánltatik.

25. Az Egyetemes Konvent 115–1918. sz. határozatával az Orsz. Református Tanáregyesületnek a vizsgálati díjak felemelésére vonatkozó javaslatát magáévá tette s a konvent által kibocsátott Rendtartás megfelelő §-ait ahhoz képest módosította.

Egyetemes Konventünk eme határozata a kebelbeli középiskolák figyelmébe ajánlatik.

26. A vallás- és közokt. miniszter 36.014—1918. sz. alatt kelt leiratában felhívja az egyházi főhatóságokat, hogy lehetőleg tartsák vissza a főhatóságuk alá tartozó egyházközségeket attól, hogy a hadi célokra igénybevett bronzharangjaikat acélharangokkal pótolják, mivel szakértői vélemény szerint az acélharangok hangja ugyan tiszta, de minden zengés nélküli, a harangozással járó rázkódtatás a harang állagának változtatásával jár, mi a harang hangját kedvezőtlenül befolyásolja és gyorsan rozsdásodván s így tartósak se lévén, a célnak semmi tekintetben nem felelnek meg.

Egyházkerületünk közgyűlése felhívja az egyházközségeket, hogy bronzharangjaiknak acélharangokkal való pótlásától a hiábavaló és felesleges kiadások elkerülése végett tartózkodjanak.

27. A tiszántuli ref. egyházkerület folyó évi tavaszi közgyűlésének 443. számú határozatával értesíti egyházkerületünket, hogy Gyarmati József volt barkaszói ref. lelkész oklevelét érvénytelennek nyilvánította.

Egyházkerületünk az értesítést tudomásul veszi s mihez tartás végett erről a kebelbeli egyházmegyéket is értesíti.

28. Az egyházkerületi lelkészképesítő bizottság az 1918. év szeptember havában Sárospatakon tartott első és második lelkészképesítő vizsgálatról s az 1917–18-ik isk. évben a hittanhalgató ifjuság körében végzett belmissziói gyakorlatokról az alábbi jegyzőkönyveket terjeszti be:

JEGYZŐKÖNYV

a Sárospatakon 1918-ik év szeptember hó 10-én tartott
első lelkészképesítő vizsgálatról.

Jelen vannak: Dr. Tüdös István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt Meczner Béla alsószemp-
léni egyházmegyei gondnok, Czinke István egyházkerü-
leti főjegyző, Rohoska József, Nagy Béla, Harsányi István
és Marton János theol. tanárok, ez utóbbi ugy is, mint a
bizottság jegyzője.

1. Dókus Ernő főgondnok szívesen köszönti a lel-
készvizsgáló bizottság megjelent tagjait s jelenti, hogy
Révész Kálmán hivatali elfoglaltsága, Dókus László egész-
ségi állapota miatt nem jelenhetett meg a vizsgálaton.

Tudomásul szolgál.

2. Marton János theol. dékán jelenti, hogy a mai
vizsgálatra jelentkezett 2 végzett hittanhallgató: Kriston
Antal és Osváth Zoltán, akik a theol. tanfolyamot sza-
bályszerűen elvégezték, házi és zárthelyi írásbeli dolgoza-
taikat elkészítették s azokat a szaktanárok elfogadták;
vizsgára bocsáthatók; jelenti továbbá, hogy javító vizgá-
latra jelentkezett Csüry Miklós a bibliai vallástanból és
Veres Lajos a keresztyén hittanból.

Vizsgáló bizottság a jelentést tudomásul
veszi, a vizsgálatot nevezettektől elfogadja.

3. Nagy Béla theol. prodékán felolvassa a theol. kar
jelentését az 1917—18-iki isk. évben folytatott belmissziói
gyakorlatokról és lelkésznevelésről:

Főtiszteletü Bizottság!

Van szerencsénk mély tisztelettel-jelenteni, hogy az 1917—18.
iskolai évben a belmissziói gyakorlatokat s a theol. ifjuság inten-
zivebb vallásos nevelését megkezdtük s e tekintetben a következő
munkákat végeztük:

1. Az előző évek szokásához hiven a theol. ifjuságot vasár-

naponként a délelőtti istenitiszteletre vezette a dékán, vagy az ő akadályoztatása esetén más tanár.

2. Az egész iskolai év folyamán hetenként két reggelen valóságos elmélkedést (u. n. áhitatórát) tartottak a IV. sz. tanteremben dr. Makkai S. és Nagy B. tanárok.

3. Marton J. tanár az iskolai év elején a theol. ifjúság körében 3 biblia olvasókört szervezett s ezekben az ifjak az ő utasításai szerint igyekeztek elmélyedni a szentírás szellemébe.

4. A II. félévben a sárospataki egyház presbitériumának tudtával és beleegyezésével, sőt részben annak megbízásából dr. Makkai S., Marton J. és Nagy B. tanárok az ifjúság idősebb tagjaival az ardói ref. hívek között kezdtek missziói munkát, amennyiben vasárnap délutánonként megjelentek az ottani községi iskolában s a ref. vallású gyermekek között, akik még soha nem részesültek református hitoktatásban, dr. Makkai S. és Márton J. mintatanításai után s az ő utasításaik szerint, Marton J. állandó vezetése alatt hittani órákat tartottak. A ref. szülők közül is többen megjelentek az órákon, melyekkel kapcsolatban mindig istenitiszteletet is tartott egy-egy theol. ifju. Az ardói munka februártól május közepéig, a II. félévi kollokviumok megkezdéseig folyt.

5. Április 28-ikán dr. Makkai S. és Nagy B. vezetése alatt a theol. ifjúság nagyobb része megjelent a györgyarlói ref. iskolában reformáció-émlékünnepély tartására. A gyermekek előtt dr. Makkai S. alkalmi tanítást tartott a reformációról, Nagy B. alkalmi prédikációt mondott, az ifjúság szavalattal és énekkel vett részt az ünnepélyen.

6. A bőjti időszakban, három héten át, a theol. ifj. egylettel karöltve, dr. Makkai S., Marton J. és Nagy B. tanárok egy-egy alkalmi vallásos előadást tartottak a theol. ifjúság és a meghívott művelt közönség előtt.

Ennyi az, főtit. Bizottság, amit múlt évi munkánkról ma jelenteni érdemesnek tartunk.

Legyen szabad ez alkalommal két kérést is előterjesztenünk.

1. Ugy a vallásos nevelés, mint a belmissziói tevékenység sikeresebb végzése érdekében nagy szükségét érezzük annak, hogy a theol. internátus, melyet — szerencsére — bár szerény keretek között már 1918–19 ben megnyithatunk, minél előbb olyanra fejlesztessék, hogy az minden theol. ifjút befogadhasson. Tisztelettel kérjük az intézet számára a főtit. Bizottság, illetőleg Egyházkerület legmelegebb pártfogását.

2. A belmissziói gyakorlatok végzésénél mindaddig igen nagy nehézségekkel kell küzdenünk, míg magában a sárospataki anyaegyházban, a város kebeében intenzív belmissziói munka nem végeztetik. Már pedig sajnos, Sárospatakon a belmissziói tevékenység ez idő szerint ugyszólván teljesen szünetel. Ugyanazért elmulaszthatatlan kötelességünk most arra kérni a főtiszteletű Bizottságot, méltóztassék a főtiszt. és méltóságos E.nökség útján felkérni a sárospataki egyház lelkészét és presbiteriumát, hogy sürgősen intézkedjenek az iránt, hogy S. rospatakon a ref. egyházban a belmissziói munka meginduljon és azok az egyletek is, a melyek ez idő szerint nem működnek, újra életre keltessenek.

Mély tisztelettel

Sárospatakon, 1918 szeptember 9.

a theol. tanári kar.

A lelkészképesítő bizottság a jelentést örvedetes tudomásul veszi, a theol. karnak a theol. ifjúsággal végzett munkájáért elismerését fejezi ki; az előterjesztett indítványokra vonatkozólag kimondja, hogy a lelkészvizsgáló bizottság teljes súlyával támogatja a theol. kart s annak a theol. internátus mielőbbi felállítását sürgető törekvését és ezt jegyzőkönyvileg hozza az igazgatótanács tudomására, kérve az igazgatótanácsot a kérdés állandó napirenden tartására; kimondja továbbá, hogy a theol. kar a lelkészvizsgáló bizottság nevében kérje fel a sárospataki egyház lelkészét és presbiteriumát arra, hogy a theol. karral együtt indítson belmissziói munkát már a helyben levő theol. akadémia szempontjából is és végül, hogy a belmissziói gyakorlatokkal felmerülő költségek a főiskolai pénztárból a theol. akadémia dologi kiadásai címén fedeztessenek.

4. Dr. Tüdős István püspök szivesen üdvözli Har-sányi István theol. tanárt, aki először jelent meg a viz-gálatokon s működésére Isten áldását kéri.

Az üdvözléshez az egész bizottság szives érzésekkel csatlakozik.

5. A vizsgázók beszólíttatván, a vizsgálat következő
rendben és eredménnyel folyt le:

Csűry Miklós a bibliai vallásból *elégésesre* javít.
Veres Lajos a keresztyén hittanból *elégésesre* javít.

	Ó szöv. írás- magyarázat	Új szö. és írásmagyar.	Bibliai vallásstan	Keresztyén hittan	Keresztyén erkölcsan	Szónoklás	Írásbeli dolgozat	Képesítés
Kriston Antal	jó	elég- séges	elég- séges	jeles	jó	jó	jó	képe- sített
Osváth Zoltán	elég- séges	elég- séges	elég- séges	jó	jó	elég- séges	elég- séges	képe- sített

6. A vizsgálat eredményét püspök ur az egyes vizs-
gázóknak kihirdetvén s hozzájuk szíves intelmeket intéz-
vén, a vizsgálat berekesztetett.

Kmf.

Dókus Ernő,
egyhk. főgondnok.

Dr. Tüdős István,
püspök.

Marton János,
a bizotts. jegyzője.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétellett Sárospatakon 1918 szeptember 10—11. napjain
tartott második lelkészsképző vizsgálatról:

Jelen vannak: dr. Tüdős István püspök és Dókus Ernő
főgondnok elnöklete alatt Harsányi István, Marton János,
Nagy Béla, dr. Révész Kálmán, Rohoska József bizottsági
tagok; Czinke István ugyis mint előadó és jegyző.

1. Második vizsgálatra jelentkezett 15 segédlelkész,
kik úgy házi, mint zárthelyi írásbeli dolgozataikat beadták
s azok a szaktanárok által elfogadtatván,

valamennyien szóbeli vizsgálatra bocsáttattak,
két évi segédlelkészi szolgálatuk igazolásának
feltétele mellett.

2. Theológiai dékán jelenti a bizottságnak, hogy dr. Makkai Sándor főiskolánk kötelékéből eltávozván, tantárgyaiból a theol. tanári kar intézkedése folytán Nagy Béla és Harsányi István tanárok fogják a vizsgázandókat kikérdezni.

Bizottság a kikérdezésre vonatkozó intézkedést helyeslő tudomásul veszi. Dr. Makkai Sándor eltávozásáról — akinek rövid egy évi itt működése is mély nyomokat hagyott tanítványainak lelkén s előjáróinak hálás emlékezetében, mert nagy rátermettségével, gazdag tudásával és példás buzgóságával igazi hivatott tanárnak és Istentől megáldott ható erőnek bizonyult, — őszinte sajnálkozással értesül, őt főiskolánk veszteségei közé jegyzi fel s új állomásán kifejtendő további munkájára Isten kegyelmét és segédelmét kéri.

3. Tantó János 1916. év december havában első képesítő vizsgát tett s. lelkész az iránt folyamodik, hogy a jeen alkalommal teendő második képesítő vizsgájáról szóló bizonyítványa neki azonnal kiadassék, hogy rendes lelkésszé már most választható legyen. Kérelmét az Egyetemes Konvent 50--1917. pontja 5. bekezdésére alapítja, amely szerint s. lelkéshi szolgálatába a több mint másfél éves katonai szolgálata egy teljes évnek számítható be.

Kérelmét a bizottság teljesíti s második vizsgájáról szóló bizonyítványát külföldi tanulmányainak igazolása után azonnal kiadni rendeli.

4. A szóbeli vizsgálat eredménye a következő:

Tóth Sándor képesítettett, Szigethy Ferenc képesítettett, Stunda István jelesen képesítettett, Kiss Géza jelesen képesítettett, Adorján Viktor képesítettett, Boldizsár Bertalan jelesen képesítettett, Illyés János jelesen képesítettett, Szabó Andor jól képesítettett, Riedl Miklós jól képesítettett, Toldy György jól képesítettett, Tantó János jól képesítettett, Kiss Pál képesítettett, Kriston Elek képesítettett, Dobos Sándor jól képesítettett, Kovács Dezső képesítettett.

5. Az eredmény a vizsgázóknak egyenkint kihirdetve s a bizonyítványok könyvébe bevezetve:

a vizsgálat befejeztett.

Dókus Ernő,
egyh.-ker. főgondnok.

Dr. Tüdös István,
pü.-pök.

Czinke István,
a bizottság jegyzője
s előadója.

Közgyűlésünk a betérjesztett jegyzőkönyveket, eddigi gyakorlat szerint, egész terjedelmükben jegyzőkönyvébe iktatja s a bizottság fáradozásaiért őszinte köszönetét nyilvánítja.

29. A tiszai ág. ev. egyházkerület püspöki hivatala az ujtátrafüredi és tátralomnici templom-alapok és orgona-alap, az eperjesi missziói lelkész pedig a feketehegyi protestáns imaház-alap 1917. illetőleg 1917—18. évi számadását mutatja be.

Tudomásul szolgál.

30. Feketehegy-fürdő protestáns közönsége azt a kérelmet intézi az egyházkerületi közgyűléshez, hogy az imaházépítésre adott 1000 korona kamatnélküli kölcsönt engedje el, illetve ajándékozza az imaházépítési alapnak, miután az imaház külső részének bevonásával tetemes költsége lesz s így nincs és nem is igen lesz abban a helyzetben, hogy azt visszafizethesse.

Egyházkerületünk a pénzügyi választmány javaslatának elfogadásával, a feketehegyi fürdői protestáns imaházépítési alapnak az 1000 korona kölcsönt elengedi, illetőleg azt a visszafizetés kötelezettsége alól felmenti, annyival is inkább, mivel a tiszai ág. evang. egyházkerület is az általa adott 1000 korona kölcsönre nézve ugyanígy határozott.

31. A Hornyánszky-cég jelenti az „Énekes könyv” kiadására vonatkozó szerződésünk folytán, hogy az 1917.

év folyamán a 8-adrét alaku Énekesből 10,000 példányt, a 16-odrét alakuból pedig 33,000 példányt nyomtatott.

Tudomásul szolgál s az elszámolásnál a pénzügyi választmány figyelmébe ajánlatik.

32. Az egyes egyházmegyék a következő egyházakat ajánlják közhirdetésre: Abauj: Csobádot és Eszkárost; Alsózemplén: Bodrogkereszturt és Makkoshotykát; Felsőzemplén: Szöllőskét és Mezőlaborczot; Gömör: Imolát és Szútort; Torna: Tornakápolnát és Ájt; Felsőborsod: Rakaczaszendet és Meszest.

Nevezett egyházak a közhirdetendő egyházak sorába felvételnek.

33. Az egyes egyházmegyék a következő tisztviselői, lelkészi és tanítói választásokat jelentették be:

Az alsózempléni egyházmegyében: Karászy Benő kis-kövesdi lelkész papi aljegyzővé, Szilágyi András bodrog-halászi, Horváth Gyula bodrogolaszii, Mártha Béla erdő-bényei, Sümegi Lajos semjéni, Géhl János tarczali, Magyar Pál tiszakarádi tanítóvá, Papp Ilona lácza tanítónővé választattak.

A felsőzempléni egyházmegyében: Enyedy Andor sátoraljaujhelyi lelkész papi aljegyzővé, Ugray Emilia Zsuzsánna magyarizségi tanítónővé, Nyiri Irén nagybárii tanítónővé választattak.

Az ungi egyházmegyében: Kovássy Elemér perecsényi főszolgabíró világi aljegyzővé, Ladányi Mihály mokcsakerézi lelkészszé, Árvay András botfalvai előkönyörgő tanítóvá választatott. Utóbbi megválasztatását azzal a megjegyzéssel terjeszti fel az ungi egyházmegye az egyházkerületre, hogy a református ének- és vallásból az egyházkerületi bizottság előtt a legközelebbi alkalommal vizsgálni tartozik.

Egyházkerületi közgyűlés a választásokat tudomásul veszi, Árvay András botfalvai tanítót a maga részéről is a ref ének- és vallásból az egyházkerületi bizottság előtt a legközelebbi

alkalommal való vizsgálatételre utasítja s a megválasztottakra Isten áldását kéri.

34. Az abauji egyházmegye a hejcei lelkészi, a felsőzempléni egyházmegye a kolbásai papi és tanítói, a nagybárii előkönyörgő tanítói és a magyarizségi kántortanítói, a gömöri egyházmegye a bátikai tanítói, egyházmegyei jóvánagyással ellátott díjleveleket terjeszti fel 4–4 példányban megerősítés végett.

Egyházkerületünk a beterjesztett díjleveleket megerősíti. Azokból egy egy példányt az egyházkerületi irattár részére visszatart, a többit hasonló eljárás és a hejcei, kolbásai, nagybárii, magyarizségi, bátikai egyházakba való juttatás céljából az abauji, felsőzempléni és gömöri egyházmegyék esperesi hivata ához átteszi.

35 Az alsózempléni egyházmegye ez évi tavaszi közgyűléséből felterjeszti özv. Gönczy Józsefné rendkívül súlyos helyzetben levő lelkészözvegy segély iránti kérelmét.

A 79 éves, teljesen vagyontalan lelkészözvegy kérelme a segély mielőbbi megállapítása céljából a pénzügyi választmányhoz tétetik át.

36. A gömöri egyházmegye felterjeszti jóváhagyás, esetleg a többi egyházmegyékben leendő alkalmazás végett azon nagy részletességgel és alapos érveléssel megindokolt határozatát, melynél fogva az egyházlátogatást mindaddig, míg a világháboru tart, beszünteti, de az egyházlátogatási kérdőiveket minden évben, az esztendő elején megküldi az egyes egyházaknak pontos és lelkiismeretes kitöltés s az esperesi hivatalhoz leendő visszaterjesztés kötelezettsége mellett.

Egyházkerületünk közgyűlése a gömöri egyházmegyének az egyházlátogatásnak a háboru tartamára szóló beszüntetése s az egyházlátogatási kérdőivek fent körülírt kezelése tárgyában hozott határozatával érdembelileg nem kíván fog-

lalkozni, mivel az egyházlátogatás kérdésének rendezése az egyházmegyék jog- és hatáskörébe tartozik.

37. Az ungi egyházmegye folyó évi őszi közgyűlése 88. sz. határozatával a legmelegebb pártolással terjeszti fel Komjáthy Gábor ungvári lelkész kérvényét, melyben azt kéri, hogy a főtiszt. és méltóságos konvent 1916. évi május 23—26. napjain tartott ülésének 87. számú határozatával Ungváron létesített két segédlelkészi állás részére a kápláni kongruának kiutalását, illetőleg folyósítását kieszközölni méltóztassék.

Egyházkerületünk teljes tudatában van annak, hogy az ungvári két segédlelkészi állás tényleges felállítását egyházi közérdek parancsolja és hogy az ungvári és a hozzátartozó nagykitérésű szórványbeli hitoktatás és lelki gondozás kérdését csak ezen az uton lehet célravezetően megoldani. Felkéri tehát az egyetemes konventet, hogy ezen a nemzeti és felekezeti szempontból egyaránt fontos őrhelyen korábbi határozatával létesített két segédlelkészi állás részére a kápláni kongruát a legsürgősebben kieszközölni méltóztassék.

38 Az ungi egyházmegye felterjeszti folyó évi őszi közgyűléséből azon határozatát, melylyel magáévá tette Nagy Sándor lelkészi tanácsbíró amaz indítványát, mely szerint megváltoztatni kéri egyházkerületünk Ungváron 1883. évben tartott közgyűlésének azt a határozatát, hogy az esperesi és püspöki körlevelek a „Rendeletek Tár“-ába bejegyeztessenek, mivel azok a lelkészi iktatókönyvbe, vagy a lelkészi naplóba már ugyanis elkönyveltettek s onnan ellenőrizhetők.

Egyházkerületünk közgyűlése a változott viszonyoknál fogva, midőn az esperesi és püspöki körlevelek többnyire minden egyházközségbe megküldetnek, nem látja többé szükségét annak,

hogy azok a „Rendeleték Tárába“ bevezettesse-
nek, ezért az 1883. évi közgyűlésnek e tárgyban
hozott határozatát hatályon kívül helyezi,
elrendeli azonban, hogy a körlevelek gondosan
megőriztessenek és a megfelelő számban össze-
gyűjtött körlevelek időnként bekötessenek.

39. Lengyel István püspöki titkár azért folyamodik,
hogy részére az egyházkerületi közgyűlés ruhasegély címén
állapítsa meg és folyósítsa azt az összeget, a melyet a
kultuskormány a nőtlen lelkészek részére már megállapí-
tott és folyósított.

Egyházkerületi közgyűlés a kérelemnek helyt
adva, Lengyel István püspöki titkár részére a
nőtlen lelkészeknek az állam által már kifizetett
1000 K. ruhasegélyt a folyó évre megállapítja és
felhívja a pénztárnokot, hogy e segélyt a neve-
zettnek a közigazgatási tárból fizesse ki.

40. Tantó János utrecht-i egyetemi hallgató, bodrog-
szentesi bejegyzett segédlelkész, azzal a kéréssel járul egy-
házkerületünkhöz, hogy ötödik évi utrecht-i egyetemi theo-
logiai tanulmányai folytatásának lehetővé tétele végett a
mai drágaságra és nehéz megélhetési viszonyokra tekintet-
tel, bizonyos segélyösszegben részesíteni méltóztassék.

Egyházkerületünk a kérvényt átteszi a pénz-
ügyi választmányhoz s javaslatát legközelebbi
közgyűlésünkre bevárja.

41. Az 1918. évi tavaszi közgyűlés 35. sz. jegyzőkönyvi
határozatával kiküldött, az elnökség elnöklete alatt az
esperesekből és a pénzügyi választmány tagjaiból álló
bizottság az egyetemes konvent 1918. évi április 24—26.
napjain tartott üléséből 59. sz. alatt hozott határozatában
felvetett azon kérdésben, hogy az egyházak adósságainak
rendezése egyetemes intézkedésekkel történjék-e, — vélemé-
nyes javaslatát beterjeszti.

Egyházkerületi közgyűlésünk a bizottság véleményét elfogadva, kijelenti, hogy nem látja célszerűnek az egyházak adósságainak egyetemes intézkedésekkel való rendezését, felhívja egyházi előljáróságainkat, hogy amennyiben az egyházaknak terhes kamatozású tartozásai volnának, forduljanak az illetékes egyházmegyei, vagy az egyházkerületi pénztárhoz s konvertálják azokat.

42. Az alsózempléni egyházmegye pártolólágg terjeszti fel a szomotor-vecsi egyház 15000 korona építkezésére felveendő kölcsön iránti kérvényét.

Egyházkerületi közgyűlésünk a kérvény elintézés végett a pénzügyi választmányhoz teszi át.

43. Az ungi egyházmegye pártolólágg terjeszti fel a kisgejőczi egyház adás-vevési szerződését, melylyel az egyház a kisgejőczi 120. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt révházat 4500 koronáért Zichermann József kisgejőczi lakosnak eladta.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szerződést jóváhagyja és megerősíti.

44. Az alsózempléni egyházmegye pártolólágg terjeszti fel a tolcsvai egyház adás-vevési szerződését, mely szerint az egyház a tolcsvai 897. sz. beéttben 901., 902. hrsz. a. foglalt ingatlanból öt illető, Sáriai Páltól örökölt felerésztt a társtulajdonos özv. Leskó Andrásné, sz. Sáriai Juliánna tolcsvai lakosnak eladta 600 koronáért.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szerződést jóváhagyja és megerősíti; utasítja a tolcsvai egyház előljáróságát, hogy az eladott ingatlan vételárát a vagyonelettárban Sáriai Pál és neje alapítványként vezesse s tartsa nyilván.

45. A felsőborsodi egyházmegye pártolólágg terjeszti

fel a felsőnyárádi egyház által kiállított nyilatkozatot, mely szerint az egyház Görgey Mártontól végrendeletileg reá-hagyott, a felsőnyárádi 93. és 373. sz. tjkv.-ben foglalt ingatlanokra vonatkozó utóöröklési jogáról az örökösök javára 2000 koronáért lemond.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nyilatkozat jóváhagyását megtagadja, mert a mintegy 4 kat. hold szántó és rét birtok még mint utóörökösnek is többet ér 2000 koronánál; de ettől eltekintve is, örökhagyó Görgey Márton végrendeleti akaratát, hogy az ingatlanok a felsőnyárádi egyházra szálljanak, az egyházi hatóságoknak tiszteletben tartani s annak érvényt szerezni erkölcsi kötelességük.

46. A gömöri egyházmegye pártolólág terjeszti föl a rimaszombati egyház ideiglenes adás-vevési szerződését, mely szerint az egyház a Sebők Jánostól 1917. évben 30000 koronáért vásárolt bakti-pusztai ingatlant Nagy Zoltán és testvérei rakottyási lakosoknak 40000 koronáért eladja. A végleges adás-vevési szerződés a vételár teljes lefizetése után fog kiállíttatni.

Egyházkerületi közgyűlésünk az ideiglenes adás-vevési szerződést jóváhagyja és megerősíti.

47. A gömöri egyházmegye felterjeszti a zubogyi egyház adás-vevési szerződését, melylyel az egyház a zubogyi 89. sz. tjkv.-ben 167. hrsz. a. foglalt „Szorgalmi kert” ingatlanát 2020 koronáért Bátor József zubogyi lakosnak eladta.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szerződés jóváhagyását megtagadja, miután az egyháztanács és az egyházközségi közgyűlés nem az E. T. I. tc. 43. §-ában megkívánt névszerinti szavazással határozott. A szerződés alakilag is szabálytalan, mert a kelet hiányos rajta és csak egy férfitanu aláírásával van ellátva.

48. A felsőborsodi egyházmegye felterjeszti a mályinkai egyház csereszerződését, mely szerint a mályinkai 1. sz. tjk.-ben 298. hrsz. a. foglalt 112 négyszögöl parlag kertet az egyház elcserélte a Horovitz Márton és neje tulajdonát képező mályinkai 325. sz. tjk.-vi 463. hrsz. 572 négyszögöl kenderföld felerészével. A felsőborsodi egyházmegye határozata a mályinkai egyházat a cserébe nyerendő ingatlan tehermentesítésére szükséges résztörlési engedélyek beszerzésére utasította.

Egyházkerületi közgyűlésünk a csereügylet ellen kifogást nem emel, azonban a csereszerződés jóváhagyását megtagadja, mert az egyházmegyei határozattal kívánt résztörlési engedélyek nem csatoltattak s mert a szerződéshez vázlatrajz is csatolandó lett volna, hogy az egyház ne legyen közös tulajdonban, mikor erre szükség nincs.

II. Birósági ügyek.

I.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneri ref. egyházkerület bíróságának mint fegyelmi bíróságnak 1918. évi november hó 12. napján Miskolczon tartott ülésében.

Jelen voltak: Vadászy Pál püspökhelyettes egyházi Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok világi (tárgyalást vezető) elnök kettős elnöklete alatt: Dr. Révész Kálmán, Ragályi Géza, Buzi Márton, Tóth Béla esperesek, Ragályi Béla egyházmegyei gondnok, Fodor György, Idrányi Barna egyházkerületi tanácsbírák, utóbbi mint előadó. Bizony Ákos egyházkerületi főügyész. Janka Károly egyházkerületi papi aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

Tárgy: Varga Károly korláthelmecezi lelkész megfelelőbezeit fegyelmi ügye.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe vehető érdekeltségi eset fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult s ez ügyben való illetékességét megállapította.

Előadó a következőkben ismerteti az ügyet: Varga Károly korláthelmecezi lelkész ellen az ungi egyházmegye bírósága, hol az egyháztagek panasza alapján, hol hivatalból ugy-zólván állandó fegyelmi eljárást folytat. 1913-ban már büntetve volt. 1916. május 16-án az egyházmegyei bíróság

elmozdításra ítélte, melyet az egyházkerületi bíróság 1916 augusztus havában pénzbírságra és a költségek megfizetésére enyhít. 1917-ben az egyházkerületi elnökség biróközlése alapján a felsőzempléni egyházmegyei bíróság 1917 okt. 25-én pénzbírságra és a költségek viselésére ítéli, melyet az egyházkerületi bíróság időszaki tanácsa 1918 február 26-án hozott ítéletével helybenhagy.

Közben az egyházmegyei bíróság új fegyelmi eljárást indít Varga Károly ellen a korábbi okok mellett azért is, mert az egyházmegyei bíróság 28—1918. sz. végzésére válaszképpen azt írja az ungi egyházmegye esperesének, hogy: „eddig csak bizalmatlansággal viseltetem iránta, mióta pedig harhatalommal függesztett fel állásomtól: méltatlannak tartom rá, hogy református lelkész felett ítélkezzék.”

Ezt a bizalmatlanságot minden beadványában hangsúlyozta s ezt kiterjesztette néhány püspökünkre is, e miatt aztán nem csak az egyházmegyei, de az egyházkerületi bíróságot is alkalmatlannak tartja az ügyében való ítélkezésre, tehát delegált bíróságot kér mindkét fórumon, amely kérését a konventi bíróság elnöksége vissza, — és elutasította. Az egyházmegyei bíróság tehát elrendelte ellene a vizsgálatot s 1918. évi július 30-án hozott ítéletével Varga Károlyt az E. T. V. t.-c. 34. §. 1., 2., 4. és 5. pontjában minősített vétségekben vétkesnek mondta ki s a 35. § d) pontjában foglalt büntetéssel, javadalom nélküli elmondással sújtotta s a költségek viselésében is elmarasztalta, azon indokolással, hogy a már fegyelmileg büntetett lelkész ahelyett, hogy magába tért volna, makacs következetességgel továbbra is vétséget-vétségre halmoz s szinte igyekszik azon, hogy úgy hiveivel, mint felettes hatóságával szemben helyzetét minél tarthatatlanabbá tegye. Az indokolás részletesen felsorolja az egyházi állapotok rendellenességét, a panaszottnak hiveivel és feletteseivel szemben tanúsított tarthatatlan magaviseletét.

Varga Károly az ungi egyházmegye fegyelmi bíróságának ezen ítélete ellen írásbeli felelővel élt.

Ezek után a tárgyalást vezető elnök felteszi a kérdést, hogy a bíróság tagjai közül kíván-e még valaki az ügyhöz szólani. Miután szólani senki sem kívánt, a tiszán-

innen ref. egyházkerület fegyelmi bírósága zárt ülésben meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

Az ungi ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának Varga Károly korláthelmecezi lelkész ügyében 1918. évi július hó 30. án hozott ítélete indokainál fogva és még azért is helybenhagyatik, mert a többszöri eljárás folyamán minden kétséget kizárólag megállapított a vádlott perlekedési konoksága, feljebbvalói iránt mutatott tiszteletlen és engedetlen magatartása, az egyházában való teljesen képtelen helyzet, melyet ő egyáltalában nem is akar normális mederbe terelni, sőt ilyen kijelentéseket tesz: „a presbitériummal minden összeköttetést megszakítottam,“ „itt lehetetlen karhatalom nélkül tárgyalni, sőt így is kétes ezek normális megtartásának lehetősége,“ világos bizonyosságául annak, hogy Varga Károly a korláthelmecezi egyházban a lelkészi működést a siker reményével nem folytathatja s onnan való eltávolítását a gyülekezet jól felfogott érdeke mellett az a körülmény is megköveteli, hogy eddigi fegyelmi büntetései az E. T. V. t.-c. 35. § a—c-ig felsoroltakat kimerítették s magábaszállásának semmi jelét nem mutatván, a következő súlyosabb büntetést kellett alkalmazni. A felfüggesztés tekintetében az E. T. V. t.-c. 133. § a rendelkezése szerint az ungi egyházmegye bírósága illetékes határozni.

Kelt mint fent.

Dókus Ernő,
világi elnök.

Vadászy Pál,
egyházi elnök.

Janka Károly,
egyh.-ker. papi aljegyző,
jegyzőkönyvvezető.

II.

Elnökség felhívja a bíróságot az időszaki tanács megalakítására.

Határozat :

Az időszaki tanács tagjaiul megválasztatnak egy évre szóló érvénnyel :

Az I. tanácsba: Ragályi Géza, Hutka József, Kérészy Barna, Meczner Béla, br. Vay Elemér rendes, Idrányi Barna, Szentimrey Gyula, Tóth Béla, Buzy Márton póttagok.

A II. tanácsba: dr. Révész Kálmán, Vadászy Pál, Meczner József, Dókus Gyula, Ragályi Béla rendes, Szűcs István, Lukács Géza, Szalay László, Komjáthy Gábor póttagok.

Tárgymutató.

Jelenvoltak névsora.

Dr. Tüdős István püspök temetése.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Vadászy Pál imádsága.
2. A főgondnok megnyitó beszéde és dr. Tüdős István püspök emlékének megörökítése.
3. A közgyűlési tagok igazolása
4. A püspök temetésén elmondott beszédek megörökítése s megköszönése.
5. A püspök temetésén résztvevők s részvétíratot küldők.
6. Intézkedés a püspöki állás betöltéséről.
7. Elnöki előterjesztések:
 1. A kormány üdvözlése.
 2. a) Lévy József, b) Tisza István, c) Dókus László, d) Bornemisza László, e) Szentiványi Árpád elhunytá.
 3. Nyugdíjas lelkészek, özvegyek és árvák hadi segélye.
 4. Tüdős István alapítványai.
 5. A tűzkárbiztosítási összeg felemelése.
8. Birósági ülés kitűzése.
9. Buzi Márton zsinati póttaggá választása.
10. Bernáth Aladár beválasztása a lelkészképesítő bizottságba.
11. Bizottsági jelentés a püspöki hivatal értékeinek átvételéről.
12. A zsolttárokról írt tanulmány kiadásának mellőzése.
13. Vélemény a jegyzőkönyvi név- és tárgymutatóról.
14. Az eperjesi egyház segélyezése.
15. Nyugalmazott lelkészek kerületi gyámintézeti tagdíja.
16. Katonák vallásos iratainak költsége
17. Énekvezérek megsegítése.

18. Az egri vallásoktatás segélyezése.
19. A berzéki egyház Szemere — Törös alapja.
20. Az eperjesi vallásitanítás óradijai.
21. Jelentés a nemfelekezetünkbeli középiskolák ref. vallásoktatásáról.
22. Missiói jelentés.
23. Ref. kántorképzés tanmenete elkészítendő.
24. Gimnáziumokra vonatkozó konventi intézkedések.
25. Középiskolai vizsgadíjak felemelése.
26. Acélharangok beszerzése nem ajánlatos.
27. Gyarmathy József oklevelének érvénytelenítése.
28. Lelkészképesítő bizottság jegyzőkönyve.
29. Fördői templomalapok számadása.
30. A feketehegyi templomköicsön elengedése.
31. Hornyánszky-cég jelentése az 1917-ben nyomott zsoltrókról.
32. Köz hirdetésre felvett egyházak.
33. Lelkész- és tanítóváltások. Új egyházi tisztviselők.
34. Díjlevelek.
35. Gőnczy Józsefné, lelkészözvegy segélyezése.
36. Az egyházlátogatás háboru alatti beszüntetése.
37. Az ungvári s.-lelkészi állások sürgős rendszeresítése.
38. A „Rendeletek Tárának” beszüntetése.
39. Lengyel István ruhaségelye.
40. Tantó János tanulmányi segélye.
41. Az egyházak adósságainak rendezése.
42. A szomotor-vécsi egyház kölcsön ügye.
43. A kiscegyőrczi egyház adásvételi ügye.
44. A tolcsvai egyház adásvételi ügye.
45. A felsőnyárádi egyház egy utóöröklési jogáról való lemondása nem fogadtatik el.
46. Rimaszombati egyház adásvételi ügye.
47. Zubogyi egyház adásvételi ügye.
48. Mályinkai egyház csereszerződési ügye.

II. Birósági ügyek.

1. Varga Károly korláthelmecezi lelkész fegyelmi ügye.
2. Időszaki tanács megalakítása.

Az egyes pontokat jegyezték:

- Czinke István I. főjegyző: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 17, 22, 23, 24, 25, 28, 31, 39.
- Sütő Kálmán I. aljegyző: 11, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 37, 40.
- Janka Károly I. aljegyző: 12, 21, 26, 35, 36, 38. Bir. I.-II.
- Dr. Regéczy József alügyész: 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47.

Betűsoros névmutató.

(A számok a jegyzőkönyvi pontot jelzik)

- Abauji egyházmegye** 15, 32.
Ablonczy László 21.
Abodi egyház 22.
Adorján Viktor 28.
Alsóborsodi egyházmegye és esperes 17.
Áji egyház 32.
Árvay András 33.
Baltazár Dezső dr. 4.
Bartholomeidesz Adél 22.
Bátori József 47.
Bernáth Aladár 10.
Berta Ilona 21.
Berzéki egyház 19.
Bizony Ákos Bir. I.
Bodrogereszturi egyház 32.
Boldizsár Bertalan 28.
Bornemisza László 7.
Buza László dr. 3.
Buzi Márton 9. Bir. I. II.
Czinke István 28.
Csobádi egyház 32.
Csúry Miklós 28.
Dobos Sándor 28.
Dókus Ernő 2, 28. Bir. I.
Dókus Gyula 3. Bir. II.
Dókus László 2, 7, 10, 28.
Egri egyház 18.
Enyedy Andor 33.
Eperjesi egyház 14.

- Eszkárosi egyház 32.
 Feketehegy-fürdő 29, 30.
 Felsőborsodi egyházmegye 22.
 Felsőnyárádi egyház 45.
 Felsőzempléni egyházmegye és esperes 17, 32.
 Fodor György Bir. I.
 Garzó Ilona 21.
 Géhl János 33.
 Gönczi Gábor 20.
 Gönczy Józsefné 35.
 Gömöri egyházmegye és esperes 17, 36.
 Gőrgy Márton 45.
 Harsányi István 28.
 Hodossy Béla 23
 Hornyánszky cég 31.
 Horovitz Márton 48.
 Horváth Gyula 33.
 Hutka József Bir. II.
 Idrányi Barna Bir. I. II.
 Illyés János 28.
 Imolai egyház 32.
 Jancsó Aladar 21.
 Janka Károly Bir. I.
 Karászy Benő 33.
 Kérészy Barna Bir. II.
 Kérészy Márta 21.
 Kisgejőczi egyház 43.
 Kiss Géza 28.
 Kiss Pál 28.
 Komjáthy Gábor 37. Bir. II.
 Kovássy Elemér 33.
 Kovács Dezső 28.
 Kriston Antal 28.
 Kriston Elek 28.
 Kutassy Irén 21.
 Ladányi Mihály 33.
 Lengyel István 4, 11, 39.
 Lesko Andrásné 44.
 Lévay József 2, 7.
 Lukács Géza Bir. II.

- Magyar Ida 21.
Magyar Pál 33.
Makkay Sándor dr. 28.
Mályinkai egyház 48.
Makkoshogykai egyház 32.
Marton János 28.
Mártha Béla 33.
Meczner Béla 3, 28. Bir. II
Meczner József Bir. II
Meszesi egyház 32.
Mezőlaborci egyház 32.
Miskolczi egyház 17.
Mitrovics Gyula dr. 3.
Nagy Béla 28.
Nagy Sándor 38.
Nagy Zoltán 46.
Nyiri Irén 33.
Osváth Zoltán 22, 28.
Papp Ilona 33.
Péter Mihály 22.
Pénzügyi választmány 16, 18, 30.
Pfann Juliánna 21.
Putnoki egyház 17.
Radácsi György 13.
Ragályi Béla Bir. I. II.
Ragályi Géza Bir. I. II.
Rakacaszendi egyház 32.
Révész Kálmán dr. 28. Bir. I. II.
Réz László 21, 22.
Riedl Miklós 58.
Rimaszombati egyház 17, 46.
Rohoska József 28.
Sárai Juliánna 44.
Sárai Pál 44.
Sátoraljaujhelyi egyház 17.
Sebők János 46.
Schmid István 22.
Simon Zsigmond 21.
Stunda István 28.
Sümegei Lajos 33.

- Szabó Andor 28.
Szalay László Bir. II.
Szent-Imrey Gyula Bir. II.
Szent-Iványi Árpád 7.
Szigethy Ferenc 28.
Szilágyi András 33.
Szomotor-vécsi egyház 42.
Szöllőskei egyház 32.
Szutori egyház 32.
Szücs István Bir. II.
Tahy Katalin 21.
Tartó János 28, 40.
Tátralomniczi templom-alap 29.
Tisza István gróf 2, 7.
Tolcsvai egyház 44.
Toldy György 28.
Tornakápolnai egyház 32.
Tóth Béla Bir. I. II.
Tóth István 21.
Tóth Sándor 28.
Tüdős István dr. 2, 7, 28,
Ugray Emilia 33.
Ujtátrafüredi templom-alap 29.
Vadászy Pál 1. Bir. I. II.
Vay Elemér báró Bir. II.
Varga Károly Bir. I.
Veres Lajos 28.
Vértesi Sándor 21.
Zichermann József 43.
Zubogyi egyház 47.

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

1918. ÉVI DECEMBER HÓ 19-IK
NAPJÁN MISKOLCZON TARTOTT
RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:

CZINKE ISTVÁN

EGYHÁZKERÜLETI LELKÉSZI FŐJEFOVŐ.

152. SZÁM.

A tiszáninneri református egyházkerület 1918. évi decemer hó 19-én rendkívüli, püspökbeiktató közgyűlést tartott Miskolczon, előbb **Vadászy Pál** legidősebb esperes, később **dr. Révész Kálmán** püspök és **Ragályi Béla** legidősebb egyházmegyei gondnok elnöklése alatt.

Jelen voltak:

Az abauji egyházmegyéből: Kovács Béla h. esperes, Kovács István, Baksy István, Megyasszay András, Szilvássy Jenő, Szilva István, Ujj Lajos lelkészek, Kóczán György vil. tanácsbíró.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: Tóth Béla esperes, báró Vay Elemér gondnok, Farkas István, Pósa Péter, Román Ernő, Szalócy Pál, Nagy Lajos, Sólyom Gyula, Simon Ernő Komjáthy József, Mauritz Árpád lelkészek; dr. Rácz György tanácsbíró, Lossonczy István tanácsbíró, Puky László főjegyző világiak; Nagy Bertalan, Putnoky István, Orbán József, Kupay Dénes, Kerekes Imre, Baksa Lajos, Litkey György tanítók; Tóth Sándor, Stunda István, Szigethy Ferenc s. lelkészek.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Vadászy Pál esperes, Ragályi Béla gondnok, Botos József, Elek József, Dakó Lajos, Kerekes János lelkészek; Zsóry György tanácsbíró, dr. Orbán Barna tanácsbíró világiak.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Hézszer Emil, Keresztúry József, Tóth Kálmán, Rozgonyi Sándor, Janka Péter, Tóth Ferenc, Virág Béla lelkészek.

A felsőzempléni egyházmegyéből: Hutka József esperes, Szegő Benő, Enyedy Andor lelkészek.

A gömöri egyházmegyéből: Buzi Márton esperes, Pósa Lajos, Juhász László lelkészek; Farkas Géza vil. tanácsbíró.

A tornai egyházmegyéből : Szabados László lelkész.

Az ungi egyházmegyéből : Szűcs István esperes.

Mint egyházkerületi tanácsbíró : Fodor György.

A sárospataki főiskola nevében : Dr. Buza László köz-igazgató, Elekes Imre tanár.

A miskolczi főgimn. részéről : Dr. Kosztolányi Zoltán, tanárképviselő s Csorba György igazgató vezetése alatt az egész tanári kar.

A miskolczi felsőleányiskola és leánygimnázium részéről : Dombó László igazgató s a tanári kar.

Tanítóképviseelő : Csiky Béla.

Mint egyházkerületi jegyzők : Czinke István lelkészi főjegyző, Sütő Kálmán, Janka Károly lelkészi, dr. Mitrovics Gyula világi aljegyzők.

Mint egyházker. ügyész : Bizony Ákos főügyész.

Mint egyházker. h. pénztárnok : Dr. Regéczy József.

Ezeken kívül Miskolcz város közönsége felekezeti különbség nélkül s a városi és vármegyei hivatalok küldöttei.

Egyházkerületünk eme rendkívüli közgyűlésének első és főtárgya dr. Révész Kálmánnak a tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalába való beiktatása volt, mely a Kossuth-utcai templomban folyó évi december hó 19-én délelőtt 9 órakor kezdődött ünnepélyes istentisztelet keretében a következő módon ment végbe:

Az egyházkerületi közgyűlés tagjainak a ref. felsőleányiskola tornacsarnokából a templomba való együttes átvonulása után a gyülekezet orgonakiséret mellett a 37. Dicséret 1. és 2. verseit énekelte. Ezután Tóth Béla alsóborsodi esperes imádkozott a következőképen:

Világosságnak Atyja! Szeretnek Isten! Sötét éj után felhózád ma is egünkre napodat; az átlátszó, tiszta, a dolgokat éles körvonalaival elénk táró világosság fényében felolvadó sötétség ködlő párázata sietve rejtőzik el kutató tekintetünk elől; a homály borította föld önárnyékának mélységes sötétjéből kibontakozva elteríti főlszakadozott ködeit a felkelő nap diadalmas erővel szerte lövellő sugarai előtt, — és mi sötét földnek világosság után áhítózó gyermekeid, hálával borulunk le Előtted, világosságnak Atyja hogy megköszönjük végtelen jóságodat a természeti nap újra szétáradó sugáráért, hogy dicsőítés himnusával magasztaljuk kegyelmedet mult éjjeli őrizetédért s elevenítő és világosító napod föltámasztásáért.

S ha magasztalásunknak erőtelen, de vágyó sohajtástól emelkedő hangja egeid felé tör földi napod fényéért, mennyivel nagyobb hálánk dicsőítő szózata lelki napod szívünkben meggyújtott világáért; ha áldunk és dicsérünk, hogy pihentető éj után munkára hívó nappal fényét árasztád szét fölöttünk, áldó fohászkodunk magasztalása annyival odaadóbban ostromolja szentséged lakóhelyét a végtelen kegyért, melyet hozzáhasonlíthatatlan atyai szeretetedből méltatlan gyermekeidnek ingyen jóvoltodból aján-

dékozáll : a lelki világ fölött szent fiad tudományában elárasztott világozóáodért, hogy adventi reménységünk buzóó örömével te-kintsünk az időknek közeloó reménysége felé s lássuk a Krisztus dicsőséges evangéliumának világozóáát.

S amit Te, szeretetnek örök Istene! öröktől fogva elvégez-tél, azt idő szerint beteljesíted rajtunk; elválasztván minket az életre, akartad, hogy hirdettessék közöttünk a népnek az életnek minden beszéde, hogy megtartatnánk a te szent fiad élete által. — Igaz hitnek ajándékát adván nekünk, élő reménységgel táplálván bennünket, szent fiad hiveinek seregéből Anyaszentegyházat fundáltál s örök szereteted védő szárnyait kiterjesztetted felette mind a napoknak végéig; hogy amit változatlanul élő akaratod szerint öröktől fogva terveltél, az időben élő ember által valósítsd.

E retentő megpróbáltatásokkal terhes időben is, melyben Krisztus földi anyaszentegyházának alkotmányát soha nem látott viharok cikázó villámai csapdossák s pusztító szélvészeli rengetik, a te hasonlíthatatlan szereteted ereje tartja, óvja azt az általad vetett fundamentumon, melyen kívül senki mást nem vethet.

Óh, míg áll szívünkben e fundamentum rendületlenül s erőt nem vesz bennünk rajta a test és világ, addig védelmezőnk lesz minden ellenségünk ellen.

Szereteted állít időről időre anyaszentegyházad kormányzá-sára vezéreket, kik elsőkül az egyenlők között tudománnyal, hí-séggel, szeretettel, hittel s a hitnek cselekedeteivel vezessék a Krisztus hívő népét tökéletesedésre az ő evangéliuma által, mely Istennek hatalma minden hívőnek idvességére.

E te szereteted hívta el hozzád költözött szolgád után a lelkeknek egyező akarata által a Krisztusnak Tiszáninnen letele-pedett hivei között elsősége a mi atyánkfiát, kit ma elhívunk nehéz kötelességeinek teljesítésére, kire ma rábizzuk a legnagyobb kincsünket e földön, anyaszentegyházunk külső és belső építésé-nek irányítását, anyagi és szelleml jólétünk előmozdítását, a jó rend és közbékesség munkálását: Isten országának szolgálatát.

A te áldásodért könyörgünk hozzád jó Atyánk! Óh áraszd el ezt bő mértékben a mi atyánkfián; neveld az ő erejét, hogy elődei után kívánt sikerrel munkálkodhasson a te dicsőségedre. Sokasítsd nála gazdagon elhelyezett talentumaidat a te néped ja-vára, hogy vezesse a népet a Krisztushoz, akin kívül nincsen sen-kiben másban üdvösség.

Hozzád könyörgünk Atyánk, a Te anyaszentegyházadért. —

Tartsd meg ennek nagyjait, kicsinyjeit. — Könyörgünk neked édes hazánkért, magyar nemzetünkért. — E vérrel borított, sötét bűnöktől elárasztott, egymásnak megbocsátani még mindig nem tudó s emiatt oly sokat szenvedő világban Te légy a mi vigasztalónk, segítőnk.

Rettegések között Te bátoríts! Megpróbáltatások nehéz küzdelmeiben sötétségbe vitt lelkünknek Te légy világossága! Te erősíts hivatásunk teljesítésében, hogy atyánkfiaiainak hasznára s a Te dicsőségedre munkálkodhassunk s kik a Jézus Krisztusban való hit által egyek vagyunk, egy értelemmel cselekedhessünk. Ámen.

Utána a Miskolczi Daláregylet „Az Urnak napja ez” című műdarabot énekelte. Most Ragályi Béla felsőborsodi e. m. gondnok jelentette, hogy Dókus Ernő egyházker. főgondnok remélhetőleg muló természetű betegsége miatt egyházkerületi közgyűlésünkön meg nem jelenhetvén, mint legidősebb egyházmegyei gondnokot őt bizta meg a helyettesítéssel. Felhívja tehát Sütő Kálmán egyházkerületi papi aljegyzőt, hogy a püspöki állásra beadott szavazatok tárgyában a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvét olvassa fel. A jegyzőkönyv szóról-szóra így hangzik:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétellett Miskolczon 1918 december 2-án a püspöki állásra beadott szavazatok felbontása alkalmából.

Jelen voltak: Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, Ragályi Béla, Bizony Ákos, Tóth Béla, Domby László szavazatbontó bizottsági tagok, s Lengyel István püspöki titkár, mint jegyzőkönyvvezető.

Dókus Ernő bizottsági elnök a megjelenteket szívesen üdvözlölvén, felkéri a bizottságot a beadott szavazatok felbontására.

Bizottság a szavazatokat felbontván s összeszámlálván megállapította, hogy a beadott 357 szavazatból dr. Révész Kálmán kassai lelkész, abauji esperesre esett 296, Czinke István rimaszombati lelkész, egyházkerületi főjegyzőre 56 szavazat, 4 szavazat 3 más egyén között oszlott szét, érvénytelennek nyilvánított a körtvélyesi egyház presbi-

tériumának szavazata, mivel a szavazólapról a jelölt neve hiányzott.

Nem adott szavazatot 19 egyház és pedig a következők: Egerlövő, Heves, Tiszaoszlár, Báj, Kistárkány, Lácza, Nagykövesd, Tarczal, Tiszalucz, Tokaj, Zemplénagárd, Kondó, Rudabánya, Sajólászlófalva, Kolbása, Szöllőske, Tusa, Bező, Kisgejőcz.

Kelt, mint fent.

Dókus Ernő

Domby László

Ragályi Béla

Bizony Ákos

Lengyel István,

Tóth Béla

püspöki titkár,
jegyzőkönyvvezető.

Ennek felolvasása után a h. főgondnok a szavazatok általános többsége alapján dr. Révész Kálmánt a tiszán-
 innereni ref. egyházkerület megválasztott püspökének jelentette ki s Hutka József felsőzempléni esperes elnökle-
 te alatt Szücs István, dr. Buza László és Csiky Béla tagokból álló
 küldöttséget nevezett ki a megválasztott püspök meghívására.
 Dr. Révész Kálmán megérkezése után h. főgondnok közli,
 a püspökválasztás eredményét s a megválasztott püspököt
 felhívja az eskü letételére. Ez megtörténvén, h. főgondnok
 meleg szavakkal üdvözli a megválasztott püspököt az
 egyházkerület nevében, egyben átnyújtja a pecsétet, mint
 a püspöki hivatal jelvényét azzal a reménnyel, hogy azt
 csak az egyházkerület és az anyaszentegyház érdekében
 fogja használni. Dr. Révész Kálmán válaszában fájdalom-
 nak ad kifejezést a főgondnok kényszerült távolmaradása
 felett, egyben mélyen érzett köszönetét tolmácsolja a
 h. főgondnok üdvözlő szavaiért s számítva a tisztikar buzgó
 támogatására, felajánlja magát egyházkerületünk buzgóságos
 szolgálatára. Ezután Vadászy Pál felsőborsodi esperes a
 megválasztott püspököt püspöki hivatalába ünnepélyesen
 beiktatottnak jelenti ki s buzgó imádságban reá és mun-
 kájára Isten áldását kéri. Püspök az öt környező tisztvi-
 selői kar tagjaival kezét fog, mire a „Miskolczi Dalár-
 egylet“ a „Dicsőít téged“ kezdetű műdarabot énekl,
 melynek utolsó hangjainál püspök a szószerkekre lép s el-

mondja onnan Pál Kor. I. 4. rész. 20. verse alapján tartott székfoglaló beszédét, amint következik:

Kedves Atyámfiai! Nem jöttem hozzátok, hogy nagy ékes-szóval vagy bölcsességgel hirdessem nektek az Isten bizony-ságtételét, sőt erőtlenség, félelem és nagy rettegés között jelentem meg ti közöttetek és az én beszédem és az én prédikálásom nem emberi bölcsességnek hitető beszédében áll, hanem léleknek és erőnek a megmutatásában.

Ha Pál, a legnagyobb apostol eképen szólhatott a korinthusi hívekhez, mennyivel inkább így kell most nekem szólanom, akit a ti bizalmatok az egyházkerület egyik legelső szolgájául és ör-állójául hívott el; elhívott pedig abban az időben, amikor a régiek elmultak s mindenek megújultak; midőn a korszakalkotó események, ugyszólván, napról napra torlódnak egymásra; mikor a fel-szinen levő eszmék, pártok és irányzatok, legnagyobb részben nem is közönyös, de ellenséges, vagy tagadó álláspontot foglal-nak el a vallással és egyházzal szemben.

Ilyen időben állani a kormányon, a legnagyobb nehézség-gel, a legsúlyosabb felelősséggel jár. Önerőmben semmit sem biz-hatok, de hallom az Ur kegyelmes szózatát: elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el. Alá-zattal hajtom meg fejemet azért az Ur akarata előtt s nagy öröm-mel dicsekedem az én erőtlenségimmel inkább, hogy lakozzék én bennem a Krisztus hatalma, mert mikor erőtlen vagyok, ugyan-akkor erős vagyok.

Nem beszédre van tehát ma szükség, hanem erőre, mert nem beszédben áll az Isten országa, hanem erőben.

Isten országának polgárai és munkásai vagyunk, Isten ural-mát kívánjuk szolgálni és terjeszteni mindannyian. Isten uralma mindig tényleges, de csak akkor teljes, ha öntudatos engedelmességel szolgálunk neki. Szolgálunk pedig erőben és erővel, ami abban áll, hogy magunk jobbak legyünk és másokat is jobbakká, tökéletesebbekké tegyünk. Végre is komolyan kell vennünk azt a tényt, hogy más az Isten országa és más a világ, éppen azért kell, hogy amaz mássá, jobbá tegye a világot, az emberi szíveket. Amíg ezt meg tudja tenni, addig él, mert van ereje, ha nem te-szi meg, akkor csak beszédben áll.

Ne várjatok tőlem azért ez alkalommal valami szónokilag kidolgozott nagy beszédet; sem a zord téli idő, sem a sokkal

zordonabb mai idő nem alkalmas erre; én ma azt ösmerem feladatomnak, hogy röviden rámutassak azokra a főbb szempontokra, melyek szerint püspöki hivatalomban, az Urtól nekem adott erőket érvényesíteni kívánom.

Egyházalkotmányunk evangyéliumi és kálvini alapelveihez, történelmi fejlődésünk nyomán kialakult törvényes szervezetéhez szilárdan ragaszkodom és egyáltalán nem ösmerem el, hogy azokból a forradalmi átalakulás egyszerűen tabula rasa-t csinálhat. Val-lom, hogy az egyháznak mindig reformálódni kell, de nem va-gyok hajlandó egyházunk belső világában, minden ok és szük-ség nélkül, a külső világ rohanva száguldó alakulásainak min-denben tért engedni. Hogy a római katolikus egyház monarchi-kus alkotmánya igyekszik demokratikussá átformálódni, a mai világban egészen természetes, de hogy a mi kipróbált demokra-tikus egyházalkotmányunknak miért kellene szükségképen radiká-lis vagy szociálista szakszervezetté átalakulni, azt megvallom, nem érhetem. Adjátok meg az államnak, ami az államé, de ép úgy adjátok meg Istennek is, ami Istené. A mozdíthatatlan or-szág nem formálódhatik minden percben a külső tényezők aka-rata és példája szerint, sőt, a külső világ fejleményeit is az Isten országa törvényeinek próbaköve alá kell vetni.

Evangyéliumi alkotmányunk szellemében a püspök „primus inter pares“, első az egyenlők, a hivatásos papság között, épen-ugy, mint a főgondnok a királyi papság és a szent nép között; — elsőik nem rangban, méltóságban, de kötelességben, munkában és felelősségben; elsőik ugy, hogy a többieknek szolgálói. Főgond-nok és püspök a hegy magaslatán állanak, a küzdő egyház, a har-coló hivek irányítására, mint egykor Mózes és Áron az amálekíták elleni harcban.

Legfőbb tisztünk az egyházkerület igazgatása és kormány-zása. Én nekem erről nem kell sokat szólanom, bizonyoságul hi-vom magam mellett az egyházkerület nagy testének egyik tagját, az abauji egyházmegyét, melynek kormányán két hosszú évtizeden át állottam. Nekem nincs szükségem ajánló leveleket hozni magam mellett; az én levelem az abauji egyházmegye közönsége beírva az én szívembe, amelyet ismer és olvas minden ember. Ha ki-sebb házam gyermekeit jól és minden tisztességgel igazgattam, hiszem Istenemet, hogy a nagyobb házat is jól és tisztességgel fogom igazgatni.

A szélesebb hatáskör több erőt, több munkát, teljes odaadást

kíván különösen, a mai vészterhes időben, mikor Irenaeus mártýrral szólva, az élők a holtakra s a holtak az élőkre irigykednek. Ezeréves alkotások dőlnek romba; ezeréves kötelek szakadnak szét; világnézetek kelnek egymással élet-halál harcra, új ég és új föld áll elő. Az állam és az egyház egymáshoz való viszonya is teljesen problematikus; a nagy szellemi harcban ugyyszólván, napról napra kell a haditervet megállapítani. Hosszab időre szóló programot adni ma lehetetlen. Egy a bizonyos: a Krisztus egyházán még a pokol kapui sem vehetnek diadalmat és egy a jelszó: az egyház java a legfőbb törvény!

Az egyház hajóját orkán ostromolja, kevélyen tornyosuló hullámok csapdossák. Krisztus azonban olt van a hajón s mikor kell, felébred, parancsol szélvésznek, vihamnak és lesz nagy csendesség. De szükséges, hogy a hajón minden ember megtegye a maga kötelességét, megtegye nem beszéddel, hanem erővel munkával és áldozattal, hogy kinek kinek munkájában megdicsőíttessék az Isten ereje!

Egyházunk fő feladatának tartom tehát a hívek hitbeli megerősítését, egyházas buzgóságának, áldozatkészségének fentartását, sőt fokozását s egy új, hiteles és öntudatos kálvinista nemzedék nevelését, hogy ha majd a pusztai vándorlás keserű esztendei után eljutunk — mert hiszem, hogy eljutunk — az ígéretnek földére, ahol függetlenül minden idegen behatástól és tárogatástól, a magunk urai és fentartói leszünk, — az új ég alatt és az új földön, egy erős és méltó nemzedék folytathassa tovább a magyar református egyház dicsőséges életét.

A fő kötelesség és a fő felelősség e tekintetben mireánk néz és rajtunk van, kedves lelkésztársaim! Semmivel ne gondoljunk, még életünk se legyen nekünk drága, de mi miattunk egy lélek se vesszen el a ránk bízottak közül. A mi kötelességünk nem végződik a temp!omban, — életünk és példánk a legjobb prédikáció. Ha nem jön a nép az ige hallgatására, mi vigyük azt el nekik házaikba. Az Istennek lelkét mag ne oltuk és az élet sója meg ne izetlenedjék minálunk!

Nagyon természetes, hogy feltétlen szükség van felekezeti iskoláinkra. Ezek virágzása az egyház virágzása, színvonala az egyház színvonala. A felekezeti oktatás eltörlésével egyházunk legfőbb életerétől lenne megfosztva. Minden erőmmel és törekvéssel azon leszek tehát, hogy felekezeti iskoláinkat, a nagyban változott viszonyok között is, minden fokozaton megtarthassuk,

hogy azok ne szakadjanak le egyházunk testéről, hanem évről-évre bocsáthassák ki magukból a hívő református egyháztalagok örök ifju, soha meg vénülő seregét. A magyar nemzeti művelődés, közel négy évszázad óta, rendkívül sokat köszön a református iskoláknak; ezt a századok óta világitó hatalmas fáklaerdőt talán még sem olthatja ki az új idők szellemének egyetlen fuvallata.

Kedves Atyámfiai! Sokat mondhatnék még és ti azt el is hordozhatnátok, — de nem beszédben áll az Isten országa, hanem erőben!

Ennek az erőnek teljes kifejtésére van szükség mindnyájunk részéről. Magam megteszek mindent, ami csak Istentől adott erőmtől telik s teljes bizalommal számítok a választottaknak és hivatottaknak, sőt egyházkerületünk minden egyes tagjának közremunkálására és támogatására, melyet ezennel buzgón kérek is. Egyházunk megvárja, hogy minden ember megtegye a maga kötelességét.

A békességnek Istene pedig tegyen képességeké minket minden jóra, hogy cselekedjük az ő akaratát, azt munkálván mibenünk, ami kedves ő előtt a Jézus Krisztus által, kinek legyen dicsőség mindörökké, Ámen.

Leborulunk Előtted még egyszer jó Atyánk s kérjük áldásodat.

Áldd meg a szent munkát, melyet most végeztünk, minden folytatásával és következményével együtt.

Áldd meg az anyaszentegyházat, melyet gyűjtöttél magadnak, minden tagjaival egyben.

Áldd meg e mi egyházkerületünket, ennek nagyjait, kicsinyeit, mind köz-, mind tanácsos rendeit.

Áldd meg e várost és ennek minden templomát s mindazokat, kik e templomokban imádnak Téged.

Vedd oltalmad alá a mi szegény magyar hazánkat, mely most megalázva, ezer sebből vérezve, a porban fekszik s az idegen népek sorsot vetnek rája, mint a poroszlók a Krisztus köntösére. Óh, jöjj el Uram, hamar szabadításoddal; a repedezett nádszálát ne törd el, a füstölgő gyertyát ne oltsd el; add vissza a mi szegény hazánk szabadságát, épségét, békességét és virágzását, még a mi szemünk előtt.

Áldj meg Uram mindnyájunkat, itt e földön békességgel, a siron túl örök idvességgel, Szent Fiadnak, a Jézus Krisztusnak érdemeiért. Ámen.

E kérő és megáldó imádság után ismét a „Miskolczi Daláregylet“ énekelte „Imádkozzatok a hazáért“ kezdetű műéneket, melynek elhangzása után h. főgondnok köszönetet mondva a megjelenteknek, az ünnepélyt berekeszti. A 75. Dicséret 3. és 4. verseinek éneklése közben a gyülekezet szétoszlott s ezzel a beiktatási ünnepély véget ért.

II. Közgyűlési ügyek.

49. A püspökbeiktatás lélekemelő ünnepéről az egyházkerület közönsége felső leányiskolánk tornacsarnokába, a közgyűlés kitűzött helyére gyülekezett, ahol a beiktatott püspök — Dr. Révész Kálmán — a közgyűlés meleg üdvözlése mellett,

a mai napra egybehívott rendkívüli közgyűlést megnyitotta s tanácskozásra az 1918. év november 12-ikén tartott rendes közgyűlés tárgysorozatának akkor le nem tárgyalt pontjait tűzte ki

A gyűlési tagok hivatalos névsora felolvastatván,

egyházkerületi közgyűlés a megjelenteket igazoltnak jelenti ki s a határozatképességet megállapítja.

A meg nem jelentek távolmaradását a szomorú idők és a lehetetlen közlekedési viszonyok mentik és indokolják.

50 Elnöklő püspök ur megemlékezvén arról a buzgóságról, melylyel b. e. püspök ur halálával mind e mai napig a püspöki teendőket Vadászy Pál legidősebb esperes és Czinke István papi főjegyző ellátták,

egyházkerületi közgyűlésünk Vadászy Pál esperesnek és Czinke István papi főjegyzőnek hálás elismerését és köszönetét nyilvánítja.

51. Jóllehet a tárgysorozatban bírósági ügyek is szerepeltek,

a bírósági ülés, kellő számú bíró jelen nem léte miatt, nem volt megtartható.

52. Lévay József elhunytával egy egyházkerületi világi tanácsbíró hely s Dókus László elhunytával egy zsinati világi póttagság megüresedvén,

mindkét hely betöltésére a szavazást 1919. év február 1. határidővel elrendeljük, az esperes urakat a szavazás körözésére s a szavazatok összegyűjtésére felhívjuk s az állandó szavazatbontó bizottságot felhatalmazzuk, hogy szükség esetén, az újabb szavazásokat is elrendelhesse.

53. Az egyházkerületi pénzügyi választmány javaslatára 1917. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 84. sz. jkvi pontjával a közigazgatási államsegély egységes elszámolására nézve tervezet és javaslat készítésére utasította a pénzügyi választmányt és az egyházmegyék espereseit. A készített tervezet nemcsak címeket állapított meg, melyek alá a közigazgatási államsegély felhasználása foglалható lesz, hanem az egyházmegyei hivatalnokok fizetését is együttesen óhajtja rendezni.

Egyházkerületünk a tervezetet és javaslatot az egyházmegyékre nézve kötelezővé nem teszi, hanem felhívja az egyházmegyék figyelmét arra, hogy elszámolásaiknál a közigazgatási államsegély felhasználását lehetőleg a tervezet címei alá foglalják, hogy ez által némi-nemű egység legyen a számadásokban s az egyházkerületi pénztárnok dolga is kevesebb legyen. Ezért a tervezet egy-egy példányát az espereseknek intézkedés céljából megküldi.

54. 1917. évi közgyűlésünk 181. sz. a. utasította a miskolci ref. felsőleányiskola és leánygimnázium igazgató tanácsát, hogy „a létszámnövekedés következtében szükséges új helyiségekről való gondoskodás tárgyában” „a kapcsolatos összes kérdések figyelembe vételével javaslatot

és jelentést tegyen". Eme felhívás értelmében beterjesztetik a miskolci egyház presbitériumának 1918. szept. 25-iki 8. sz. határozata. A presbitérium miskolci nőnevelő intézetünk céljaira hajlandó 200,000 korona vételár ellenében átengedni a Palóczy-utca 11–12. sz. teleknek azt a részét, mely az ő tulajdona, de amelyen az intézet épületei is részben elhelyezve vannak. Mitrovics Gyula előadó javasolván a vásárlás végrehajtását, főügyész és többek hozzászólása után a névszerinti szavazás elrendeltetett. A vásárlás mellett

igennel szavaztak: Czinke István, Sütő Kálmán, Mitrovics Gyula, Kovács István, Tóth Béla, Vay Elemér báró, Román Ernő, Farkas István, Losonczy István, Keresztury József, Botos József, Zsóry György, Hutka József, Enyedy Andor, Buzy Márton, Pósa Lajos, Ablonczy Pál, Buza László, Dombly László, Kosztolányi Zoltán, Csiky Béla. Összesen 21. *Nemmel*: Vadászy Pál, Janka Károly, Szücs István, Fodor György. Összesen 4.

A szavazás eredménye alapján az egyházkerületi közgyűlés kijelenti, hogy az egyházkerület tulajdonát képező leányiskolai telek melletti telket a rajta levő épületekkel 200,000 korona vételárért megveszi, ha a miskolci ref. egyház azt megvételre az egyházi törvényeknek megfelelő formában felajánlja; a leányiskolai pénztár által kölcsön veendő vételár törlesztési részletei és kamatai fedezésére a felsőleányiskolában és leánygimnáziumban a beírási díját 30 koronáról 50 koronára emeli fel.

55. Egyházkerületünk f. é. tavaszi közgyűlésének 34. számú határozatára Miskolcz thjf. város törvényhatósági bizottsága értesíti egyházkerületünket, hogy f. é. július hó 2 ikán tartott rendes havi közgyűlésében az egyházkerületünk által létesítendő ref. tanítónőképző intézet anyagi támogatása tárgyában 310. kgy. 1913. ki. sz. 1918. sz. alatt a következő határozatot hozta:

A tiszáninneri ref. egyházkerület által létesítendő

tanítónőképző intézet felállításához ingyenes telket adunk az iskolafenntartó intézménynek. A telek, valamint annak nagyságának kijelölése tárgyában az építés megkezdése előtt annak idején fogunk határozni. Az iskolafelépítéséhez egyszersmindenkorra szóló 200.000, azaz kétszázézer korona segílyt adunk, mely összeg az iskola építésének első esztendejétől kezdődően évi 20.000 (Huszezer) koronás részletekben folytatólag 10 év alatt fog az iskolafenntartó intézménynek kifizeltetni.

Elvileg elhatározzuk, hogy az iskola megnyitásának első évében 3000 azaz Háromezer kor. városi segílyt juttatunk az iskolafenntartó tiszáninneri ref egyházkerületnek, mely segílynek esetről-esetre leendő megállapítása iránt évenként kívánunk intézkedni.

Kikötjük azonban a következőket:

1. Az iskola növendékei között vallásfelekezeti különbség szempontjából sem a beiratási, sem pedig a tandíjak tekintetében semmi megkülönböztetés nem tehető.

2. A tandíjmentességi kedvezmény megadásánál felekezeti szempontok figyelembevétele nélkül kizáróan a szorgalom és előmenetel mérlegelendő.

3. Az iskola felügyelő bizottságába a város törvényhatósági bizottsága magát 2 tag által képviselteti.

Az engedélyezett adományok fedezetéről az 1919. évi költségvetésünk összeállításánál kívánunk gondoskodni.

Egyházkerületünk Miskolcz thjf. város törvényhatósági bizottságának a kultura mélyéges szeretetétől és megbecsülésétől áthatott s annak fejlesztését ily nagyszerű anyagi áldozattal előmozdítani kész határozatát a legnagyobb elismeréssel és méltánylással fogadja s a megajánlott nagyarányu anyagi támogatásért neki jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. Egyben értesíti, hogy a segílynyújtásnak három kikötött feltételét elfogadja s annak betartására annak idejében a szükséges intézkedést megteszi.

56. Pénzügyi választmány tavaszi közgyűlésünk 40—1918. sz. határozatára jelenti, hogy a kolbásai egyház által

a nyert 2000 K tőkesegély felhasználásáról beterjesztett, okmányokkal igazolt számadását felülvizsgálta és azt teljesen rendben levőnek találta.

Egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi választmány jelentését tudomásul veszi és javaslata alapján a kolbásai egyház számadását okmányok nélkül az Egyetemes Konventhez felterjeszti.

57. Az ungi egyházmegye felterjeszti a kisgejőczi egyház által a reformáció 400 ados emlékére létesített egyházfentartási alap okmányait megerősítés és jóváhagyás végett.

Egyházkerületi közgyűlés az ugynevezett „alapítóleveleket“ mellékleteivel együtt leteszi az ungi egyházmegyéhez, hogy az egyházfentartási alap létesítésére nézve az Egyetemes Konvent 128–1917. sz. jkvi pontjában foglalt határozat szellemében adjon az egyházközségnek utasítást azzal a figyelmeztetéssel, hogy az alapítólevélnek nevezett okmányban felsorolt, az egyházfentartási alapba beolvasztani szándékolt hagyományokra nézve pontosan megállapíttassék és igazoltassék az, hogy a beolvasztás nem áll-e a hagyományozók céljával és akaratával ellentétben.

58. Főiskolai igazgatótanács f. é. június 9-ki üléséből 4. sz. alatt jelenti, hogy a gazdasági választmány elnökét felhívta, hogy Debreczenből a jövedelem- költség- eredmény-számla kiállításához mintát szerezzen be. Mitrovics aljegyző ezzel kapcsolatban jelenti, hogy a gazdasági választmány elnöke őt a debreczeni kollegiumi számadások köréből annak beküldésére fel is kérte. Legnagyobb sajnálatára azonban záró számadást nem küldhetett, mert azt már évek óta nem nyomtatja ki a debreczeni kollégium, a régiebb évekből pedig a kollégiumi hivatalok nélkülözhető példánnyal nem rendelkeznek. Ellenben megküldte az 1918-iki költségvetést. Ennek és terjedelmesebb kísérő levelének alapján a jövedelem- költség- eredmény-számla

összeállítható volna, annyival is inkább, mert ahhoz mintául szolgálhat bármely nyilvános elszámolásra kötelezett intézet elszámolása.

Az igazgatótanács ugyanazon sz. jegyzőkönyvi pontjában tévedésnek minősíti, az egyházkerületi közgyűlésnek ugyanazon pontban az 1915–16-ik évre vonatkozó határozatát. Az 1916-ik év első felére a főiskolai igazgatótanács tényleg felterjesztette az elszámolást, de mivel az egyházkerületi közgyűlés ugyanakkor elrendelte a főiskola számadásainak több évre visszamenőleg miniszteriális tisztviselők által való revideálását, 1916. évi novemberi közgyűlésében úgy határozott 37. szám alatt, hogy tekintettel a küszöbön levő szakszerű vizsgálatra, közgyűlésünk a záró számadás érdemleges méltatásába ezuttal sem bocsátkozik. Mivel pedig ez a szakszerű revideálás a kerület újabb rendelkezése következtében elmaradt és az 1916. év első felére vonatkozó számadások tárgyalás alá újból nem kerültek, folyó évi tavaszi közgyűlésünknek azért kellett azt újból bekérni. Tévedés tehát csak annyiban forog fenn, hogy nem az 1915–16. évi, hanem csak az 1916. első félévi számadás vár jóváhagyásra. Végül az igazgatótanács ugyanazon jegyzőkönyvében tévedésnek minősíti azt az észrevételt is, hogy vagyonszerűleg 1916–17-re nem csatoltatott be. Lehet, hogy az igazgatótanács a vagyonszerűleget elkészítette és csak tévedésből nem csatolta jelentéséhez, de tényleg nem csatolta.

A ténykörülmenyeknek a fentiekben történt megállapítása után az igazgatótanács ismertett észrevételei fölött egyházkerületi közgyűlésünk napirendre tér.

59. Tavaszi közgyűlésünk 70 sz. határozata értelmében, a theol. ifjak kertészeti oktatása tárgyában, elnökségünk felírt az illetékes minisztériumhoz vezető szakférfiu kiküldése iránt, a felíratra azonban semmi intézkedés ez ideig nem történt.

Közgyűlésünk felkéri az elnökséget az intézkedés megsürgetésére, hogy főiskolánkban a kertészeti oktatás megkezdhető legyen.

60. F. é. tavaszi közgyűlésünk 84. sz. a. a rimaszombati főgimnázium német nyelvi tanszékének ev. vallásu egyénnel való betöltése tárgyában úgy határozott, hogy a középisk. előadó előbb vizsgálja meg: miként lehetne a paritás fentartásával elégiteni ki a szükségletet és hogy a tanszék megelőző átszervezésénél nem történt-e hiba, amelynek a következménye volna a mai fennakadás? Középisk. előadó fenti megbízás alapján f. év jun. 16-án 59. sz. a. jelenti, hogy arra nézve pontos megállapodás soha sem volt: az egyes katedrákat milyen vallásu egyénnel kell betölteni és a paritás elve csak általánosságban jutott kifejezésre. A jelen tanszékét illetőleg pedig, Veress Samu dr. igazgató nyugdíjazása alkalmából annak német tanszékké átalakítása azért mondatott ki, mert latin-görög szakos tanár ezen kívül még kettő volt, latin szakos hét, német szakos tanár pedig csak egy. Így a változtatás mindenképen megokolt volt. Mindezek alapján püspök ur hozzájárult ahhoz, hogy jelen esetben evangélikus vallásu egyén alkalmaztassék, ennek ellenében azonban a tisztai ág. ev. püspök hivatalos nyilatkozatban adta beleegyezését ahhoz, hogy legközelebbi alkalommal oly katedrára, melyet jelenleg ág. ev. vallásu egyén tölt be, ref. vallásu választassék. Végül a rimaszombati főgimn. igazgatója 340—1918. sz. a. jelenti, hogy nevezett állásra az igazgatótanács jul. 3-án *Bayer Arthur* békési ref. főgimn., de ev. vallásu tanárt meghívta volt.

Egyházkerületi közgyűlésünk a fenforgó körülmények kényszerítő hatása alatt *Bayer Arthur* meghívását tudomásul veszi és jóvá hagyja, kiköti azonban, hogy legközelebbi alkalommal, midőn ág. ev. vallásu egyén által betöltött tanszék megürül, arra minden körülmények között ref. vallásu egyén választassék.

61. A felsőzempléni ref. egyházmegye hivatkozással egyházkerületünk ez évi 96. sz. határozatára jelenti, hogy a lelkészözvegyi évjáradékok és neveltetési segélyek korszerű rendezésére vonatkozó óhaját már jelen évi tavaszi közgyűlés 45. a) pont alatt hozott határozatában nyil-

vánította, mely szerint az özvegyek évi járadékát 1500, az apátlan árvák neveltetési segélyét 300, a szülőtlen árvákét 500 K-ban kívánja megállapítani, úgy hogy a neveltetési segély összege az özvegyi évjáradékot túl nem haladhatja, a nyugdíjintézeti tagsági díjat a lelkészekre vonatkozólag 3 és fél százalékról 5 százalékra, a fentartói járulékot 2 százalékról 3 százalékra óhajtja felemelni.

A felsőzempléni egyházmegye ezen nyilatkozata az Egyetemes Konventre pótlólag felterjesztetik.

62. A felsőzempléni ref. egyházmegye tavaszi közgyűlésünk 100—1918. sz. határozatára való hivatkozással jelenti, hogy az abarai egyház a lelkészlak építésére nyert 10,000 K tőkesegélyt e célra még fel nem használta, az összeg az egyházkerületi pénztárban van gyümölcsözőleg elhelyezve, a legényei egyház a lelkészlak építésére nyert 3000 K tőkesegélyt bankban kamatoztatja, mivel jelenleg építkezni képtelen.

A jelentés tudomásul vétetvén, ismételten felhivatnak az egyházmegyék esperesei, hogy tavaszi közgyűlésünk 100—1918. sz. határozatában kívánt jelentéseiket legkésőbb 1919 február 1-ig az elnökséghez terjesszék be.

63. Egyházkerületünk tavaszi közgyűlése 102—1918. sz. jkvi pontban foglalt határozatával hozzászólás, esetleg újabb eszmékkal való kipótlás s általában az egyházlátogatásnak időszerű reformálására vonatkozó javaslatok benyújtása végett kiadta az egyházmegyéknek a dunántúli egyházkerület azon indítványát, mely szerint: „az esperesi egyházlátogatás eddig gyakorolt formája mellőztessék s ezentúl csak 5—10 évenként más-más gyülekezetben és mindig csak vasárnap délelőtt s lehetőleg a templomban egyházközségi közgyűlés keretében legyen megtartva az egyházlátogatás.” Az egyházmegyéket felhivta, hogy véleményüket mostani őszi gyűlésünkre adják be, hogy az egyházi törvény megfelelő módosítása iránt egyetemes kon-

ventünk a zsinat előkészítő bizottsághoz minél előbb előterjesztést tehessen.

Egyházkerületünk ezen felhívásának mind a nyolc egyházmegye eleget tett, de a dunántúli egyházkerület elvi álláspontját csak az abauji egyházmegye fogadta el, a többi egyházmegyék több-kevesebb eltéréssel az évenkénti egyházlátogatás mellett foglaltak állást, de mindenik egyházmegye sürgeti az egyházlátogatás mélyreható, törvényes intézkedésekkel való szabályozását.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegyék többségi véleménye alapján az évenként gyakorlandó egyházlátogatást fentartandónak itéli, azonban az egyházmegyék kifejezett kívánságához képest az egyházlátogatás gyökeres megreformálásának a szükségét megállapítja s felkéri az Egyetemes Konventet, hogy ily értelemben a zsinat előkészítő bizottsághoz előterjesztést tenni sziveskedjék.

64. Főiskolai igazgatótanács f. é. jun. 9-iki üléséből 9. szám alatt jelenti tavaszi közgyűlésünk 131. sz. megbízásából kifolyólag, hogy a theologiai kar a falu problémáinak külön kollégiumban való tárgyalását célravezetőnek nem tartja s véleménye az, hogy a szükséges feladatokat és szempontokat a belmisszió és közgazdasági órákon kell beható megbeszélés tárgyává tenni.

Közgyűlésünk az akadémiai és közigazgató utján erre a gyakorlati theologia és a közgazdaságtan akadémiai tanárait felhívja.

65. Olvassatik a főiskolai igazgatótanács ugyanazon ülésének 17. számú jegyzőkönyvi pontja. A jegyzőkönyvvel kapcsolatban előadó bemutatja főgondnok ur ő méltóságának b. e. püspök urhoz 933 sz. a. intézett levelét, melyben maga részéről sem járul hozzá ahhoz, hogy az elnökség a vallásstanári tanszék végleges betöltését illetőleg az egyházkerületi közgyűlés jogát gyakorolja, miután megelőzőleg a püspök ur 2457 sz. a. a maga részéről ugyanigy határozott.

Egyházkerületi közgyűlés minden tekintetben helyeslően elnökségének eljárását, határozottan állást foglal amellett, hogy jogait csak oly esetekben gyakorolhatja ő helyette az elnökség, vagy a közgyűlésnek más alkotó tagja, ha erre a közgyűlés előzetesen és kifejezetten felhatalmazza. A tanszék betöltését illetőleg közgyűlésünk a sárospataki főiskola főgimnáziumában megürült rendes vallásstanári állásra, mint aki egyedül rendelkezik formális képesítéssel, *Bódy Dénest* közfelkiáltással megválasztja s a megválasztott tanárt utasítja, hogy állását 1919 szept. 1-én foglalja el s részére 1919 szept. 1-től bíró jogosultsággal 2400 kor. törzsfizetést, szabályszerű kórpótlékokat, ez utóbbit 1915 szept. 13-án kezdődő érvényességgel állapítja meg. A gimnáziumi széklet pedig utasítja, hogy a vallásórák szabályszerű helyettesítéséről heti 2-2 órán megfelelő módon gondoskodják.

66. Főiskolai gazdasági választmány az igazgatótanács útján annak f. é. jun. 9. üléséből 8 sz. a. közgyűlésünk-től azt kéri, hogy a gazdasági választmány elnöke az egyházkerületi közgyűlésnek tagja lehessen. Igazgatótanács eme kérést abban a formában támogatja, hogy a gazdasági választmány elnöke az egyházkerületi közgyűlésre hívassék meg, s ott tanácskozási joga legyen.

Egyházkerületi közgyűlésünk tekintettel arra, hogy a főiskola anyagi ügyeinek tárgyalását a gazdasági választmány elnökének jelenléte megkönnyítheti, kimondja, hogy a gazdasági választmányi elnök az egyházkerületi közgyűlésre a főiskola költségén mindenkor meghívandó s azon őt a tanácskozás joga megilleti. Rendes tagsága azonban egyházi törvényekbe ütközik.

67 Főiskolai igazgatótanács június 9-iki üléséből 3. sz. a. javasolja, hogy *Tóth József* királyhegyi szőlész törzsfizetése annak egyharmad részével, vagyis 295 koro-

nával 1100 koronára január elejétől visszamenőleg felemel-
tessék, szolgálati érdemein felül főleg arra tekintettel, hogy
a gondozása alatti szőlő területe egyharmadával szapo-
rodott.

Egyházkerületi közgyűlésünk Tóth József
szőlész törzsfizetését 1918 jan. 1-től visszame-
nőleg 1100 koronában állapítja meg. Ez alka-
lommal is figyelmébe ajánlja a gazdasági
választmányunk közgyűlésünk azt az elvet, hogy
a gazdasági alkalmazottak munkakedvük fokozá-
sára percentjövedelemben is részesüljenek.

68. Főiskolai igazgatótanács folyó évi jun. 9-iki
üléséből felterjeszti farkasfalvi *Farkas Gézané* és farkasfalvi
Farkas Géza alapítványainak alapító levelét. Amaz 5000
koronáról, emez 1000 koronáról. A két alapítvány egymást
kiegészíti, amennyiben kamataik együttesen használandók
el. Amannak címe *Ragyócy Csoma István alapítvány*,
emaz az alapítvány tevőről van elnevezve. Mindkettőről
csak egy-egy alapító levelet terjeszt fel az igazgatótanács.

Egyházkerületi közgyűlésünk az alapítványt
tevő urnő kegyeletes érzéseiben osztozkodva,
egyházkerületünk köztiszteletben álló nagy fér-
fiának Csoma Istvánnak emléke iránti tisztelettel
fogadja el és köszöni meg mindkét kegyes ala-
pítványt. Az alapítólevelek szövegét is elfogadja
és a gazdasági választmány elnökét felhívja, hogy
azt még három példánnyal kiegészítve, a püs-
pöki hivatalba küldje be, hogy a szükséges zára-
dékolással ellátva azokból egy példányt az ala-
pítónak, egyet a főiskolai, egyet az egyházkerületi
levéltárnak, egyet pedig az egyetemes konventnek
küldhessen el.

69. A főiskolai igazgatótanács u. a. üléséből 29. szám
alatt a gazdasági választmányi jegyző tiszteletdíjának 200
koronáról 400 koronára való felemelését javasolja.

Egyházkerületi közgyűlésünk készséggel járul
hozzá ahhoz, hogy a gazdasági választmányi

jegyző tiszteletdíja felemeltessék. A felemelés kezdő idejének megállapítását közgyűlésünk a gazdasági választmányra bizza.

70. Főiskolai igazgatótanács u. a. üléséből 46 sz. alatt az egyik Horváth Mária műegyetemi ösztöndíjat Joó Kálmánnak javasolja kiadatni, ki a sárospataki főgimnáziumában tett érettségi vizsgálatot. A másik ösztöndíjas helyet véglegesen betölteni nem kívánja, hanem azt javasolja: félévről-félévre utalványoztassék ki utólag 12 hetes tanfolyamra szabadságolt katoná hallgatóknak. Ezuttal *Kiss Pál* hadnagynak kéri kiadni. A megnevezettekén kívül még az alapítványi helyre pályáztak Magyar László Sárospatakon jelesen érett ifjú, aki azonban még nem volt beiratkozva s katonai szolgálatot teljesít és Jakabfalvy László. Mindketten sárospataki tanulók.

Egyházkerületi közgyűlésünk igazgató tanács eljárását méltányosnak és körültekintőnek tartván, ahhoz hozzájárul s az ösztöndíjat tanulmányai tartamára a szokásos fentartásokkal *Joó Kálmánnak* itéli oda, egy félévre, utólagosan pedig a második ösztöndíjat *Kiss Pál* honvédhadnagy másodéves hallgatónak azzal, hogy ujabb intézkedés szükségéig a második ösztöndíjat katoná tanfolyamos hallgatóknak a hallgatás igazolása után utólagosan fogja ezután is odaitélni.

71. Főiskolai igazgatótanács u. a. üléséből 43. sz. alatt jelenti, hogy Makkay Sándor dr. volt theologiai tanár ruhasegélyét felvette s eltávozásával kérdésessé vált annak részben vagy egészben való jogosultsága. Igazgatótanács ebben a kérdésben a döntést az egyházkerületi közgyűlésre hártja ama véleményének nyilvánítása mellett, hogy a gyakorlatban követett eljárás, illetőleg az állami intézkedés alapján lehetséges csak a kérdés eldöntése.

Tekintettel arra, hogy a ruhasegély kérdésében is az állami eljárás mindenütt az irányadó, a miniszteri rendelet pedig a ruhaseszer-

zési segélyre való jogosultságot attól teszi függővé, hogy az igényjogosult folyó év június 1-én hol teljesített szolgálatot: Makkay Sándor dr. függetlenül attól, hogy június 1-én tul mennyi időt töltött Sárospatakon — kizárólag csak Sárospatakon jogosult ruhasegélyre s így a segélyezett jogos érdekeinek sérelme nélkül a ruhasegély visszatérítésére nem kötelezhető.

72. Főiskola igazgatótanács u. a. üléséből 7. sz. a. jelenti, hogy a jogakadémián Trocsányi Józsefet és Ferenczy Árpádot kell még mindig helyettesíteni; előbbit katonai szolgálata miatt, utóbbit azért, mert szolgálattételre nem jelentkezett. Az akadémiai szék kéri a súlyos helyzet megelőbbi megszüntetését. Helyettesítő munkára felkérték Szánthó Gyula nyug. jogakad. tanárt, aki a vele történt megállapodás szerint 2400 korona tiszteletdíjat, 1200 kor. laktórt és öt öl beszállított tüzifát kap, ez utóbbit 387 kor. 50 fill. ellenében. A többi óra helyettesítéséről belkörüleg gondoskodnak.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s Szánthó Gyula helyettesítő díját a megállapodás, a többit a ma érvényben lévő óradijszabás szerint utalványozza.

73. Olvastatik a főisk. igazgatótanács u. a. ülésének 8. sz. köv. jkvi pontja:

Kivonat

az ig. tanács 1918 szept 13-14-iki ülésének jkvéből.

8. Világi gondnok bemutatja a püspöki hivatal 1985—1918. sz. a. kelt hozzá intézett megkeresését, melylyel a Dr. Ferenczy Árpád szabadságolására vonatkozólag megfelelő intézkedésre s továbbiakban a szükséges eljárás foganatosítására hívja fel. Jelzi, hogy a folyamatban levő fegyelmi ügyben a bíróság a szükséges intézkedést meg fogja tenni, a szabadságolás kérdésében azonban az előzetes eljárás az igazgatótanácsot illeti meg. Dr. Ferenczy

Árpád 1918 július 31-iki kelettel u. i. tudatja a püspök ural, hogy kedvezőtlen egészségi állapota folytán gyógykezelés céljából hosszabb időre külföldre, Svájcba kell utaznia; egyttal kéri, hogy amennyiben az ellene folyamatba tett, több mint egy év óta huzódó fegyelmi eljárás nyilvánvaló céltalansága folytán be nem szüntettetnék, távolléte alatt az felfüggesztessék, mivel abban egészsége helyreállta után személyesen kíván védekezni. Mellékelve van egy orvosi bizonyítvány.

Ig. tanács ezttal kényszerhelyzetben belenyugszik, hogy Dr. Ferenczy Árpád egy fél évre szabadságoltassék, kéri azonban az egyházkerületet; tegye meg a szükséges lépéseket, hogy ennek az áldatlan és botrányos helyzetnek valahára vége legyen.

Csontos József,
az ig.-t. jegyzője.

Közgyűlésünk tudomásul veszi Ferenczy Árpádnak a folyó iskolai év I. felére történt szabadságolását; ezen tulmenő újabb intézkedésre az egyházkerületnek ez időszerint módja nincsen. A jövő teendőket illetőleg azonban a szükséges intézkedések megtételére a javaslatot közgyűlésünk az igazgatótanácstól okvetlen elvárja

74. Főiskolai igazg.-tanács u. a. üléséből 14. sz. alatt jelenti, hogy a Zsindely-féle ház három szobájában a theologiai internátust 12 ifju számára megnyitotta Marton János theológiai tanár vezetése mellett, aki az intézetben bent is lakik. Az internátusi díjat eredetileg 800 koronában állapította meg a gondnokság, az igazgatótanács azonban, tekintettel a fenyegető lelkészhiányra, a 12 ifjunak ingyen lakást és kosztot biztosít s azonfelül is ingyen kosztot azoknak a theologusoknak, akik az internátusban helyet nem kapnak.

Egyházkerületi közgyűlésünk maga is óhajtja áldozatok árán is a theológiai internátus létesítését és pedig tekintettel nem csak a lelkészhiányra, hanem a magasabb nevelési szempon-

tokra is. Azért felhívja az igazgatótanácsot, hogy a theologiai karral, illetőleg a gazdasági választmányjal egyetértésben, a lelkészképző internátus szervezeti és fegyelmi szabályzatát, normálkötségvetésével együtt legközelebbi közgyűlésünkhöz terjessze be.

75. Főiskola igazgatótanács u. a. üléséből 30. sz. a. Novák Lajos 266-72 kor. házbér hátrálékának törlését javasolja, még pedig azért, mert a lakás minden részében nem volt lakható akkor, amikor a gazdasági választmány a bérösszeget kiszámította.

Közgyűlésünk a házbértartozás törlését a bejelentett magyarázat alapján elrendeli.

76. Főiskolai igazgatótanács u. a. üléséből felterjeszti a főiskola vagyонkimutatását. Az ingatlan leltára a régi s nagyon szolid értékbecslés meghagyása miatt változásokat nem mutat fel. Az irgóság leltárában azonban a legtöbb pénztári csoportban elért enormis jövedelem természetesen emelkedéseket vont maga után. Mivel az ingatlan vagyон állománya csak az előző számadási év jövedelemfölöslegével gyarapodhatik, a tőke szaporulatnak természetesen a jövedelemfölösleggel kell egyeznie. A felülvizsgálatnak azonban meg kell állapítani azt a megmagyarázatlan tényt, hogy az ingatlan vagyон-szaporulat összege egyetlen esetben sem azonos a jövedelemfölösleg összegével. Így a jövedelemfölöslegnek a főiskolai háztartás együttességében 1917–18-ban 492124 korona 24 fillérnek kellett lenni és az ugynevezett kamatozó tőkék mégis 227058 koronával nagyobb, vagyis 719.182 korona 24 fillér gyarapodást mutatnak. Az egyes pénztári csoportoknál is meg van ez az eltérés; a Közpénztárnál a vagyон-szaporulat 185412 korona 96 fillérral kevesebb, mint a lezárt számadási év jövedelem feleslege; az Ösztöndíj és Tápintézeti pénztáraké 32516 korona 89 fillérral több; a Theológiai nyugdíj pénztárnál a tőkefogyás a deficitnél kevesebb 1232 korona 22 fillérral; az Új Vay-Mocsáry alapítványnál a tőkeszaporulat a jövedelem-feleslegnél több

36 987 korona 35 fillérrel, a Mudrány pénztárnál kevesebb 7068 korona 24 fillérrel. Az eltéréseket az a körülmény sem magyarázza meg, hogy az u. n. kihelyezetlen, valójában pedig elköltött tőkék helyre állítottak, mert ezekkel az összegekkel sem egyezik a különbözet. Mindez kétségtelenül mutatja, hogy egyébként bármily lelkiismeretes és jóhiszemű legyen is a könyvelés, a bemutatott elszámolás most sem alkalmas arra, hogy a főiskola tőkéiről és így anyagi helyzetéről is elfogadható tiszta képet nyújtson. Az azonban kitűnik belőle, hogy a kihelyezetlen tőkék címmel nyilvánartott tőkeapadások refundáltak.

Egyházkerületi közgyűlés örömmel veszi tudomásul, hogy a nehéz esztendőben kényszerűségből elköltött tőkék helyre állítottak. A jövedelemfölösleg és a tőke-szaporulat közötti eltérésekre nézve pedig a gazdasági választmányt az igazgató tan. utján jelentéstételre hívja fel.

77. Főiskolai igazgatótanács u. a. üléséből 37. sz. alatt a főiskolai záró számadást az 1817–18. költségvetési évről azzal a kéréssel terjeszti fel, hogy közgyűlésünk a pénztárnoknak a felmentést adja meg s nehéz viszonyok között végzett szakavatott munkájáért elismerését fejezze ki. Jövedelemköltség-eredmény-számla ezuttal sincs csatolva, azonban külön kimutatás van valamennyi pénztári csoportnál a tőke-természetű kiadásokról és bevételekről. Ezzel most már lehetővé válik az, hogy a forgalmi kimutatásból a jövedelem-költség-eredményről a felülvizsgálat képet alkothasson. Így a Közpénztári csoportnál 392447 korona 51 fillér, az Új Vay-Mocsáry alapítványnál 8872 korona, a Mudrány-pénztárnál 91715 korona 14 fillér, a Tápintézeti pénztárnál 16417 korona 64 fillér fölösleg mutatkozik, míg hiány egyedül csak a Theológiai tanári-nyugdíjpénztárnál van 17328 korona 5 fillér, melynek kielégítő magyarázatául szolgál az, hogy az Országos nyugdíjintézetbe kell az illetékeket évekre visszamenőleg pótlólag megtéríteni. A közlött adatok alapján a főiskola ingatlan vagyonánál a gyarapodásnak 492124 korona 24 fillért kell kitennie.

Egyházkerületi közgyűlés a számadást örömmel veszi tudomásul; *Kollár István* h. pénztárnokot a bejegyzett tételekre vonatkozólag felmenti s a leltár mintaszerű kezelése s a pénztárnoki teendőknél nehéz időkben ügyes és szakavatott végzéséért neki elismerését fejezi ki.

78 Főiskolai igazgató tanács u. a üléséből tavaszi közgyűlésünk 87. sz. pontjára hivatkozással jelenti, hogy az egyházkerületi számvevőszéki ülésre a maga részéről a gazdasági választmányi elnököt küldi ki.

Tudomásul szolgál.

79. Főiskola igazg. tan. u. a. üléséből 38. sz. alatt jelentést tesz a főiskolai könyvkereskedés, könyvkötészet és könyvbizomány számadásairól, amely szerint a hármas üzletágnak 1917 jun. 10-től 1918 jun. 30-ig tiszta nyeresége 23981 korona 94 fillér tiszta vagyona pedig 1918 június 30-án 88427 korona 70 fillér. Jelenti továbbá az igazgatótanács, hogy ugyanakkor a könyvnyomda tiszta jövedelme 6647 korona 29 fillér, tiszta vagyona pedig a rekvirált öntvények értékének és 20 százalék értékcsökkenésnek levonásával 37677 korona 72 fillér. Igazgatótanács ezzel kapcsolatban az üzletvezetőjének, *Padráh Sándornak* köszönetét fejezi ki, *Kovácsy Sándor* és *Kiss Sándor dr.* gazdasági választmányi tagoknak pedig az üzemek körül kifejtett rendkívül sikeres faradozásukért ezen felül még javasolja egyenként 1500 korona tiszteletdíjnak utalványozását is.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést örömmel veszi tudomásul s *Padráh Sándor* üzletvezetőnek, *Kiss Sándor dr.* és *Kovácsy Sándor* gazdasági választmányi tagoknak sikeres tevékenységökért elismerését és köszönetét fejezi ki; ezenfelül *Kiss Sándor dr.* és *Kovácsy Sándor* gazdasági választmányi tagoknak egyébként 1500 korona tiszteletdíjat állapít meg, végül felhívja a gazdasági választmány figyelmét arra: nem látná e célszerűnek az üzletvezető tevékenységének

ébredésére, hogy javadalmazásának egy része a tiszta jövedelem egy bizonyos percentjében állapítható meg a szerződés megújításakor.

80. A főiskolai igazg. tanács. u. a. üléséből 27. sz. alatt jelenti, hogy a gazdasági választmány, mivel a gimnáziumi és jogakadémiai tanárok az államtól, a theologiai tanárok pedig a főiskolától ruhabeszerzési segélyeket már megkapták, a múlt évi gyakorlat alapján azt az alkalmazottaknak és szolgáltnak is kiutalja a miniszeri rendeletben kifejezett elvek alapján. Az igazg. tanács ezzel kapcsolatban előterjesztést tesz arról, hogy a ruhabeszerzési segélyben a gazdasági választmányi elnök is részesíttessék.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s készséggel hozzájárul ahhoz is, hogy a gazdasági választmány érdemes elnöke is részesíttessék a rendkívüli viszonyokra tekintettel bizonyos segélyben a főiskolától huzott javadalmában. Azért a Gazdasági Választmányt felhívja, hogy a segély összegére javaslatot tegyen a legközelebbi közgyűlésre. Ismételten felhívja egyszersmind az igazgatótanács utján a gazdasági választmány figyelmét közgyűlésünk ama többször meghozott rendelkezésére is, hogy költséggel járó intézkedéseknél a fedezetre kivétel nélkül mindig rámutasson. Közgyűlésünk jövőben *ennek elmaradása esetén semmiféle költséghez nem fog hozzájárulni.*

81. Igazgatótanács u. a. üléséből 26. sz. alatt bemutatja idősb báró Vay Miklós báró Vay Almásy Mária féle 20.000 koronás alapítványról szóló alapítólevelét öt példányban.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nagy ősök nemes emlékeinek hálás felelevenítésével köszöni meg a nagy családi hagyományok szellemében cselekvő főúr áldozatkészségét. Az alapítólevelét hálás köszönettel elfogadja s jóváhagyja, annak egy példányát az alapítványtevőnek kiadni, egyet

a főiskola, egyet az egyházkerület levéltárában elhelyezni rendel, a negyediket pedig az egyetemes konventhez küldi fel.

82. Főisk. igazg. tan. u. a. üléséből 49. sz. a. főiskolai orvos előterjesztésére a betegsegítő egyesület tagsági díjának kétszeresére emelését javasolja.

Egyházkerületi közgyűlésünk a betegsegítő egyesületi díjnak kétszeresére emeléséhez már a f. é. iskolai év kezdetétől hozzájárul.

83. A sárospataki főiskola gimnáziumának tanári kara tavaszi közgyűlésünk 73. pontjának helyesbbitését kéri, melynek hely adatván,

közgyűlésünk helyesbbitőleg, illetőleg pótlólag kimondja, hogy a gimnáziumban a felvételi vizsgálat díja tárgyanként nem 15, hanem 20 kor., továbbá a francia nyelvű kurzus is felvétetik azon órák közé, amelyek után heti egy óránként egy évre 200 kor. díj állapított meg. A helyettesítési díjakra vonatkozólag pedig heti egy óra után félénként 200 kor. legyen.

84. Sárospataki főgimnázium tanári kara tekintettel arra, hogy a vallástanár a tanítóképzőben is köteles tanítani, azzal a javaslattal fordult az igazgatótanácshoz, hogy a gimn. vallástanár a tanítóképzővel szemben kötelezettségei alól mentessék fel, annyival is inkább, mivel az egyházkerület felhívta az egyházközséget a belterületi vallásoktatás rendezésére. Az igazgatótanács f. évi szeptember 13-14. iki üléséből 19. sz. a. felkéri az egyházkerületet, hogy ha a tanári kar kérésének teljesítését időszerűnek tartja, eszközölje ki az állammal kötött megállapodás megfelelő módosítását s tegye lehetővé más módon a tanítóképző intézeti vallástanítás megfelelő ellátását.

Egyházkerületi közgyűlésünk elvben magáévá teszi a gimn. tanári kar s a főiskolai igazgató-

tanács álláspontját. Azért azon az állásponton van, hogy a sárospataki tanítóképző intézet számára külön vallástanárnak állami kinevezése mindenképen jogosult és kívánatos volna, amint az számos állami intézetben megtörténik, ahol valamely felekezet tagjai nagyobb számmal vannak. Tekintve azonban a politikai helyzet bizonytalanságát, főleg a felekezeti oktatással kapcsolatos kérdésekben, a kérdést ez idő szerint aktuálisnak nem tartja; elnökségét azonban felkéri, hogy ha az időt elérkezettnek és alkalmasnak látja, a kormányval ily irányban tárgyalást kezdjen s arról tegyen jelentést. Addig azonban az eddigi gyakorlat maradjon meg.

85. Főiskolai igazgatótanács a Prinsterer alapítványra ajánlja Magyar Zoltán I. b. o. tanulót.

Egyházkerületi közgyűlésünk Magyar Zoltán I. b. o. t. a Prinsterer-alapítványra fölveszi.

86. Előadó bemutatja a miskolci felső leányiskola és leánygimnázium igazgató tanácsának jelentését.

Egyházkerületi közgyűlésünk miskolci nőnevelő intézetével kapcsolatban is hálával örökíti meg elhunyt két jelesének, Tüdös István püspöknek és Léway József tanácsbírónak emlékezetét, kik nevezett intézetünket különösen is kitüntették szeretetükkel és hathatós támogatásukkal. Hasonlóan hálás kegyelettel iktatjuk jegyzőkönyvünkbe az intézet egykori munkásainak, Seltenreich Emmának és Brandsch Gyulának a nevét. Legyen áldott emlékezetük!

Tudomásul szolgál a jelentésnek arról szóló része, hogy a megválasztott rendes és helyettes tanárok helyeiket elfoglalták. Scholtz Margit dr.-ral szemben közgyűlésünk a körülmények figyelembe vételével, a szabályoktól ezuttal eltekintve a választás érvényességét fentartja. Ily értelemben

közgyűlésünk utasítja az egyházkerületi pénztárt, hogy a fizetéséből netalán visszatartott különbözeti összeget visszamenőleg hivatalba lépéséig neki térítse meg.

Közgyűlésünk elnökségét felkéri, hogy a leánygimnáziumi tanárok állami fizetésekiegészítését kérje hivatalos előterjesztésben az államkormánytól s ebben az ügyben személyesen is járjon el.

Egyházkerületünk hálásan megköszöni Tóth Béla esperes urnak az intézet kiváló szorgalmu s szép jövőre jogosító növendékének, Tüdös Ilonkának a nevére, Tóth Ferenc berzéki lelkésznek a leánya, Juliska nevére tett alapítványát, megköszöni Tóth Béla esperes ur 500 koronás adományát a vegytani gyűjtemény javára, Sertic Károlyné sz. Taubler Gunda, egykori tanárnőnk, 100, Friedländer Jónás 20, Kürz Jakab 25 koronás adományát.

A jelentés többi része megelegedéssel vétetik tudomásul. Az 1916—17. éves IV. o. növendékek alapítványáról, továbbá a Végh Magda-, Luther-, Tóth Juliska-, Mitrovics Gyula és neje féle emlékalapítvány alapító levelei felterjesztvén, jóváhagyatnak s illetékes helyen elhelyeztetnek illetőleg oda felterjesztetnek.

87. Előadó bemutatja a miskolczi felső leányiskola és leánygimnázium 1917—18. évi záró számadását és vagyonmérlegét. Kiadás és bevétel 157,518'47 kor., amelyből 5328 kor. az egyházkerületi közigazgatási tárból fedezett egyenlegkölcson. Ez a pénztári hiány azért állott elő, mert Miskolcz városa még nem fizette be a leánygimnázium létesítésekor megígért 6000 korona évi segítséget. 498,543'63 korona vagyont 193,265'21 korona adósság terhel s így a tiszta vagyon 305,278'42 korona leginkább az intézet épületében és felszerelésében. Az alapítványi tőkék összege 56,349'25 korona Vagyonszaporulat 15,369'56 korona, mely új alapítványok és kamatok tőkésítéséből, új felszerelési tárgyakból és a törlesztéses kölcson apadásából állott elő.

A jelentés megnyugtató tudomásul szolgál. A vagyonszerűleg megállapításánál közgyűlésünk felhívja az igazgató tanácsot, hogy amennyiben az új beszerzési tárgyak is felvétetnek abba, a régiék értékéből avulás címén bizonyos százalék évenként leírassék.

88. Előadó bemutatja a miskolczi főgimnázium igazgatójának jelentését.

Közgyűlésünk a jelentésnek az évkezdet nehézségeiről szóló részét sajnálkozással, egyébként egészében örömmel veszi tudomásul, áldva emlékeztetve meg Lévy Józsefről, ki végrendeletében sem feledkezett meg az intézetről. Közgyűlésünk hálás köszönetet mond Porcs János nyug. tanárnak is, ki pályakezdésének 50. évfordulóját az intézetben tett alapítványral ünnepelte.

89. A miskolczi főgimnázium igazgatója benyújtotta az 1918. évi zárószámadást és vagyonszerűkimutatást. A zárószámadás 235.555 korona 89 fillér kiadás és bevétel mellett 31 korona 63 fillér pénztári maradványt mutat. A vagyonszerűkimutatás 17. cím alatt 1,245.286 korona 98 fillért tüntet fel, melyből iskolafenntartásra 1,062.661 korona 49 fillér szolgál. Az ifjusági egyletek is jelentékeny tőke felett rendelkeznek.

Megnyugvással tudomásul szolgál.

90 Előadó bemutatja a rimaszombati főgimnázium igazgatójának jelentését.

Közgyűlésünk a tanév megnyitásánál és a tantárgybeosztásnál fennálló akadályokat sajnálattal veszi tudomásul, az intézet gyűjteményeiben ért veszteségről pedig megdöbbenéssel értesül. Azért középiskolai előadót megbizva, hogy látogatása alkalmával nézzen utána annak, nem történt-e mulasztás az iskola értéktárgyainak elkülönítése és

megőrzése körül, amennyiben pedig feltehetőleg mulasztás e körül nem forog fenn, közgyűlésünk elnökségét felkéri, hogy a had- vagy közoktatásügyi miniszteriumban kövessen el mindent a katonaság által elkövetett károk megtérítése érdekében. Egyebekben a jelentés tudomásul szolgál. A Vörös Kereszt egyesületnek pedig a vízvezetéki berendezés ingyenes átengedéseért közgyűlésünk hálás köszönetet mond.

91. Előadó bemutatja a rimaszombati főgimnázium 1917—18. évi zárószámadását és vagyonkimutatását és 1918—19. évi költségvetését. A számadások 107712.62 kor. bevétel és 107696.63 kor. kiadás mellett 15.99 kor. maradvánnyal zárultak. A vagyonmérleg 492011.67 kor. vagyon és 134441.58 kor. terhe mellett 357570.09 kor. tiszta vagyont mutat fel. Ezen kívül van 54088.29 kor. pálya- és ösztöndíj-alap és a 73852.73 kor. tápintézeti vagyon. A tápintézetben 2680.27 kor. pénztári maradvány volt. Ez a szám azonban nem egyezik meg a vagyonszáporulattal, amely körülmény megvilágításra szorul. A költségvetés 102275 kor. bevételről s ugyanannyi kiadásról szól.

Az egyensúly megóvása mind a zárószámadás, mind a költségvetés körében örvendetes tudomásul szolgál, egyébként pedig közgyűlésünk mindkettőt jóváhagyja. A tápintézet gondnokának, Horváth Zoltán tanárnak eredményes működéséért elismerését fejezi ki.

92. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 1917. 79. sz. a. a rimaszombati főgimnáziumban az igazgatóság előterjesztésére megengedte, hogy az eddigi tandíj 100 koronára emeltessék fel. Azóta történt, hogy a tiszai ág. ev. egyházkerület többi intézeteinek a tandíját 120 koronában állapította meg. Ennek alapján a nevezett intézet igazgatósága most arra kér tőlünk is felhatalmazást, hogy a tandíj náluk is 120 korona legyen. Az ág. ev. egyházkerület határozatán kívül hivatkozik még arra is, hogy mivel tanáraik szabadságolása nem történt meg oly mér-

tékben, amint az remélhető volt, a helyettesítési díjak az előirányozottnál most is nagyobb összegeket fognak fölemésztetni és a dologi kiadások is tetemesen nagyobbak lesznek. Ezek közé számítja azt is, hogy a Vörös Kereszt-től az iskola épületét visszakapván, a helyreállítás költségei is részben az intézetet fogják terhelni, mert az erre a célra a Vörös Kereszt-től kiutalendő összeg nem lesz elégséges.

Egyházkerületi közgyűlés indokainál fogva belegegyezik abba, hogy a tandíj 100 korona helyett 120 koronában állapíttassék meg. Az előterjesztés ama pontjára azonban, hogy az épület tatarozási költségeire a Vörös Kereszt-től ily címen kiutalendő összeg nem lesz elégséges, külön jelentést kér, mert nem tartaná méltányosnak, hogy a kórházi használat közben történt rongálások és egyéb károk a nehéz anyagi helyzetben lévő iskolát terheljék. Az így felszabaduló jövedelem-többletből pedig az intézet 3 százalékos építkezési tartozása törlesztessék.

93. Jegyző bemutatja a középisk. előadó jelentését a kebelbeli középiskolák 1917—18. isk. évi működéséről.

Egyházkerületi közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul a miskolczi leányiskola életének erős és sok reményre jogosító fellendülését s általában azt, hogy nagyobb fennakadások az általános háborus nehézségeket leszámítva, sehol sem zavarták a munkát. Mindazáltal sajnálattal látja az iskolai munka szükségképeni elértéktelenedését az iskolai idő megrövidítése és a folyton ismételt katonai tanfolyamok miatt. Fájdalommal értesül a jelentésből arról is, hogy mind a tanulmányi eredmény, mind a fegyelmi állapot különös hanyatlásnak indult Sárospatakon. Mindkét elszomorító jelenséget különös figyelmébe ajánlja a tanári karnak és tanulmányi felügyelőnek, felhíván őket, hogy erről legközelebbi közgyűlésünkre jelentést tegyenek.

94. A vallás és közokt. minisztérium 147015 –1918. sz. alatt folyó év augusztus 20-án püspök urral tudatta, hogy az állami középiskolában a tandíjakat felemelte s felhívta püspök urat, hogy az egyházkerület középiskoláiban is, amennyiben az állami fizetéskiegészítést továbbra is élvezni akarják, hasonló mértékig emeljék fel a tandíjat. Ebben a tárgyban püspök ur a középiskolai előadót jelentésselre hívta fel. A püspöki hivatal Domby László előadó 60—918 sz. a. jelentését bemutatja.

Egyházkerületi közgyűlésünk püspök urat megfelelő intézkedésre kéri fel.

95. Előadó bemutatja az egyházkerületi fő- és középiskolai tanügyi bizottság szervezeti szabálytervezetét és erre vonatkozólag a kerületbeli intézetek tanári karának javaslatait. Általában örömmel üdvözlük az új szerv megalakítását s valamennyien egészben hozzájárulnak a sárospataki főgimnázium tanári karának módosító javaslataihoz. A középiskolák közfelfogása az, hogy a tanügyi bizottságnak legyen külön fő-, középiskolai és népiskolai szakosztálya, utóbbi a népiskolai tanügyi bizottság beolvasztásával és az esetleg létesülő polgári iskolák és tanítóképző intézetek ide osztassanak be. További fontosabb kívánságok, hogy elnökeit és alelnökeit s jegyzőit a bizottság maga válassza; az egyházkerületi közgyűlésen referáló egyházkerületi jegyző a bizottságnak tagja ne legyen; ellenben az intézetek igazgatói hivatalból igen és a sárospataki főiskola egyházi és világi gondnoka. A sárospataki főgimnázium munkálata a középiskolai szakosztály számára új szervezeti szabályzattervet közöl. A sárospataki akadémiai szék a jelzett kívánságok mellett szükségesnek tartja, hogy az akadémiai igazgató s a dékánok is tagjai legyenek a bizottságnak s akadémiai ügyeknek előadója az akadémiai igazgató.

Egyházkerületi közgyűlésünk tekintettel arra, hogy egyházi törvényeink a zsinat egybehívása miatt revízió alatt vannak, a nevezett tanügyi bizottság szervezésének ügyét napirendről leveszi.

96. Olvastatott az egyházkerületi tanügyi bizottság alábbi jegyzőkönyve:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a tiszáninneni ref. egyházkerület népiskolai tanügyi bizottságának 1918. évi november hó 11-ik napján Miskolczon tartott ülésén.

Jelen voltak: Czinke István egyházi elnök elnöklete alatt: Kovács Béla, Csiky Béla, Elek József, Gööz Ferenc tanügyi bizottsági tagok. Előadó és jegyző Fodor György. Mint vendégek: Idrányi Barna, Bartha József, Keresztury József, Szentmártony Dániel, Réz László, Szücs István esperes, Hubay József.

1. Czinke István egyházi elnök a tagok és vendégek szives üdvözlése mellett az ülést megnyitja.

2. Egyházi elnök felhívja az előadót a tagok számbavételére, mi megtörténvén igazoltatnak.

3. Népiskolai tanügyi bizottsági előadó ismerteti népiskoláinknak 1917—18. évi állapotát, mely szerint népoktatásügyünk a világháboru negyedik évében nagy hanyatlást, visszaesést mutat. Meglazult fegyelem, hanyag iskoláztatás, temérdek iskolakerülő, a harctérre vonult tanítók helyett beállított s kötelességeiket csak immel-ámmal teljesítő helyettes tanítók, a VI. osztályu iskolák alábbszállása a 2. 3. 4. 5. osztályu iskolák rovására, melyek miatt az iskolák 26 százaléka nem volt VI. osztályu; a tankötelesek számának erős visszaesése 6 és fél százaléknak iskolakerülése, a VI. osztály létszáma háromszorosának konfirmálása az egy és fél hótól 5 hóig terjedő iskoláztatás (21 helyen) sőt egész éven meg sem nyílt iskolák, az ismétlődő iskoláztatás csaknem egész éveni szünetelése, az 1917—18. iskolai évnek szomorú képe. Beterjeszti két úrlapon népiskoláinkról szóló kimutatását, egyiket az Egyetemes Konvent, a másikat a Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé leendő terjesztés végett.

Tanügyi bizottságunk a legnagyobb sajnálattal veszi tudomásul népiskoláztatásunk nagy-

mérvü hanyatlását, melyet a nagymérvü tanítóhiány s a háboru által teemtett ruházzkodás drágasága sőt lehetetlensége némileg indokol. Szilárd meggyőződése, hogy az elszomorító tünetek a béke eljöttével már megváltoznak s népiskoláink hanyatlása a kötelességeiket hiven teljesítő, helyüket elfoglalt tanítók régi buzgalma s a polgári hatóságnak a mulasztásokkal szemben tanusított szigorubb eljárása folytán megszűnik s iskoláink rálépnek a fejlődés és haladás régi útjára. A statisztikai kimutatás két példányát a Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre azon kéréssel terjeszti fel, hogy egyik példányt irattárba helyeztetni, s a másikat a tanügyi bizottsági elnökség útján az Egyetemes Konvent irodájába felküldeni méltóztassék.

4. Az egyházmegyei iskolalátogatók azon panaszára, hogy sok iskolát nem lehetett meglátogatni, mert a tanítók az iskolát még áprilisban bezárták,

tanügyi bizottságunk felkéri az egyházkerület közgyűlését, hogy tegye szigoru kötelességükké az egyházmegyéknek, hogy az indokolás nélkül bezárt iskolák tanerői, vezetői s iskolaszéki elnökei ellen a fegyelmi eljárást indítsa meg.

5. Miután az iskolalátogatóság még mindig nagyon hiányosan állítja ki a statisztikai iverket, fölkérjük egyházkerületünket,

hogy miután a statisztikai ürlapok elkészültek s azok idejében meg fognak küldetni az iskolalátogatóságoknak, iskolaügyünk jól felfogott érdekében vigyázzanak az Egyházmegyék az adatok pontos beszolgáltatására s ha az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök mulasztásokat állapít meg s azokat az egyházmegyére bejelenti, a mulasztásokat az egyházmegye torolja meg.

6. Egyházkerületünkben a jelentések szerint 23, de a valóságnak megfelelően 74 olyan tanterem van, melybe 80-nál több tanköteles jár,

ezért kívánatos, hogy utasítsa egyházkerületünk az egyházmegyéket, miszerint úgy intézkedjenek, hogy azon iskolafentartók, melyeknek tantermeik a tanköteleseket csak részben fogadhatják be, a háboru után bekövetkező olcsóbb világban tantermüket vagy nagyobbítsák, vagy ami helyesebb, 2-ik tanterem építéséről s újabb tanító hivatal szervezéséről gondoskodjanak.

7. Alsózemplén és a f. borsodi egyházmegye nem jelentették, hogy mily intézkedéseket tettek, hogy nem VI. osztályu iskoláik VI. osztályuvá fejlesztessenek?

A két egyházmegyét utasítani kérjük, hogy nem VI. osztályu iskoláikat igyekezzenek sürgősen VI. osztályuvá tenni s intézkedésükről a jövő éven tegyenek jelentést.

8. Miután az I—V. osztályba járó növendékek száma osztályonként 5—6000 s a VI. osztályba járók száma 1366, vagyis az összes tanköteleseknek, illetve a mi iskoláinkba járóknak 6 százaléka, mi arra mutat, hogy a tanulók visszatartatnak az alsóbb osztályokban.

Egyházkerületünk hívja fel figyelmét az egyházmegyéknek azon mult határozatára, mely nem engedi meg, hogy a növendékek 4 százaléknál többel ismételtessenek s utasítsa az iskolalátogatót, hogy erre mindenütt ügyeljenek s észrevételeiket az egyházmegyéknek tudomására hozzák.

9. Miután a sok iskolai mulasztás és a sok iskola-kerülő miatt iskoláink szellemi állapota alászállt,

egyházkerületünk utasítsa az egyházmegyéket, hogy részben a saját hatáskörükben, részben

a polgári hatóságnál s a szegény gyermekek felruházásával tegyenek meg mindent, hogy nagyon alászállt tanügyünk, most már a béke helyreálltával, ismét emelkedjék.

10. Miután még több olyan egyházmegyénk van, hol ifjusági egyletek nem szerveztettek, azért, hogy az ifjuság lelkéhez az egyház közelebb férközzék,

hivja fel egyházkerületünk az egyházmegyét, de különösen Alsóborsodot, Felsőborsodot, Tornát, Ungot, hol ifjusági egyletek egyáltalában nincsenek, hogy lelkészek és tanítók karöltve igyekezzenek ifjusági egyleteket alakítani.

11. Miután a háboru elmúltával most már megállapítható, hogy tanítóink közül ki s hol teljesített katonai szolgálatot, ki s hol sebesült meg s esett fogságba vagy halt hősi halált,

tisztelettel kérjük fel egyházkerületünket, hogy a hadbavonult tanítókról egy részletes összefoglaló névsort készíttetni s azt egyházkerületi jegyzőkönyvünkben örök emlékezet okáért ki nyomtatni méltóztatnék.

12. Több helyen, a háboru ötödik évében is, a hadbavonult tanítók helyett vagy lelkészek tanítottak, vagy tanítók és tanítónők vállalták magukra tisztáraik helyett a tanítást.

Ezért tisztelettel kérjük fel egyházkerületünket, hogy Szőlősy Irén cserépi tanítónőnek, ki két hadbavonult tanító helyett is tanított kiváló eredménnyel (A.-Borsod), Koos Elemér szuhafői, Tóth Sándor imolai, Doktor Dezső és neje Vattay Ilona zubogyi lelkésznek és lelkész-nének, Székely Bertalan runyai segédlelkésznek (Gömör), Dózsa Jenő szinpetrii lelkésznek s Tóth Margitka komjáti-i lelkész leányának nem lan-

adó buzgóságukért, iskolaügyünk iránt kimutatott olthatatlan szeretetükért elismerését és köszönetét fejezze ki.

13. Általános panasz lévén mind a nyolc egyházmegyében, hogy az iskolások a gyümölcsnemesítésre még ott sem oktattatnak, ahol régebben szép eredményt mutattak fel a fanemesítés körül.

Fölkérjük egyházkerületünket, hogy a tanítóóság ösztönzésére kérje a minisztériumtól, hogy azt a díjazást, melyet a faiskola kezelő állami tanítóknak folyósít, adja meg a faiskolakeret sikerrel kezelő felekezeti tanítóknak is, hogy ez a nép gazdasági előbbrevitelét célzó oktatás szebb eredményeket mutathasson fel.

14. A gömöri egyházmegye a kultuszminisztériumnak azon sérelmes intézkedésétől indítva, hogy tanítói állás üresedése esetén, mindig új fizetés felszámítást rendel el, alapul véve a legutóbbi három évi átlagot, melyben a felemelkedett életár, a tanítói fizetéseket annyira emeli, hogy sok helyen a fizetés kiegészítő államsegélytől eshet el a tanító; indítványozza, hogy egyházkerületünk azon kéressel járuljon a kultuszminisztériumhoz, hogy mindaddig, míg a háboruokozta drágaság tart s a régi normális életárak vissza nem térnek, tekintsen el az újabb javadalmazási jegyzőkönyvek újra értékelésétől s fogadja el alapul a régi javadalmazásu jegyzőkönyvet.

Tanügyi bizottságunk, miután az indítvány a tanítóóság életbevágó érdekeit óhajtja védelmezni, tisztelettel kéri fel Egyházkerületünket, hogy bár a minisztérium eljárása teljesen törvényes, de tekintettel a rendkívüli időre és a háboru által teremtett drágaságra, kérje fel a minisztériumot, hogy míg a normális életárak vissza nem jönnek, a tanítói fizetések felbecslésénél a régi javadalmazási jegyzőkönyvek ármegállapításait fogadja el.

15. Az egyetemes konvent 120. sz. jegyzőkönyvében felhívja az egyházkerületeket az iskolák felett leendő éber

örködésre, hogy I. népoktatásunk visszafejlődése feltartóztassék.

2. A VI. osztályu iskolák helyreállíttassanak.

3. Az iskolák tulzsufoltságát, ha másként nem lehetne, a váltakozó tanítási rend beállításával szüntessék meg.

4. A mulasztások csökkentésére — szegény gyermekek felruházása — napközi otthonok létesítése, az igazolatlan mulasztásoknál a hatóságok lanyha eljárása ellen az illetékes felsőbb hatóságok közbelépésének kikérése által segítsenek.

5. Vigyázzanak, hogy a tanév meg ne rövidíttessék.

6. Ellenőrizték, hogy a meglevő tanítói lakások rendeltetésöktől el ne vonassanak.

7. Az ismétlő iskolák nagymérvü hanyatlásának orvoslását vegyék munkába.

8. A statisztikai rovatos iven kitöltését minden fokon a legszigorubban követeljük meg.

9. A nem református iskolába járó gyermekek vallásos oktatásáról teljes mértékben gondoskodjanak.

10. Végül tudatja, hogy a statisztikai ügyek intézésére a konventi irodában egy tisztviselői állás szervezését fontolóra vette.

Miután e kívánságok a beállott békével úgy is megvalósulnak s miután tanügyi bizottságunk részint a múlt évben s részint ez évben az egyházkerülethez e tárgyakban már felterjesztést intézett s az egyházkerület azokra határozatot hozott, újabb felterjesztés és határozathozatalnak a szükségét nem látjuk, azért javasoljuk, hogy az egyetemes konvent leiratát egyházkerületünk vegye tudomásul.

16. Az egyházmegyei tanügyi bizottságok jelentik, hogy Becske Bálint jánosii tanító 41, Gagyi Károly lizskai tanító 40 évet szolgált teljes eredménnyel a népnevelés mezején. Mindkettő tagja egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottságunknak. Becske Bálintot úgy tanügyi bizottságunk, mint egyházkerületünk sokképen felhasználta, mikor tantervünk változtatásáról, iskolai szabályrendeletünk megal-

kotásáról, vallásitanítási tantervünk szerkesztéséről s a tanító-testület érdekeibe vágó kérdésekről volt szó. Gagyí Károly pedig az egyházépítés terén, a szociális kérdések gyakorlati megoldása körül mutatott fel figyelemre méltó eredményeket.

Tanügyi bizottságunk a két hű szolgának örömnépét azzal hozza egyházkerületünk tudomására, hogy mint tanügyi bizottságunk, ugy egyházkerületünk is fejezze ki két hű munkásának elismerését azon szíves jó kívánsággal együtt, hogy őket a Gondviselés abban a munkakörben melyben hasznosan, oly sokaknak épülésére munkálkodnak, lelki s testi erejük s épségük teljes birtokában tartsa meg s az élet össze hozzon nekik még sokáig nyíló örömvirágokat, szeretetet, megbecsültetést, békét és boldogságot.

Kelt mint fent.

Czinke István,

egyházkerületi tanügyi bizottsági elnök.

Fodor György,

egyh. ker. népiskolai tanügyi biz. előadó.

Egyházkerületünk a tanügyi bizottság felterjesztéseit tudomásul véve azokhoz hozzájárul. A statisztikai kimutatás egy példányát az egyházkerületi irattárba elhelyezi, a másik példányt azzal teszi át a tanügyi bizottsági elnökhöz, hogy azt a szükséges indokolással s jegyzőkönyv mellékelésével terjessze fel az Egyetemes Konvent iró-dájába.

A tanügyi bizottsági jegyzőkönyv 3-10. pontjait egyházkerületünk az egyházmegyék figyelmébe ajánlja s megtartásukra az egyházmegyéket utasítja.

A 11. jegyzőkönyvi pontban feltüntetteknek, kik a háboru 5-ik évében népiskolai ügyünk szeretetéből népiskoláink bezárását nem engedték meg sőt eredményes munkálkodásukkal azt fej-

leszteni igyekeztek, egyházkerületünk elismerését és köszönetét nyilvánítja s ezt külön-külön jegyzőkönyvi kivonaton az illetőknek megküldeni elrendeli.

A 11. és 13. számú jegyzőkönyvi pontokat figyelembe vétel és teljesítés végett a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz tisztelettel felterjeszti.

A 14. számú jegyzőkönyvi pontot tudomásul veszi.

A 15. számú jegyzőkönyvi pontban kifejezett jókívánatokhoz hozzájárul s óhajtja, hogy a két hű munkást: Becske Bálint jánosi tanitót és Gagyi Károly liszcai tanitót egyházkerületi tanügyi bizottságunk munkás tagjait az isteni gondviselés még sokáig tartsa meg.

97. Az egyetemes Konvent 45—1918 sz. határozata értelmében

felhívja egyházkerületünk a miskolci, rimaszombati gimnáziumok előjáróságát s a nyolc egyházmegyét, hogy a könyvtáraikban található régi kéziratanyagot s az 1711-ig megjelent nyomtatványokat, a tudományos kutatás megkönnyítéseért, engedjék át a sárospataki főiskolai könyvtárnak, ahol ez az anyag, mint az egyes intézetek letéte volna elhelyezendő. A muzeumok és könyvtárak országos tanácsa készséggel bocsát rendelkezésre megfelelő szakembert, aki a kiválogatás munkájában megadná a kellő tájékoztatást.

98. Az egyetemes Konvent 93—1918. sz. határozatával arról értesít, hogy az Apologetikának kötelező theol. tárgyként való tanítását nem tartja szükségesnek.

Tudomásul szolgál.

99. Az egyetemes Konvent 94—1918. számú határozatával tudatja, hogy nők megfelelő előfeltételek mellett

— rendes hallgatókul a theol. akadémiákra felvehetők, de a zsinat határozataig sem minősítő vizsgálatra nem bocsáthatók, sem lelkészi munka végzésére fel nem hatalmazhatók.

Mihez tartás végett közöltetik a sárospataki theol. akadémiával s az egyházkerületi lelkész-képesítő bizottsággal.

100. Az egyetemes konventnak a theol. tanáruk nyugdíj ügyében hozott 96—1918. sz. határozata

mielőbbi jelentéstétel végett kiadatik a sárospataki theol. akadémiai tanári karának.

101. Az egyetemes konventnek a fenyegető lelkészhiány megelőzésére és a papnevelés célszerű berendezésére vonatkozó 102—1918. sz. határozata

sürgős véleményezés végett kiadatik a sárospataki theol. akadémia tanári karának. A beérkezett javaslat a püspöki hivatal által az egyetemes konventre felterjesztendő, hogy ez életbevágó kérdéssel — a konventi előkészítés után — már legközelebbi zsinati ülésünk is érdemlegesen foglalkozhassék.

102. Az egyetemes konvent 103—1918. sz. határozata

mihez tartás végett áttétetik a sárospataki jogakadémia igazgatóságához.

103. Az egyetemes konvent 104—1918. sz. határozatával felhívja egyházkerületünket, hogy a háborúnak a jogakadémiákra gyakorolt hatásáról beadott jelentését egy új jelentéssel egészítse ki, amelyben nemcsak a létszámnak az évi jelentésekből ismert csökkentéséről, hanem a háborúnak a jogakadémiákra minden anyagi, oktatásügyi s általában szellemi és erkölcsi téren észlelt hatásáról számoljon be.

E jelentésnek olyan időben való megkésztésére, hogy az már az egyetemes tanügyi bizottság legközelebbi ülésére felterjeszhető legyen: közgyűlésünk a sárospataki jogakadémia tanári karát kéri fel.

104. Az egyetemes konvent 109—1818. sz. határozatában, a gimnáziumok vagyoni állapotáról szólva, tudatja egyházkerületünkkel, hogy sárospataki fogimnáziumunk ez évben sem közölt adatokat, azzal az indokolással, hogy a gimnázium vagyoni állapotáról nincs külön kimutatás. Felhívja egyúttal az egyházkerületi elnökség útján a főgimnázium igazgatóját a statisztikai kimutatások szigoruan pontos kitöltésére.

Megfelelő intézkedés végett kiadatik a főiskola igazgató tanácsának.

105. Arra való tekintettel, hogy a velünk szemben fennálló felekezeti kisededővök felekezeti közti helyzetünket jelentékenyen rontják; egyetemes konventünk 128—1918. sz. határozatával kimondja, hogy minden olyan községben, melyben református gyülekezet van — hacsak állami vagy községi óvoda nem áll fenn — egyházi érdekből is szükségesnek tartja kisededőv intézetek felállítását és fentartását.

Közgyűlésünk az állás foglalás értelmében felhívja az összes gyülekezeteket, hogy a hol csak lehetséges és szükséges, erejöknek megfeszítésével, esetleg állami segítség igénybevételével is törekedjenek református kisededőv intézetek felállítására.

106. Az egyetemes konvent 133—1918. sz. határozatával tudatja, hogy a közokt. minisztérium 89271—VII. 1917. sz. leirata értelmében hajlandó úgy az egyházkerületek, mint az egyházközségek által létesítendő szórvány és tanyai népinternátusok, valamint óvó- és tankötelesek részére létesítendő népjóléti intézmények fentartását állami segítséggel is támogatni.

Ezt a határozatot azzal a figyelmeztetéssel ajánljuk az egyházmegyék és egyházközségek figyelmébe, hogy az általános tanítási kötelezettség végrehajtása céljából létesítendő népjóléti intézmények támogatását minden egyes esetben külön-külön, az egyetemes konvent utján, kérelmezzék a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól.

107. Egyetemes Konventünk 137—1918. sz. határozatával felhívja a középiskolai vallástanárokat és tanári karokat „Az Erő” cz. kiváló ifjúsági lap terjesztésére.

Valamennyi középiskolánk igazgatójának és tanári karának buzgó támogatását kérjük az Erő minél nagyobb számban való elterjesztésére, középiskolai előadónkat pedig megbizzuk az egyes intézetekbe járó példányszámok összeírásával s bejelentésével.

108. Egyetemes Konvent 139/1918. sz. határozatával megkívánja az ifjúsági istentiszteletek tartását a téli hónapok folyamán, azokban a felső- és polgári leányiskolákban, ahol rendes vallástanári tanszéken önálló vallástanárok működnek.

Tudatja továbbá, hogy a felsőleányiskolák részére egységes vallástani tantervet készített s egyúttal a különböző foku és típusu tanintézetek vallástani tantervét is revízió alá veszi. E munkára Nagy Károly erdélyi püspök elnöklése alatt szakbizottságot küld ki, Ravasz László, Domby László, B. Papp István, Barla Szabó Jenő és Varga Gyula kiváló pedagógusokból.

Örvendetes tudomásul szolgál. Az ifjúsági istentiszteletekre vonatkozó intézkedés pedig a miskolczi felsőleányiskola igazgatójával közöltetik; bár ez intézetünkben a téli istentiszteletek ezelőtt is megtartattak.

109. Az ellenséges betörés következtébenl. lelkesz képvisítő vizsgálataikat a rendes időnél későbbben tett segéd-

lelkészeknek az egyetemes konvent 149–1918. sz. határozatával megengedte, hogy a II. lelkészképesítő vizsgálatot, két évi tényleges s. lelkészi szolgálat után, időközben is letehetik.

Tudomásul szolgál.

110. Egyetemes konventünk a hadbavonult tisztáninneri tanítókról felterjesztett kimutatást azzal teszi vissza, hogy annak betérjesztésére újabb felhívást várjunk be.

A visszaküldött kimutatás irattárba tétetik.

111. Egyházkerületi közgyűlésünk 1916–51. sz. határozata alapján püspöki hivatal megkereste a VKM. minisztert, dolgoztasson ki tervezetet a sárospataki főiskola vagyongazdálkodás tárgyában. A minisztérium 42001–1918. IV. sz. a. arról értesíti a püspöki hivatalt, hogy tekintettel arra, hogy a sárospataki főiskola nem tartozik a minisztérium közvetlen felügyelete alá és tekintettel a személyzet tulajdonosságára, a kérést nem teljesítheti.

Sajnálattal tudomásul szolgál. Mivel így most már a minisztérium segítségét nélkülözni leszünk kénytelenek, a főiskola költségvetési, számviteli és pénzügyi rendszerének megállapítására *Révész Kálmán* püspök ur elnöklése mellett Idrányi Barnából és Fodor Györgyből álló bizottságot küld ki, felhatalmazván őket arra, hogy szakértők munkáját is igénybe vehetik.

112. Olvastatott a m. belügyminiszternek 1918. évi június hó 23-án 5231. Eln. szám alatt kelt, egyházkerületünk boldog emlékü püspökéhez intézett leirata, melyben kiindulva abból a szomorú tapasztalatból, hogy országos népességünknek korábban örömdetes szaporodása a háború tartama alatt aggasztóan hanyatló irányt vett, amely hanyatló irány különösen a gyermek halandóság növekedésében, a vérbajoknak s a tüdővésznek terjedésében nyilvánul, amely bajoknak csak a törvényhozás a közigazgatás s az egész társadalom vállvetett, együttes működése képes

gátat vetni; felkéri néhai püspökünket, hogy a lelkészkedő papságot megfelelőleg irányítsa a bajok leküzdésében.

Egyházkerületünk közgyűlése felhívja a lelkészeket, hogy a csecsemők és gyermekék egészségi ellátási és halálozási eseteit figyelemmel kísérik, megfelelő tanácsokat adjanak a népnek, tapasztalataikról a közigazgatási hatóságokat értesítsék, szükség esetén csecsemő-, illetőleg gyermek otthonok felállítása iránt közvetlenül a belügyminiszteriumhoz felterjesztéssel éljenek, ahol a születések apadó számát az egy gyermekrendszemben látják gyökerezni, ott a családi élet erkölcsi hivatásának megóvására s az isteni örök akarathoz kifejezésre jutott természetes szaporodás érvényre juttatására törekedjenek.

113. Előadó bemutatja a miskolczi egyház presbitériuma 1918 okt. 10. ülésének 10. sz. jegyzőkönyvi kivonatát, melyben nevezett egyház presbitériuma javasolja: mondja ki a zsinat, hogy az egyházkerületeknek állandó székhelyük van és a tiszáninneni egyházkerület állandó székhelye a miskolczi egyház.

Tekintettel a kérdés nagy elvi fontosságára közgyűlésünk az indítványt előzetes megvitatásra az egyházmegyékhez teszi át.

114. A tiszai ág. év. egyházkerület f. é. július hó 10-ik napján tartott közgyűlése 28. sz. határozatának megküldésével értesíti egyházkerületünket a tátrai fürdőtelepek 1917 és 1918. évi gondozásáról. Eszerint Ujtátrafüredre mindkét évben ev. lelkész, viszont Tátralomniczra mindkét évben ref. lelkész küldetett ki. Barlangligeten a szepesbélai ev. lelkész 4 ízben tartott istentiszteletet, a sörkúti ev. lelkész pedig külön templomszentelési emlék-ünnepi istentiszteletet tartott. Feketehegyen a merényi ev. lelkész tartott egy ízben a múlt évben istentiszteletet. *Móhr Gyula* kakaslomniczi ev. lelkész a tátralomniczi templom körül végzendő adminisztráció költségeinek fede-

zésére 100 korona tiszteletdíj megszavazását kérte a tátrai ev. esperességi közgyűléstől, mely azonban arra való tekintettel, hogy a tátralomniczi templom a két protestáns testvéregyházkerületnek a tulajdona, a kérvényt pártolólag az egyházkerületre terjesztette fel. A tiszai ág. ev. egyházkerület pedig, tekintettel arra, hogy a tátrai fürdőtelepek egyike sem bir oly alappal, amelyből ily természetű tiszteletdíjak fedezhetők volnának, ezen ügyben a többi tátrai fürdőtelepek bevonásával további intézkedések megtételére az elnökséget kérte fel azzal, hogy ezt a ref. egyházkerülettel is, mint birtoktárssal, jegyzőkönyvi kivonat alakjában közölje.

Egyházkerületünk a tátrai fürdőtelepek gondozásáról szóló értesítést tudomásul vesz. Az adminisztrációs költségek fedezése tárgyában pedig majd akkor hoz érdemleges határozatot, amikor a tiszai ev. egyházkerület elnöksége a többi tátrai fürdőtelepekkel lefolytatott tanácskozásának eredményéről értesíteni fogja egyházkerületünket.

115. A legényei egyház a felsőzepléni egyházmegye esperese által jóváhagyott adás-vevési szerződés jóváhagyását kéri, melylyel a legényei 30. sz. betétben A. I. 4-6 s. 89, 90, 91 hrsz. a foglalt ingatlanok egy részét és a II. 3-5 s. 86, 87, 88 hrsz. a foglalt ingatlanokat 14000 koronáért eladta Kovács Mihály és neje Sallay Ilona téesői lakosoknak.

Egyházkerületi közgyűlésünk az eladás ellen kifogást nem emel, mivel azonban vázlatrajz be-terjesztve nincs, a szerződés és vázlatrajz jóváhagyására az elnökséget felhatalmazza.

116. Az abauji egyházmegye felterjeszti megerősítés és jóváhagyás céljából a felsőmérái egyházközségnél Hallgató János felsőmérái lelkész és neje Matusz Margit által tett négy rendbeli alapítványról szóló következő alapító leveleket:

1. Hallgató Margitka emlékalapítvány, értéke 300 K. névértékű hadikölcsönkötvény kamatai a felsőmérái ref. iskola szegény, árva gyermekei tankönyveinek beszerzésére fordítandók; ha az iskola ref. felekezeti jellegét elvesztené, a kamatok két felsőmérái ref. vallásu szegény özvegy asszony gyámolítására használható fel.

2. Hallgató Annuska emlékalapítvány, értéke 300 K. névértékű hadikölcsönkötvény, melynek kamatából Szikszay Gy.-féle Ker. Tanítások és Imádságok veendőik ref. vallásu hajadon menyasszonynak egyházi esküvője alkalmából ajándékba.

3. Hallgató családi sirbolt-alapítvány, 200 K. készpénzben. Kamatai az illető sirbolt gondozásáért a mindenkori felsőmérái lelkészt illetik.

4. Szalay Lászlóné, sz. Matusz Katalin alapítványa, értéke 500 K, melynek kamatai a tőkéhez csatolandók míg az a 2000 K-át eléri, amikor is kamatait az egyház közszükségeinek fedezésére felhasználhatja.

Az alapítványi tőkék sem építkezésbe, sem ingatlan vásárlásba vagy más értékpapirba bele nem fektethetők, takarékpénztárban kezelendők, az egyházi gondnoki számadásban és vagyoneletárban évről-évre hozamukkal együtt feltüntetendők.

Egyházkerületi közgyűlés az alapítók iránti elismerésének kifejezése mellett a felterjesztett alapítóleveleket még egy-egy példányban való pótlólagos betérjesztésüknek feltétele mellett megerősíti és jóváhagyja.

117. Ugyancsak az abauji egyházmegye felterjeszti megerősítés és jóváhagyás végett a Kinizsi Nagy Sándor kisdobronyi lelkész által a kiskinizsi egyházban szüleinek emlékére „Nagy Sámuel és Csontos Borbála“ címen tett 2000 K-ás belmissziói alapítványról szóló alapító levelét. A kamatokból a konfirmálandók látandók el egy teljes bibliával, továbbá az új házaspárok esküvőjük alkalmával a Szikszay Gy.-féle Ker. Tanítások c. művel és zsolttárral s a gyülekezeti tagok között osztandók ki ingyen a kamatokból még beszerezhető legujabb vallásos iratok.

Egyházkerületi közgyűlésünk az alapító iránti elismerésének kifejezése mellett a betervezett alapítóleveleket megerősíti és jóváhagyja.

118. A gömöri egyházmegye felterjeszti megerősítés végett kisserényi gróf Serényi Béla putnoki lakos, országgyűlési képviselőnek a putnoki ref. egyház javára tett 10000 koronás alapítványáról szóló alapító levelét. Az alapítványi tőke évi hozadéka (kamata, osztaléka, bérleti jövedelme) az egyházközség bármely szükségletére, különösen az egyházközség lelkesze és segédlelkésze tisztességes javadalmazására és az egyházi épületek jókarban tartására fordítandó. Kifejezetten megjegyzi az alapító, hogy ha az alapítvány jövedelme valamely belhivatalnok fizetésére szolgál, az összeg semmiféle kongruális, vagy chártális beszámítás tárgyát nem képezheti, nehogy az egyházközségnek vagy valamely hivatalnokának a magyar állammal vagy vagy valamely egyházi hatósággal szemben támasztható történelmi igényei csorbulást szenvedjenek.

Egyházkerületi közgyűlésünk maga is hálás köszönetét és elismerését nyilvánítja a nagynevű alapító iránt, ki felekezeti korlátokon felülemelkedő nagylelkűséggel, mint hithű róm. kath. egyén kívánja munkálni és áldozatkészségével előmozdítani a putnoki ref. egyház felvirulását, amely célt szolgáló betervezett alapító leveleit megerősíti és jóváhagyja.

119. A gömöri egyházmegye felterjeszti megerősítés és jóváhagyás végett Süteő István egyházmegyei tanácsbírónak a gömöri egyházmegye által létesítendő polgári iskolai leányinternátus javára tett 2000 négyszög-öl kiterjedésű belsőség átadásáról szóló, az alapító boldogemlékő neje szül. nagyszaltnyai br. Fischer Margit emlékére tett alapítványáról szóló alapító levelét, melynek értelmében, míg a leányinternátus fennál és azt a célt szolgálja, hogy főleg szegénysorsu leányokat igazi magyar anyákká vallás-erkölcsös nevelésben képezi ki, az alapítvány tárgyát képező ingatlan rendeltetésétől el nem von-

ható, ha azonban ez a cél és az az intézmény megszűnik, az ingatlan feletti rendelkezés átszáll a rimaszombati ref. egyházra. Netaláni református diaconissa intézménynek a felállítandó internátusban való elhelyezése előmozdítandó.

Egyházkerületi közgyűlés az alapító nemeslelkű cselekedetének hálás köszönete mellett az alapító leveleket megerősíti és jóváhagyja.

120. A gömöri egyházmegye felterjeszti az özv. egri Széplaky Lajosné, született munkácsi Süteő Ilona által a gömöri egyházmegye által Rimaszombatban létesítendő polgári leányiskolai internátus javára boldog emlékü férje egri Széplaky Lajos emlékére tett 1000 K-ás alapítványáról szóló alapító levelét. Az alapítvány kamatai a létesítendő polgári leányiskolai internátus céljaira fordítandók, esetleg amennyiben a tőkeösszeg az építkezésre fordítható, ez a lehetőség szerint visszatérítendő. Az internátus megszűnése esetén az alapítvány feletti rendelkezési jog a rimaszombati ref. egyházat fogja illetni.

Egyházkerületi közgyűlés az alapító nagylelkű cselekedete iránti elismerésének kifejezése mellett a felterjesztett alapítóleveleket jóváhagyja és megerősíti.

121. Az ungi ref. egyházmegye felterjeszti megerősítés és jóváhagyás végett a kisdobronyi ref. egyházban kinizsi Nagy Sándorné, szül. Máté Ida által „Máthé Jolán sirgondozási alap” címén 200 K-ás alapítványáról szóló alapító levelét. A kamat a temetőörnek adandó ki a Máthé Jolán sirjának kellő gondozásáért. Az alap el nem költhető, kamatja más célra fel nem használható.

Egyházkerületi közgyűlésünk a beterjesztett alapító leveleket megerősíti és jóváhagyja.

122. Az alsóborsodi egyházmegye felterjeszti az egyházmegyei lelkészértekezlet által benyújtott, a díjlevél vál-

tozításokból eredő bajok orvoslását célzó javaslat elfogadásáról szóló határozatát a felsőbb egyházi hatóságok jóindulatu figyelmébe való ajánlással. Ehez képest az egyházmegye a fokozatos egyházi hatóságok útján felkéri az országos zsinatot az E. T. III. t.-c.-nek módosítására s annak kimondására, hogy az 1908. év eleje óta az adócsökkentéssel kapcsolatban pénzre átváltoztatott díjlevelek helyére a régi díjlevelek lépnek; kéri az Egyetemes Konventet a magyar törvényhozás megkeresésére, az 1917. IX. t.-c.-nek esetleges novelláris módosítása iránt, hogy a 3000 K-ás értékhatár feljebb emeltessék, vagy töröltessék; felkéri közgyűlésünket, hogy kötelezőleg mondja ki a díjlevelek érvényességét az egész egyházkerület területére.

Egyházkerületünk közgyűlése megállapítja, hogy az E. T. III. t.-c.-nek módosítása iránt való felterjesztés felesleges, mert azt a zsinat előkészítő bizottság már munkába vette, a régi díjlevelek hatályba helyezése és a díjlevelek érvényességének a kérdése a küszöbön álló új adósegélyezési eljárással nyerne egyetemleges elintéztést, miért is e kérdések érdembeli tárgyalását mellőzi, a netaláni sérelmek orvoslása végett az érdekelteket a törvényes eljárásra utasítja; a fizetési pótlékok, általában a lelkészek javadalmi ügyében a legteljesebb bizalommal van az Egyetemes Konvent iránt, hogy a lelkészek egyetemének életbevágó érdekeit a leghathatósabbban fogja képviselni az államkormány előtt, egyidejűleg felkéri az egyházi javadalmasokat, hogy fizetési vitás kérdésekben a legnagyobb önmérsékletet tanusítsák.

123. Az alsózemplémi egyházmegye pártolólag terjeszti fel a berzéki egyházközségnek az egyetemes konventhez intézett kérelmét, mely szerint a részére 127c 13. 1915. sz. határozattal templomépítési célra kiutalt 3000 K tökesegélynek paróchia építés céljára való felhasználására kér engedélyt, mivel a tökesegélyt az egyházközség templom és lelkészlak építés közös céljára kérte s azóta a templom

nagyjában kijavított, ellenben a lelkészlak immár teljesen lakhatatlanná vált.

Egyházkerületünk közgyűlése a berzéki egyház kérelmét kedvező elintézésre annyival inkább a legmelegebben ajánlja, mivel maga az egyházmegye is a lelkészlak építését rendkívül sürgősnek és annyira elődázhatatlannak tartja, hogy a lelkészlak építési tervrajzának és költségvetésének azonnali beterveztését rendelte el.

124. A felsőborsodi egyházmegye felterjeszti Rozgonyi László nekézsenyi lelkész felebbezését az egyházmegye ez évi tavaszi közgyűlésének 11. számú azon határozata ellen, melylyel a nekézsenyi lelkészt és tanítót kötelezte, hogy az általuk az egyház pénztárából legeltetési kárpótlás címén felvett 20, illetve 10 K-át visszafizessék. Felebbező felterjesztésében hivatkozik arra, hogy a legelői illetékeknek a gondnoki számadásba való bevétele a presbitérium tudtával történt, hogy ezzel az összeggel a lelkész 120, a tanító 60 K értékű legeltetési jognak a hasznát engedi el, hogy ezzel a lelkész és tanító legeltetési jogának az elévülését kívánják biztosítani, hogy az egyház nem kívánja a tételek törlését s az egyházmegyének nem lehet feladata a lelkészi jövedelem csonkítása. Az egyházmegye nem a megfelebbezett 11. sz. határozatot, hanem az ez évi őszi gyűlésben az ezen határozatot fentartó 32. sz. jegyzőkönyvi pontot mellékeli a felebbezéshez. Kimondja ebben, hogy legeltetési kárpótlás címen az egyházpénztárát megterhelni nem engedi, mert a legeltetési jogot a föld bérbeadásakor lehetett volna hasonló módon t. i. bérlet útján biztosítani, mivel a legelő amint a felebbezésből kivehető, a birtok között van s a bérlő nem engedi meg, hogy az ő bevetett területén marhát hajtsanak át.

Egyházkerületi közgyűlés felhívja a felsőborsodi egyházmegyét, hogy a megfelebbezett 11. g) számú határozatot pótlólag terjessze fel, mert egyházkerületünknek nincs módjában dönteni oly határozat felett, amelyet nem ismer,

amelyre csak egy későbbi fentartó határozatból vonhat következtetést, egyidejűleg annak felderítését is kívánja, hogy a lelkésziföld bérbeadásánál, — melynek közepén a legelő van, — kit terhel mulasztás, hogy a legelőhöz való hozzájuthatás nem biztosított; annak megállapítása is szükséges, hogy a tanítói legelő is a lelkési bérbeadott ingatlan közepén van-e?

125. A felsőzempléni egyházmegye jóváhagyás végett felterjeszti az egyházmegye kötelékébe tartozó egyházközségek építkezési ügyeinek irányítása, ellenőrzése és az építkezéssel kapcsolatos érdekeinek megóvása céljából alkotott „Építkezési szabályrendeletét.”

Egyházkerületi közgyűlés a legteljesebb elismeréssel méltányolja a felsőzempléni egyházmegyének magára az építkezés szabályozására irányuló gondolatát is, annival inkább a szabályzat megalkotásánál megnyilvánuló körültekintő figyelmét és mindenekre kiterjedő gondosságát, mindezeknél fogva a beterjesztett „Építkezési Szabályrendelet”-et a következő csekély módosítással jóváhagyja: 1. A szabályzat 2. § a utolsó bekezdésének utolsó bekezdésének utolsó mondata helyett ez veendő fel. „Az esperes megállapítása ellen annak meghozatalától, illetve, ha kézbesítésnek van helye, a kézbesítéstől számított 15 nap alatt az egyházmegyei közgyűléshez lehet felebbezni. Az egyházmegyei közgyűlés megállapítása ellen további felebbezésnek nincs helye.” 2. A szabályzat 7. §-a d) pontjában a 8. §. utolsó bekezdésében és a 9. §. 2-ik bekezdésében „8 nap alatt” helyett „15 nap alatt” teendő, mivel az E. T. I. t.-c. 45. és 58. §-ai értelmében 15 nap a felebbezési határidő.

126. Az ungi egyházmegye folyó évi őszi közgyűlésének 81. sz. határozatával jóváhagyás végett felterjeszti a Horváth Mária és Simon alap segélyosztási szabályzatát.

Egyházkerületünk a bemutatott szabályzatot jóváhagyja s megerősíti.

127. Olvastatott az abauji és gömöri egyházmegyék felterjesztése a kongrua és kórpótlék utalványozása ügyében.

Az abauji egyházmegye a kiutalás körüli eddigi szokatlan késedelmet a háboru okozta rendkívüli viszonyoknak tudva be. mellőzte azt az indítványt, mely az illetékes egyházi főhatóságok útján annak kieszközlését célozta, hogy a lelkészek a kongruát és kórpótléket, mint a családi pótléket, az illetékes adóhivatalok útján kapják meg. Az abauji egyházmegye az eddigi rendszert annál kevésbé kívánja megváltoztatni, mivel a késedelem az adóhivatal által történő kifizetéseknél sincs kizárva, felkéri azonban egyházkerületi közgyűlésünket s annak elnökségét oly irányu közbelépésre, hogy a többször tapasztalt késedelem többé elő ne fordulhasson.

A gömöri egyházmegye ellenben kívánatosnak tartja, hogy az igényjogosult lelkészek illetményeiket a törvényileg is meghatározott esedékesség idejében pontosan kézhez vehessék, hogy a késedelmes kiutalás miatt származó elégedetlenség, zugolódás és reklamálás megszűnjék, egyben az egyházkerületi pénztár is a sok felesleges munkától és zaklatástól felszabadíttassék, mindezeknél fogva felkéri közgyűlésünket, miszerint befolyásával odahatni méltóztassék, hogy az Egyetemes Konvent az állam kormánylyal a nevezett illetmények utalványozására és kezelésére nézve létesített megállapodást olyképen módosítsa, hogy mindenemü törvényileg biztosított lelkészi állami illetmény közvetlenül az adóhivatalok útján fizetessék ki az illetékes lelkészeknek.

Egyházkerületünk közgyűlése a gömöri egyházmegye indítványának mellőzésével a kongrua és kórpótlék kiosztására nézve az eddigi rendszer fentartását mondja ki.

Függelék.

Egyházkerületünk tisztviselői s bizottságainak tagjai.

I. Tisztviselők.

Püspök: *Dr. Révész Kálmán* kassai lelkész, a sárospataki főiskola lelkészi főgondnoka, (1918 december 19.)

Főgondnok: *Dókus Ernő*, a sárospataki főiskola világi főgondnoka. Lakik: Legenyén (Zemplénmegye) u. p. Legenye-alsómihályi. (1910 okt. 11.)

Lelkészi főjegyző: *Czinke István*, rimaszombati lelkész. (1917 szept. 18)

Világi főjegyző: *Dr. Puky Endre*, abaujtornamegyei alispán. (1912 okt. 8.)

Lelkészi aljegyzők: *Sütő Kálmán* megyeszóci lelkész, *Janka Károly* cigándi lelkész. (1917 szept. 18)

Világi aljegyzők: *Dr. Mitrovics Gyula* debreczeni egyetemi tanár, *Dr. Kérészy Barna* miskolci ügyvéd. (1912 okt. 8)

Pénztárnok: *Dr. Regéczy József* alügyész (ideiglenes.)

Főügyész: *Bizony Ákos* miskolci ügyvéd. (1876 május 2)

Alügyész: *Dr. Regéczy József* miskolci ügyvéd. (1910 május 19.)

Püspöki titkár: *Lengyel István* okl. lelkész. (1911 máj. 16.)

Levélárnok (egyházkerületi és főiskolai): *Zsoldos Benő*, sárospataki nyug. főiskolai tanár. (1906 május 15.)

2. Tanácsbírák.

a) Lelkésziek :

Kérészy Barna tiszánánai lelkész (1892 május 3.), *Komjáthy Gábor* ungvári lelkész (1914 június 10.), *Idrányi Barna* nagyszalánczi lelkész (1915 június 10.), *Péter Mihály* gálszécsi lelkész (1917 szept. 18.), *Fodor György* perkupai lelkész (1918 szept. 18.)

b) Világiak:

Miklós Ödön, lakik Budapesten (1896 május 27.), *Dókus Gyula*, lakik Sátoraljaujhelyben (1897 okt. 5.), *Szent-Imrey Gyula* lakik Cibárton (Abauj) (1899 szept. 26.), *Szalay László* lakik Kassán (1912 június 4.) (Egy hely üres.)

3. Tanári és tanítói képviselők az egyházkerületi közgyűlésen

(1917 szept. 1-től 1922 aug. 31-ig.)

I. Tanári képviselők:

- a) A sárospataki theol. akadémiáé: *Rohoska József*.
- b) A sárospataki jogakadémiáé: *Dr. Buza László*.
- c) A sárospataki főgimnáziumé: *Ellend József*.
- d) A miskolci főgimnáziumé: *Dr. Kosztolányi Zoltán*.
- e) A rimaszombati főgimnáziumé: *Kerekes Dezső*.
- f) Miskolci leánygimnáziumé: *Domby László*.

II. Tanítóképviselők: *Becske Bálint jánosi-i*, *Gőz Ferenc sajkókazinczi*, *Gagy Károly olaszliszka*, *Csiky Béla miskolci tanítók*.

4. Egyetemes konventi képviselők.

(1919–1921.)

Kérészy Barna tiszánánai lelkész, *Meczner Béla alsózempléni egyházmegyei gondnok*, *Ragályi Béla felsőborsodi egyházmegyei gondnok*, rendes tagok (Egy hely üres)

Vadászy Pál felsőborsodi esperes, *Meczner József abauji egyházmegyei gondnok*, *Dókus Gyula főiskolai világi gondnok*, póttagok.

5. Zsinati képviselők

(1917–1927-ig.)

Dr. Révész Kálmán püspök, *Dókus Ernő főgondnok* (hivatalból), *Czinke István*, *Kérészy Barna*, *Vadászy Pál*, *Komjáthy*

Gábor, Idrányi Barna, Tóth Béla lelkeszi, Meczner Béla, Ragályi Béla, Dókus Gyula, báró Vay Elemér, Bizony Ákos, Meczner József, Lukács Géza világi, Rohoska József főiskolai, Dombly László főgimnáziumi, Baksa Lajos tanítói rendes képviselők.

Szücs István, Fodor György, Hutka József, Réz László, Péter Mihály, Sütő Kálmán, Buzi Márton lelkeszi, Bernáth Zoltán, Dr. Puky Endre, Dókus László, Miklós Ödön, Dr. Nagy Ferenc, Horváth Elemér, Szalay László világi; Dr. Buza László főiskolai, Ellend József főgimnáziumi, Vass Adám tanítói pótképviselők.

6. Egyházkerületi tanügyi bizottság.

Elnökök: *Czinke István* egyházker. főjegyző és *Meczner Béla* alsózempléni egyházmegyei gondnok.

Előadó és jegyző: *Fodor György* e. ker. tanácsbíró.

Tagok: Abaujból: *Kovács Béla, Szent-Imrey Gyula, Vass Adám*; Alsóborsodból: *Halászy József, Deák Gyula, Csiky Béla*; Alsózemplénből: *Danyi József, Dr. Gulyás József, Gagyí Károly*; Felsőborsodból: *Elek József, Zsóry György, Gőz Ferenc*; Felsőzemplénből: *Virág József, Bernáth Aladár, Liszka Bertalan*; Gömörből: *Pósa Lajos, Bodor István, Becske Bálint*; Tornából: *Arday Janka Dániel, Dr. Óváry Pál, Varga József*; Ungból: *Szakai István, Minay István, Bóczér István*. A Sárospataki Irodalmi Kör képviselője: *Kovácsy Sándor*.

7. Egyházkerületi énekügyi bizottság.

Elnök: *Dr. Révész Kálmán*

Tagok: *Szinyey Gerzson* nyug. sárospataki akad. tanár, *Czinke István, Hodossy Béla* áll. tanítóképző intézeti igazgató Sárospatakon. (Egy hely üres.)

8. Egyházkerületi pénzügyi választmány.

(1918—1923.)

Elnök: *Dr. Révész Kálmán* püspök.

Tagok: *Vadászy Pál, Sólyom Gyula, Tóth Béla, Kun*

Bertalan, Dr. Rácz György, Bizony Ákos. (Egy tagot az igazgatótanács küld időnként a főiskola képviselőjéül)

Jegyző és előadó: *Regéczy József* e-ker. alügyész.

9. Egyházkerületi számvevőszék.

(1918–1923)

Elnök: *Dókus Ernő* főgondnok.

Tagok: *Ragályi Béla, Idrányi Barna, Fodor György* rendes, *Bárczay László, Farkas István, Dr. Molnár Gyula* póttagok.

Jegyzője s előadója: az egyházkerületi ügyész.

10. Lelkészképesítő bizottság.

(1912–1918.)

Elnökök: *Dr. Révész Kálmán* püspök, *Dókus Ernő* főgondnok.

Tagok: *Czinke István, Dókus László, Komjáthy Gábor, Bernálh Aladár, Marton János, Meczner Béla, Nagy Béla, Harasányi István, Rohoska József.*

11. Theol. magántanár-képesítő bizottság.

Elnökök: *Dr. Révész Kálmán* püspök, *Dókus Ernő* főgondnok.

Tagok: *Dókus Gyula, Dr. Magda Sándor, Hallgató János* és a szaktanárok.

12. Esperesek hivatalakor szerint.

Vadász Pál, felsőborsodi, 1893 július 5.

Ragályi Géza, tornai, 1897 április 6.

Hutka József, felsőzepléni, 1901 augusztus 29.

Bálint Dezső, alsózepléni, 1908 szeptember 2.

Szűcs István, ungi, 1908 szeptember 8.

Buzi Márton, gömöri, 1917 augusztus.

Tóth Béla, alsó-borsodi. 1917 december.

Üresedésben az abauji.

13. Egyházmegyei gondnokok hivatalakor szerint.

Meczner Béla, alsózempléni, 1887 március 22.

Ragályi Béla, felsőborsodi, 1889 szeptember 3.

Meczner József, abauji, 1895 szeptember 3.

Br. Vay Elemér, alsóborsodi, 1897 április 22.

Kádár Kálmán, tornai, 1911 április 24

Lukács Géza, gömöri, 1915 május 4.

Bernáth Zoltán, ungi, 1917 május.

Üresedésben a felsőzempléni.

14. Missiói bizottság

Elnök: *Dr. Révész Kálmán* püspök.

Tagok: *Hutka József, Vadászy Pál, Meczner Béla, Meczner József, Ragályi Béla, Br. Vay Elemér, Bálint Dezső, Tóth Béla, Buzi Márton, Szücs István.*

Előadó: *Péter Mihály.*

15. Egyetemes tanügyi bizottsági tagok.

(A konvent által választva.)

Dr. Révész Kálmán, Radácsi György konventi tagok; *Dr. Rácz Lajos, Domby László* konventen kívüli tagok; *Dr. Buza László és Csontos József* póttagok.

16. Időszaki tanács 1919–1920.

(Őszi egyházkerületi gyűléstől-őszi egyházkerületi gyűlésig.)

Elnökök: *Dr. Révész Kálmán* püspök, *Dókus Ernő* főgondnok.

I. sz. tanács *Ragályi Géza, Hutka József, Kérészy Barna, Meczner Béla, br. Vay Elemér* rendes; *Szent-Imrey Gyula, Tóth Béla, Idrányi Barna, Buzi Márton* póttagok.

II. sz. tanács: *Dr. Révész Kálmán, Vadászy Pál, Meczner József, Dókus Gyula, Ragályi Béla* rendes; *Szücs István, Lukács Géza, Szalay László, Komjáthy Gábor* póttagok.

17. A sárospataki főiskola igazgatótanácsa.

Elnökök: *Komjáthy Gábor* lelkeszi gondnok, *Dókus Gyula* világi gondnok.

Tagok: (1913.–1919-re) *Bálint Dezső*, *Vadászy Pál*, *Kovács Béla*, *Szűcs István*, *Czinke István*, *Hutka József* lelkeszi részről; *Meczner Béla* (S.-A.-Ujhely), *Bernáth Zoltán* (Vaján), u. p. *Nagykapos*, *Dr. Puky Endre* (Kassa), *Szent-Imrey Gyula* (Gibárt), *Bernáth Aladár* (Sátoraljaujhely), *Farkas Géza* (Bátka) világi részről; a főiskola tanári kara részéről: *Dr. Buza László* akad. és közigazgató, *Ellend József* főgimn. igazgató, *Rohoska József*, *Csontos József*; a gazdasági választmány részéről: *Radácsi György* mint gazdasági választmányi elnök; *Kovácsy Sándor* mint gazd. vál. képviselő; jegyző *Csontos József*

18. A sárospataki főiskola gazdasági választmánya.

Elnök: *Radácsi György*, ny. theol. tanár.

Tagjai: *Dr. Bessenyei Zénó*, *Dr. Kiss Sándor*, *Kovácsy Sándor*. Az elnökkel együtt az egyházkerületi gyűlés által választva 6 évi időtartamra (1913–1919.)

Hivatalból tagok: *Végh Bertalan* ügyész, *Kovácsy Sándor* az Irodalmi Kör másodelnöke, *Deák Geyza*, könyvtárnok és nyomdafelügyelő, *Kollár István* hely. pénztárnok, *Szűcs István* számrevő, *Maller Sándor* tápintézeti felügyelő.

Tanári kar képviselői: *Dávid Zoltán*, *Halász Dénes*, *Elekes Imre*. Jegyző: *Dávid Zoltán*.

19. Az egyházkerületi felső leányiskola és leánygimnázium igazgatótanácsa.

Elnökök: *Dr. Révész Kálmán*, *Dókus Ernő*.

Tagok: *Bizony Ákos*, *Dr. Molnár Gyula*, *Porcs János*, *Dr. Rácz György*, *Dr. Szentpáli István*, *Tóth Béla*, *Kovács István* ongai, *Szabó András* mezőkeresztesi és *Szentmártoni Dániel* martonyii lelkészek, továbbá *Domby László* igazgató, *Péter Pál*, *Tóth Irén*, *Czinyéry Barna* és *Szathmáry Ilona*, mint a tanári kar képviselői.

20. Nyugdíj bizottság.

Elnök: *Dr. Révész Kálmán* püspök.

Tagjai: *Br. Vay Elemér, Dr. Kérészy Barna, Péter Mihály, Sütő Kálmán*; előadója *Bizony Ákos*, főügyész.

21. Kongruaügyi bizottság.

Elnök: *Dr. Révész Kálmán*.

Tagok: *Bizony Ákos, Vadászy Pál*.

22. Szavazatbontó bizottság.

Elnökök: *Dr. Révész Kálmán, Dókus Ernő*.

Tagok: *Br. Vay Elemér, Ragályi Béla, Tóth Béla, Dombay László, Dr. Molnár Gyula, Bizony Ákos, Dr. Kérészy Barna*.

23. A sárospataki főiskola jövődjét előkészítő bizottság.

Elnökök: *Dr. Révész Kálmán, Dókus Ernő*.

Tagok: *Bálint Dezső, Buzi Márton, Hutka József, Ragályi Géza, Szűcs István, Vadászy Pál, Tóth Béla, esperesek; Kádár Kálmán, Lukács Géza, Meczner József, Ragályi Béla, Br. Vay Elemér s Bernáth Zoltán egyházmegyei gondnokok; Dókus Gyula, Komjáthy Gábor főisk. gondnokok; Farkas Géza ig. tanácsos; Dr. Buza László akadémiai, Ellend József gimn. igazgatók; a Sárospataki Oltalmazó Liga elnöke, Szinyei Gerzson nyug. tanár; Dr. Kun Zoltán Sárospatak képviselője s Radácsi György nyug. theol. tanár, mint előadó*

Tárgymutató.

Jelenvoltak névsora.
Püspökbeiktatás.

I. Közgyűlési ügyek.

49. A közgyűlés megnyitása, a tagok igazolása.
50. Püspökhelyetteseknek köszönet.
51. Birósági ülés nem volt tartható.
52. Szavazás elrendelése ker. vil. tanácsbíróra s zsinati vil. póttagra.
53. A közigazgatási államsegély egységes elszámolása.
54. Miskolczi leányiskola és leánygimnázium telekvásárlása.
55. Miskolcz város átírata a létesítendő ref. tanítónőképző intézet tárgyában.
56. Számadás Kolbása tőkesegélyéről.
57. Kisejőczi egyházfentartási alap.
58. Sárospataki főiskolai igazgatótanács észrevételei tavaszi közgyűlésünk 61. sz. határozatára.
59. Theologusok kertészeti oktatása.
60. Jelentés a rimaszombati főgimnáziumban a német tan-
széknak ág. ev. egyénnel való betöltéséről.
61. Felsőzemplén nyilatkozata az özvegyek és árvák év-
járadéka tárgyában.
62. Tőkesegélyek felhasználása.
63. Az egyházlátogatás célszerű reformálása.
64. Jelentés a falu problémájának tárgyalásáról.
65. Vallástanárválasztás a sárospataki főgimnáziumban.
66. Gazdasági választmány elnökének meghívása az egy-
házkerületi közgyűlésre.
67. Tóth József királyhegyi szőlész fizetésének emelése.
68. Farkas Géza és Gézáné alapítványa.

69. Gazdasági választmányi jegyző tiszteletdíjának emelése.
70. Horváth Mária-féle műegyetemi ösztöndíjak odaitélése.
71. Makay Sándor ruhasegélye.
72. Helyettesítések a sárospataki jogakadémián.
73. Jelentés Ferenczy Árpád szolgálati viszonyáról.
74. Jelentés a teológiai internátus megnyitásáról.
75. Néhai Novák Lajos házbérhátrálékának törlése.
76. A sárospataki főiskola 1918. évi vagyonszámadása.
77. A sárospataki főiskola 1917–18. évi zárószámadata.
78. Sárospataki főiskolai igazgatótanács képviselője a számvévoészéki ülésen.
79. Sárospataki főiskolai könyvkereskedés, könyvbizomány, könyvkötészet és könyvnyomda 1917–18. évi számadása.
80. Ruhasegély a sárospataki főiskola alkalmazottjainak.
81. Báró Vay — Almássy Mária-alapítvány alapítólevele.
82. A betegsegítő egyesületi díjak felemelése.
83. Tavaszi közgyűlésünk 73. sz. határozatának módosítása.
84. Előterjesztés a vallásosok számára kizárólag a főgimnáziumban való alkalmazása tárgyában Sárospatakon.
85. Sárospataki főiskolai igazgatótanács előterjesztése a Prinsterer-alapítvány betöltéséről.
86. Jelentés a miskolczi felsőleányiskola és leánygimnázium állapotáról.
87. A miskolczi felsőleányiskola és leánygimnázium 1917–18. évi zárószámadata és vagyonszámadása.
88. Jelentés a miskolczi főgimnázium állapotáról.
89. A miskolczi főgimnázium 1917–18. évi zárószámadata és vagyonszámadása.
90. Jelentés a rimaszombati főgimnázium állapotáról.
91. A rimaszombati főgimnázium 1917–18. évi zárószámadata és 1918–19. évi költségelőirányzata.
92. Rimaszombati főgimnáziumban a tandíj felemelése.
93. Középfiskolai előadó jelentése a kerületbeli középfiskolák állapotáról.
94. Középfiskolai előadó jelentése a középfiskolákban fizetett tandíjakról.
95. Fő- és középfiskolai tanügyi bizottság szabályzat-tervezete.
96. Tanügyi bizottság jelentése.

97. Kéziratok és régi nyomtatványok átengedése a sárospataki főiskolai könyvtárnak.
98. Az apologetika nem kötelező tantárgy.
99. Nőtheológusok minősítő vizsgát nem tehetnek.
100. Theológiai tanárok nyugdíj ügye.
101. A fenyegető lelkészhiány megszüntetése.
102. Jelentés a jogakadémiákról.
103. Jelentés a háborúnak a jogakadémiákra gyakorolt hatásáról.
104. Az egyetemes konvent kimutatást kér a sárospataki főgimnázium vagyoni állapotáról.
105. Kisdédóvók létesítése.
106. Államsegély népjóléti intézmények támogatására.
107. Az Erő terjesztése.
108. Ifjusági téli istentiszteletek. Vallástani tantervkészítés.
109. Kedvezményes lelkészképesítő vizsgaidő.
110. Kimutatás a hadbavonult tanítókról.
111. Vkm. leirata a sárospataki főiskola vagyonnevelési rendszerének megállapítása tárgyában.
112. A népesség fogyatkozásának meggátlása.
113. Püspöki székhely állandósítása.
114. Tiszai ág. ev. egyházkerület átírata a fürdői istentiszteletek tárgyában.
115. A legényei egyház adásvételi ügye.
116. Felsőmérái alapítólevelek.
117. Kinizsi Nagy Sándor alapítólevele.
118. Gróf Serényi Béla alapítólevele.
119. Süteő István alapítólevele.
120. Széplaky Lajosné alapítólevele.
121. Kinizsi Nagy Sándorné alapítólevele.
122. Díjlevelek változtatásából eredő bajok orvoslása.
123. Berzék tőkesegélyének nem rendeltetésszerű felhasználása.
124. Rozgonyi László nekézsenyi lelkész felebbezése.
125. Felsőzemplén építkezési szabályrendelete.
126. Horváth Mária-alap segélyosztási szabályzata.
127. A kongrua és korpótlék utalványozása körüli késedelem kiküszöbölése.

II. Függelék.

1. Az egyházkerületi tisztviselők s bizottságok sorozata.

Az egyes pontokat jegyezték:

Czinke István l. főjegyző: 49, 51, 52, 59, 97—110.

Sütő Kálmán l. aljegyző: 55, 114, 126.

Janka Károly l. aljegyző: 56, 57, 61, 62, 63, 112, 116—125, 127.

Dr. Mitrovics Gyula v. aljegyző: 50, 54, 58, 60, 64—95, 111, 113.

Fodor György tanácsbíró: 53, 96.

Dr. Regéczy József alügyész: 115.

Betűsoros névmutató.

(A számok a jegyzőkönyvi pontot jelzik.)

- Abarai egyházközség 62.
Ablonczy Pál 54.
Barla Szabó Jenő 108.
Bartha József 96.
Bayer Arihur 60.
Becske Bálint 96.
Berzéki egyházközség 123.
Botos József 54.
Bódy Dénes 65.
Brandsch Gyula 86.
Buzi Márton 54.
Búza László 54.
Czinke István 50, 54, 96.
Csiky Béla 54, 96.
Doktor Dezső 96.
Dókus László 52.
Domby László 54, 94, 108.
Dózsa Jenő 96.
Elek József 96.
Enyedy Andor 54.
Farkas Géza 68.
Farkas Gézáné 68.
Farkas István 54.
Ferenczy Árpád 72, 73.
Fodor György 54, 96, 111.
Friedländer Jónás 86.
Gagyai Károly 96.
Gőőz Ferenc 96.
Hallgató Annuska 116.

- Hallgató János 116.
 Hallgató Margitka 116.
 Horváth Zoltán 91.
 Hubay József 96.
 Hutka József 54.
 Idrányi Barna 96, 111.
 Jakabfalvy László 70.
 Janka Károly 54.
 Joó Kálmán 70.
 Keresztury József 54, 96.
 Kiss Pál 70.
 Kiss Sándor 79.
 Kisgejőczi egyházközség 57.
 Kollár István 77.
 Koós Elemér 96.
 Kosztolányi Zoltán 54.
 Kovács Béla 96.
 Kovács István 54.
 Kovács Mihály 115.
 Kovácsy Sándor 79.
 Kürz Jakab 86.
 Legenyei egyházközség 62, 115.
 Lévay József 52, 86, 88.
 Lossonczy István 54.
 Magyar László 70.
 Magyar Zoltán 85.
 Makay Sándor 71.
 Marton János 74.
 Matusz Katalin 116.
 Matusz Margit 116.
 Máté Ida 121.
 Mitrovics Gyula 54, 86.
 Nagy Károly 108.
 Nagy Sándor 117.
 Novák Lajos 75.
 Padráh Sándor 79.
 Papp István 108.
 Porcs János 88.
 Pósa Lajos 54.
 Ravasz László 108.

Révész Kálmán dr. 49, 111.

Réz László 96.

Román Ernő 54.

Rozgonyi László 124

Sallay Ilona 115.

Scholtz Margit dr. 86.

Seltenreich Emma 86.

Serényi Béla 118.

Süteő Ilona 120.

Süteő István 119.

Sütő Kálmán 54.

Szánthó Gyula 72.

Szentmártoni Dániel 96.

Székely Bertalan 96.

Szólóssy Irén 96.

Szűcs István, 54, 96.

Taubler Gunda 86.

Tóth Béla, 54, 86.

Tóth Ferenc 86.

Tóth József 67.

Tóth Juliska 86.

Tóth Margitka 96.

Tóth Sándor 98.

Tüdős Ilonka 86.

Tüdős István dr 86

Trócsányi József 72.

Vadászy Pál 50, 54.

Varga Gyula 108.

Vattai Ilona 96.

Vay Elemér 54.

Vay Miklós 81.

Veress Samu 60.

Végh Magda 86.

Zsóry György 54.